

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદની ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

આર/લેટર્સ પેટન્ટ એપ્લિકેશન નંબર ૧૮૨૧/૨૦૧૯

આર/વિશેષ નાગરિક અરજી નંબર ૧૧૮૨૨/૨૦૧૯ માં

સાથે

નાગરિક અરજી (સ્ટે માટે) નંબર ૧/૨૦૧૯

આર/લેટર્સમાં પેટન્ટ એપ્લિકેશન નંબર ૧૮૨૧/૨૦૧૯

સાથે

આર/લેટર્સ પેટન્ટ એપ્લિકેશન નંબર ૧૮૨૨/૨૦૧૯

માં

વિશેષ નાગરિક અરજી નંબર ૧૧૮૨૪/૨૦૧૯

સાથે

નાગરિક અરજી (સ્ટે માટે) નંબર ૧/૨૦૧૯

આર/લેટર્સમાં પેટન્ટ અરજી નંબર ૧૮૨૨/૨૦૧૯

માં

વિશેષ નાગરિક અરજી નંબર ૧૧૮૨૪/૨૦૧૯

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર માટે :

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. બી. પારડીવાલા

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી વૈભવી ડી. નાણાવટી

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે?	હા.
૨	પત્રકારને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા.
૩	શું ન્યાયમૂર્તિશ્રીઓ ચુકાદાની યોગ્ય નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ પણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના.

=====

ઈશ્વરભાઈ નારાયણભાઈ પટેલ

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય

=====

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા (ઓ) નંબર ૧,૨,૩ માટે શ્રી દિપેન દેસાઈ (૨૪૮૧) સાથે શ્રી

મિહિર જોશી વરિષ્ઠ સલાહકાર

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૨,૩,૪ એમ. એસ. મનીષા લવકુમાર શાહ સરકાર માટે

—

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧ માટે સરકાર/પી. પી. (૯૯) ને આપવામાં આવેલી

જાહેરાતની નકલ

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૫ માટે શ્રી અર્ચિત પી. જાની (૭૩૦૪)

=====

કોરમ:માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. બી. પારડીવાલા

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી વૈભવી ડી નાણાવટી

તારીખ:૨૨/૧૧/૨૦૨૧

સામાન્ય મૌખિક ચુકાદો

(માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. બી. પારડીવાલા દ્વારા)

૧ કારણ કે બંને શીર્ષકવાળી અપીલમાં ઉઠાવવામાં આવેલા મુદ્દાઓ સમાન છે અને બંને અપીલમાં પડકાર એક વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા એક જ ચુકાદા માટે પણ છે, જેને સમાન રીતે સુનાવણી માટે લેવામાં આવ્યા હતા અને આ સામાન્ય ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા તેનો નિકાલ કરવામાં આવી રહ્યો છે.

૨ સગવડતા માટે, ૨૦૧૯ ના લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નંબર ૧૮૨૧ ને મુખ્ય બાબત તરીકે ગણવામાં આવે છે.

૩ આ અપીલ રિટ અરજીના અસફળ રિટ અરજદારોના સંકેત પર છે અને ૨૫મી નવેમ્બર ૨૦૧૯ના રોજ આ અદાલતના વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને આદેશ સામે નિર્દેશિત છે, જેમાં વિદ્વાન સિંગલ જજે રિટ અરજદારો દ્વારા દાખલ કરાયેલી રિટ અરજીને સ્વીકારવાનો ઇનકાર કર્યો હતો અને તેને નકારી કાઢી હતી.

૪ આ અપીલને જન્મ આપતી હકીકતો નીચે પ્રમાણે સારાંશિત કરી શકાય છે:

૪.૧ અપીલકર્તાઓ (રિટ અરજદારો) એ એપીએમસી, નિઝરની ચૂંટણી માટે મતદાર યાદીમાં સામેલ પ્રાથમિક કૃષિ ધિરાણ સહકારી મંડળીની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યો છે. રિટ અરજી દ્વારા, રિટ અરજદારોએ અધિકૃત અધિકારીના નિર્ણયને પડકાર્યો છે, જે ૪ જુલાઈ ૨૦૧૯ના પ્રતિવાદી નંબર ૪ છે, જે હેઠળ ખોડાડા વિવિધ કાર્યકર્તા સેવા સહકારી મંડળી લિમિટેડ અને જૂની ભીલભાવલી સેવા સહકારી મંડળી લિમિટેડની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યો અનુક્રમે એ. પી. એમ. સી., નિઝરની મતદાર યાદીમાં સામેલ થયા હતા.

જ.૨ અનિવાર્યપણે, અપીલકર્તાઓ (રિટ અરજદારો) મતદાર ચાદીમાં પ્રતિવાદી નંબર ૫ સોસાયટીની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોના સમાવેશને લગતા તેમના દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાઓને નકારી કાઢવાના અધિકૃત અધિકારીના નિર્ણયને પડકાર આપી રહ્યા છે.

જ.૩ એપીએમસી, નિઝરરનું શરૂઆતમાં વર્ષ ૨૦૧૭માં વિભાજન કરવામાં આવ્યું હતું.

જ.૪ નિર્દિષ્ટ કરાયેલી બંને પ્રતિવાદી નંબર ૫ સોસાયટીઓ જાન્યુઆરી ૨૦૧૮માં નોંધાયેલી હતી.

જ.૫ એપીએમસીના નિયામક દ્વારા ૨૪ મે, ૨૦૧૮ના રોજ ચૂંટણી કાર્યક્રમની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી

જ.૬ ગુજરાત કૃષિ પેદાશ બજાર નિયમો, ૧૯૬૫ના નિયમ ૭ના આધારે, બજાર વિસ્તારમાં કૃષિ ધિરાણ આપતી દરેક સહકારી મંડળીની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોના નામ અધિકૃત અધિકારીને મોકલવામાં આવ્યા હતા અને ૬ જૂન, ૨૦૧૮ના રોજ નિયમોના નિયમ ૭ (૨) હેઠળ પ્રારંભિક મતદાર ચાદી

પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી.મતદાર યાદીમાં પ્રતિવાદી-સંસ્થાઓના સમાવેશ સામે અપીલકર્તાઓ (રિટ અરજદારો) દ્વારા વાંધાઓ ઉઠાવવામાં આવ્યા હતા.

૪.૭ ૨૩મી જૂન ૨૦૧૯ના રોજ, અધિકૃત અધિકારીએ કામચલાઉ મતદાર યાદી તૈયાર કરી અને પ્રકાશિત કરી.

૪.૮ ૨૦૧૯નો વિશેષ નાગરિક અરજી નંબર ૧૧૧૧૪ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો જેમાં દલીલ કરવામાં આવી હતી કે અપીલકર્તાઓ (રિટ અરજદારો) દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાઓને ધ્યાનમાં રાખીને કોઈ આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો ન હતો અને તેને દૂરથી પણ ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યો ન હતો.આ અરજીનો નિકાલ નવા અધિકૃત અધિકારીની નિમણૂક કરવાના નિર્દેશ સાથે કરવામાં આવ્યો હતો, જે બદલામાં અપીલકર્તાઓ (રિટ અરજદારો) ને સાંભળશે અને જરૂરી આદેશો પસાર કરશે.

૪.૯ ૨ જુલાઈ, ૨૦૧૯ના રોજ, એપીએમસીના નિર્દેશકે અપીલકર્તાઓ (રિટ અરજદારો) દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાઓની તપાસ કરવા અને અપીલકર્તાઓને સાંભળ્યા પછી યોગ્ય આદેશો પસાર કરવા માટે જિલ્લા રજિસ્ટ્રાર, સહકારી મંડળીઓ, સુરતની કચેરીના અધીક્ષકની અધિકૃત અધિકારી તરીકે નિમણૂક કરી હતી.

૪.૧૦ અગાઉના અધિકૃત અધિકારીના સ્થાને, જેમની સામે અપીલકર્તાઓ (રિટ અરજદારો) એ પક્ષપાતનો આરોપ લગાવ્યો હતો, અપીલકર્તાઓ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાઓને સાંભળવા અને વ્યક્તિગત સુનાવણીની તક આપ્યા પછી જરૂરી આદેશો પસાર કરવા માટે એક નવા અધિકૃત અધિકારીની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી.દરેક અપીલકર્તાઓને વ્યક્તિગત રીતે સાંભળવામાં આવ્યા હતા.

૪.૧૧ ૪ જુલાઈ, ૨૦૧૯ના રોજ અપીલકર્તાઓના વાંધાઓને નકારી કાઢવામાં આવ્યા હતા અને ૫ જુલાઈ, ૨૦૧૯ના રોજ અંતિમ મતદાર યાદી પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી.

૫ ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, ૨૦૧૯નો વિશેષ નાગરિક અરજી નંબર ૧૧૮૨૨ નીચેની વિનંતી સાથે દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો:

“એ. માનનીય અદાલત પ્રમાણપત્રના સ્વરૂપમાં પ્રમાણપત્ર અથવા રિટની રિટ જારી કરવા, અથવા અન્ય કોઈ યોગ્ય રિટ, આદેશ અથવા નિર્દેશ જારી કરવા, પ્રતિવાદી નંબર ૪ દ્વારા પસાર કરાયેલા વિવાદિત આદેશને રદ કરવા અને રદ કરવા માટે ખુશ થાય છે-અરજીના જોડાણ-એ ખાતે અધિકૃત અધિકારી.

બી. માનનીય અદાલતે કૃષિ પેદાશ બજાર સમિતિ, નિઝરની ચૂંટણી માટે ખેડૂત મતવિસ્તારમાંથી પ્રતિવાદી નંબર ૪-સોસાયટીની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોના નામ મતદાર ચાદીમાંથી કાઢી નાખવા માટે પ્રતિવાદી નંબર ૪ ને નિર્દેશ આપતા આદેશ અથવા અન્ય કોઈ યોગ્ય આદેશ અથવા નિર્દેશ જારી કરવા માટે ખુશી થશે.

સી. અરજીની અંતિમ સુનાવણી અને નિકાલ બાકી છે, માનનીય અદાલત પ્રતિવાદી નંબર ૪ દ્વારા પસાર કરાયેલા વિવાદિત આદેશના અમલ, સંચાલન અને અમલીકરણ પર રોક લગાવવા માટે ખુશ છે-અરજીના જોડાણ-એ ખાતે અધિકૃત અધિકારી અને પ્રતિવાદી નંબર ૫ સોસાયટીની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોને કૃષિ પેદાશ બજાર સમિતિ, નિઝરની ચૂંટણીમાં ભાગ લેવા પર પ્રતિબંધ મૂકવા માટે પણ ખુશ છે.

ડી. માનનીય અદાલત ન્યાયના હિતમાં આ માનનીય અદાલત દ્વારા ન્યાયી અને યોગ્ય માનવામાં આવે તેવી અન્ય અને વધુ રાહત/ઓ આપવા માટે ખુશ થઈ શકે છે.”

૬ એવું લાગે છે કે અહીં અપીલકર્તાઓ એ ખેડૂતો છે જેમની કૃષિ જમીન એ. પી. એમ. સી., નિઝરના બજાર વિસ્તારમાં છે.તેઓ પ્રાથમિક કૃષિ ક્રેડિટ સોસાયટીની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યો છે અને તેથી, એપીએમસી, નિઝરની ચૂંટણીના હેતુઓ માટે મતદાર ચાદીમાં સામેલ છે.

૭ એવું લાગે છે કે ૨૦૧૯ ના વિશેષ નાગરિક અરજી નંબર ૮૦૦૬ માં પસાર કરાયેલા આદેશના આધારે, એક વહીવટકર્તાની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી અને ચૂંટણીની પ્રક્રિયા શરૂ કરવામાં આવી હતી.અહીં વિદ્વાન સિંગલ જજ સમક્ષ અપીલકર્તાઓનો કેસ હતો કે ચૂંટણીઓ લાંબા સમયથી બાકી હતી અને જાન્યુઆરીની શરૂઆતમાં જાહેર થવી જોઈતી હતી કારણ કે કાર્યકાળ ૮મી એપ્રિલ ૨૦૧૯ના રોજ સમાપ્ત થવાનો હતો.

૮ પ્રતિવાદી નંબર ૨-ડિરેક્ટરે રજમી મે, ૨૦૧૯ના રોજ એ. પી. એમ. સી., નિઝર માટે ચૂંટણીની જાહેરાત કરી હતી.જાહેર કરાયેલા ચૂંટણી કાર્યક્રમ અનુસાર, કૃષિ ધિરાણ આપતી દરેક સહકારી મંડળીએ ૩જી જૂન, ૨૦૧૯ સુધીમાં અધિકૃત અધિકારીઓના સભ્યોના નામોની જાણ કરવાની હતી.પ્રારંભિક મતદાર યાદી ગુજરાત કૃષિ પેદાશ બજાર નિયમો, ૧૯૬૫ના નિયમ ૭ (૨) અનુસાર પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી.પ્રારંભિક મતદાર યાદી ૬ જૂન, ૨૦૧૯ના રોજ પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી.

૯ એવું લાગે છે કે અહીં અપીલકર્તાઓને તરત જ ખબર પડી કે પ્રતિવાદી નંબર ૫-સોસાયટીના મેનેજિંગ ડિરેક્ટરના સભ્યોના નામ મતદાર યાદીમાં સામેલ કરવામાં આવ્યા છે, પછી તેમણે ૨૦મી જૂન ૨૦૧૯ના રોજ તેમના વાંધાઓ દાખલ કર્યા હતા.અપીલકર્તાઓ દ્વારા વાંધાઓ એ આધાર પર દાખલ

કરવામાં આવ્યા હતા કે સંબંધિત સોસાયટીએ ચૂંટણીની જાહેરાત પહેલાં કોઈ શ્રેય લીધો ન હતો અને આવા સંજોગોમાં તે તેના સભ્યોને કૃષિ લોન મંજૂર કરી શકતી ન હતી.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, અપીલકર્તાઓ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાઓ એ હતા કે પ્રતિવાદી નંબર ૫ એ કૃષિ ધિરાણ આપતી સોસાયટી ન હતી અને પ્રતિવાદી નંબર ૫ દ્વારા જે બતાવવામાં આવ્યું હતું તે કાગળની એન્ટ્રીઓ હતી.આવા સંજોગોમાં, અપીલકર્તાઓએ વાંધો ઉઠાવતા કહ્યું કે તેમને કૃષિ ધિરાણ આપતી પ્રાથમિક કૃષિ ધિરાણ મંડળીઓ ન કહી શકાય.

૧૦ વિદ્વાન સિંગલ જજ તરફ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે ૬ જૂન, ૨૦૧૯ના રોજ જ્યારે પ્રારંભિક મતદાર યાદી પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી, તે તારીખે સોસાયટીએ કૃષિ ધિરાણનું વિતરણ કર્યું ન હતું.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, વિદ્વાન સિંગલ જજનું ધ્યાન સુરત જિલ્લા સહકારી બેંકના ૨૧ જૂન, ૨૦૧૯ના પત્ર તરફ દોરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં બેંક દ્વારા માત્ર ૭ જૂન, ૨૦૧૯ના રોજ એટલે કે પ્રારંભિક મતદાર યાદી તૈયાર કરવાની તારીખ પછી જ લોનની વહેંચણી કરવામાં આવી હોવાનું જણાવવામાં આવ્યું હતું.

૧૧ અપીલકર્તાઓ (મૂળ રિટ અરજદારો) એ વિદ્વાન સિંગલ જજ સમક્ષ દલીલ કરી હતી કે તેમના દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાઓનો નિર્ણય કર્યા

પછી, અધિકૃત અધિકારીએ ૨૩મી જૂન ૨૦૧૯ના રોજ પ્રતિવાદી નંબર ૫- સોસાયટીના નામ સહિત કામચલાઉ મતદાર ચાદી પ્રકાશિત કરી હતી.

૧૨ અધિકૃત અધિકારીની ઉપરોક્ત કાર્યવાહીથી નારાજ, અપીલકર્તાઓ ૨૦૧૯નો વિશેષ નાગરિક અરજી નંબર ૧૧૧૧૪ દાખલ કરીને આ હાઈકોર્ટ સમક્ષ આવ્યા હતા.ઉપરોક્ત રિટ અરજીનો નિકાલ ૨જી જુલાઈ ૨૦૧૯ના આદેશ દ્વારા કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો કે સંબંધિત પ્રતિવાદીઓ વાંધાઓ નક્કી કરશે અને ૪જી જુલાઈ ૨૦૧૯ના રોજ અથવા તે પહેલાં યોગ્ય આદેશ પસાર કરશે.

૧૩ આખરે, અધિકૃત અધિકારીએ ૪ જુલાઈ, ૨૦૧૯ના રોજ એક આદેશ પસાર કર્યો હતો, જે નીચે મુજબ હતો:

“શ્રી ખોડાડા વિવિધ કાર્યકર્તા સહકારી મંડળી લિમિટેડના અધ્યક્ષ અને સચિવ દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુરાવાઓને ધ્યાનમાં લેતા, એવું લાગે છે કે સુરત જિલ્લા સહકારી બેંક લિમિટેડના તારીખ ૧૮/૦૩/૨૦૧૯ ના પત્રમાં કેસીસી યોજના હેઠળ કુલ ₹ ૧૯,૧૨,૦૦૦ ની ટૂંકા ગાળાની કૃષિ લોન મંજૂર કરવામાં આવી છે, જેમાં પાંચ સામાન્ય ખેડૂતો માટે ₹ ૧૨,૧૦,૦૦૦ અને પાંચ નાના ખેડૂતો માટે ₹ ૭,૦૨,૦૦૦ નો સમાવેશ થાય છે.સોસાયટીના સભ્ય શ્રી રાજેશભાઈ માનસિંહભાઈ પાડવીએ ટૂંકા ગાળાની કૃષિ લોન મેળવવા માટે ૨૫/૦૨/૨૦૧૯ પર અરજી કરી હતી.૨૫/૦૨/૨૦૧૯ પરની વ્યવસ્થાપન સમિતિની બેઠકમાં ઠરાવ નંબર-૪ દ્વારા

તેને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.૨૮/૦૨/૨૦૧૯ પર સોસાયટીએ તેના ભંડોળમાંથી સભ્યને માલના રૂપમાં ૫૩૩૦/- રૂપિયા આપ્યા હતા.તેના દિવસના પુસ્તકની નકલ તૈયાર કરવામાં આવી છે.તેથી, તે સાબિત થાય છે કે કેસીસી હેઠળ કૃષિ ધિરાણ કરવામાં આવ્યું છે.

વાંધાજનક અરજદારોએ સુરત જિલ્લા સહકારી બેંકની નિઝર શાખાના ૨૧/૦૬/૨૦૧૯ તારીખના પત્રની નકલ રજૂ કરી છે.તે મુજબ, ઉક્ત સોસાયટીએ સભ્યોને લોન આપી નથી.પરંતુ સુરત ડિસ્ટ્રિક્ટ કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ સુરત લિમિટેડના તારીખ ૧૮/૦૩/૨૦૧૯ ના પત્ર અનુસાર, કેસીસી યોજના હેઠળ કુલ ૧૯૧૨૦૦૦ રૂપિયાની ટૂંકા ગાળાની કૃષિ લોન મંજૂર કરવામાં આવી છે, જેમાં પાંચ સામાન્ય ખેડૂતો માટે ૧૨,૧૦૦૦૦ રૂપિયા અને પાંચ નાના ખેડૂતો માટે ૭૦૨૦૦૦ રૂપિયા સામેલ છે.પરંતુ લોકસભા સામાન્ય ચૂંટણી-૨૦૧૯ની પ્રક્રિયાને કારણે, ખેડૂતોના ગ્રામ ફોર્મ નંબર-૭/૧૨ ના અમૂર્ત પર ચાર્જ નોંધવામાં વિલંબ થયો હતો.તેથી, આ મંજૂર કરાયેલી લોન સભ્યોને ચૂકવી શકાતી ન હતી.

હું એવા નિષ્કર્ષ પર આવ્યો છું કે, કૃષિ પેદાશ બજાર સમિતિ, નિઝરની સામાન્ય ચૂંટણી-૨૦૧૯ માટે ૦૬/૦૬/૨૦૧૯ અને ૨૩/૦૬/૨૦૧૯ પર પ્રકાશિત ખેડૂતોની મતદાર યાદીમાં, શ્રી ખોડાડા વિવિધ કાર્યકર્તા સેવા સહકારી મંડળી લિમિટેડની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોના સીરીયલ નંબર-૩૨૨ થી ૩૪૨ પરના નામો સીરીયલ નંબર (૨૨) પર ચાલુ રહેશે.

ઉપરોક્ત પ્રસ્તાવના અને તારણોમાં ઉલ્લેખિત વિગતોને ધ્યાનમાં લેતા, આઈ-વી એ શેખ, સક્ષમ અધિકારી અને કાર્યાલય અધીક્ષક, જિલ્લા કુલસચિવ,

સહકારી મંડળીઓ, સુરત, નિયમ-૮ (૨) હેઠળ મને આપવામાં આવેલી સત્તાઓના આધારે, નીચેના નિષ્કર્ષ પર આવે છે.

નિર્ણય:-

શ્રી ખોડાડા કાર્યકર્તા સહકારી મંડળી લિમિટેડ, પોસ્ટ પર:ખોરાદાએ કૃષિ કાર્યમાં મદદ કરવા માટે કૃષિ લોન લીધી છે. જેમ કે લોન સભ્યને આપવામાં આવી છે, ડેટ બોન્ડ અને ડેટ ખાતાવહી અને ડે-બુકની તારીખ:૨૮/૦૨/૨૦૨૦ અને રોજનામાની તારીખ-૦૩/૦૭/૨૦૧૯ ચકાસવામાં આવી છે.તેથી, આ સોસાયટીએ કૃષિ પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરી છે અને તેને પ્રાથમિક કૃષિ સહકારી મંડળીઓમાં વર્ગીકૃત કરવામાં આવી છે.આથી, હું આથી નક્કી કરું છું કે શ્રી ખોડાડા કાર્યકર્તા સહકારી મંડળી લિમિટેડના સીરીયલ નંબર ૩૨૨ થી ૩૪૨માં ઉલ્લેખિત ઉપરોક્ત સમિતિના સભ્યોના નામ કૃષિ પેદાશ બજાર સમિતિ નિઝર દ્વારા પ્રકાશિત ખેડૂત મતદાર યાદીના સીરીયલ નંબર (૨૨) પર ચાલુ રાખવામાં આવશે.૦૬/૦૬/૨૦૧૯ અને ૨૩/૦૬/૨૦૧૯.

સહી- / (અવાચ્ય)

સક્ષમ સત્તાધિકારી અને કાર્યાલય અધીક્ષક,

જિલ્લા રજિસ્ટ્રાર,

સહકારી મંડળીઓ, સુરત "

૧૪ ૪ જુલાઈ, ૨૦૧૯ના રોજ અધિકૃત અધિકારી દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા ઉપરોક્ત આદેશને ૨૦૧૯ના વિશેષ નાગરિક અરજી નંબર ૧૧૮૨૨ દાખલ કરીને પડકારવામાં આવ્યો હતો.વિજ્ઞાન એકલ ન્યાયાધીશે ઉપરોક્ત રિટ અરજીને ધ્યાનમાં લેવાનો ઇનકાર કર્યો હતો અને નીચે મુજબની સમાન ધારણાને નકારી કાઢી હતી:

“૮. બે વર્ષના સમયગાળા માટે એપીએમસી, નિઝરની દેખરેખ માટે એક નામાંકિત સંસ્થાની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી.નામાંકિત મંડળનો કાર્યકાળ ૦૩/૦૪/૨૦૧૯ પર સમાપ્ત થવાનો હતો.ચૂંટણીઓ થવાની હોવાથી, એક અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી જેમાં રાજ્યને તાત્કાલિક ચૂંટણી યોજવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.આ અદાલતે ૦૮/૦૫/૨૦૧૯ પર એક નિવેદન પર અરજીનો નિકાલ કર્યો હતો કે સંસ્થાની ચૂંટણી બે અઠવાડિયામાં યોજાશે.

૯. ૨૪/૦૫/૨૦૧૯ પર ડિરેક્ટરે ચૂંટણીની જાહેરાત કરી હતી.૦૬/૦૬/૨૦૧૯ પર પ્રારંભિક મતદાર યાદી પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી, જેમાં પ્રતિવાદી નંબર ૫ સોસાયટીનું નામ સામેલ કરવામાં આવ્યું હતું.અરજદારો દ્વારા ૨૦/૦૬/૨૦૧૯ પર વાંધાઓ દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા. આવા વાંધાઓ પર નિર્ણય લીધા વિના પ્રારંભિક યાદી જાળવી રાખનારા મતદારોની કામચલાઉ યાદી પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી.વિશેષ નાગરિક અરજી નંબર ૧૧૧૪/૨૦૧૯ ધરાવતી અરજી અરજદારો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી હતી કારણ કે વાંધાઓને ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યા ન હતા.કોર્ટે ૦૨/૦૭/૨૦૧૯ પરની અરજીઓનો નિકાલ કર્યો હતો અને રાજ્યને વાંધાઓનો નવેસરથી નિર્ણય લેવા અને નવો ચૂંટણી કાર્યક્રમ પ્રકાશિત કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો

હતો.અરજદારો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા વાંધાઓના આધારે બે ગણી રજૂઆત કરવામાં આવે છે:

(અ) મતદારની સુવિધા માટે સોસાયટીની તૈયારી કરવાના દષ્ટિકોણથી ચૂંટણી કાર્યક્રમની જાહેરાતના ત્રણ મહિના પહેલાં આ સોસાયટીની નોંધણી ૨૮/૦૧/૨૦૧૯ પર કરવામાં આવી હતી.રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા વ્યવહારો દ્વારા ધિરાણની વહેંચણી દર્શાવવાની વ્યવસ્થા એ સમાજની ધિરાણની વહેંચણી દર્શાવતી ચૂંટણી પ્રક્રિયા સાથે છેડછાડ કરવાનો નિર્લજ્જ પ્રયાસ હતો, જે હકીકતમાં ત્રિસ્તરીય ધિરાણ માળખા સાથે સુસંગત ન હતો.સુરત બેંકના ૨૧/૦૬/૨૦૧૯ ના પત્રમાં દેખીતી રીતે ૦૭/૦૬/૨૦૧૯ એટલે કે ૦૬/૦૬/૨૦૧૯ પછી, ચૂંટણી કાર્યક્રમની જાહેરાત પછી અને મતદાર યાદી પ્રકાશિત થયા પછી પણ વિતરણ દર્શાવવામાં આવ્યું હતું.બીજું, આસપાસના સંજોગો કે જેમાં અધિકૃત અધિકારીએ ૨૩/૦૬/૨૦૧૯ થી ૨૭/૦૬/૨૦૧૯ સુધીના આદેશની તારીખ સાથે ચેડા કર્યા હતા તે અધિકૃત અધિકારીનો પક્ષપાત દર્શાવે છે અને તેથી આ તમામ સંજોગોએ સ્પષ્ટ કર્યું કે નિયમ ૮ હેઠળ કોઈ તપાસની જરૂર નહોતી અને તેથી તે ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ દખલગીરીની બાંધધરી આપતી અસાધારણ પરિસ્થિતિ હતી અને અરજદારને એ.પી.એમ.સી નિયમો, ૧૯૬૫ ના નિયમ ૨૮ હેઠળ ચૂંટણી અરજી દ્વારા વૈકલ્પિક ઉપાય તરફ ધકેલી ન હતી.

(બી) ચાલો આપણે ૦૪/૦૭/૨૦૧૯ તારીખના વિવાદિત નિર્ણયનું મૂલ્યાંકન કરીએ.ઘટનાઓની સાંકળની પ્રશંસા કરતા અધિકૃત અધિકારીએ જોયું કે સોસાયટીએ દસ ખેડૂતોની લોન અરજીની પ્રક્રિયા કરવા માટે સામાન્ય

સંસ્થામાં ઠરાવ પસાર કર્યો હતો.૧૮/૦૩/૨૦૧૯ ના પત્ર અનુસાર, સુરત જિલ્લા સહકારી બેંકે પાંચ મધ્યમ ખેડૂતોને ૧૨,૧૦,૦૦૦ અને પાંચ સીમાંત ખેડૂતોને ૭,૦૨,૦૦૦ ની લોન મંજૂર કરી હતી.૦૯/૦૫/૨૦૧૯ પર કરાર પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા.મામલાતદારને આરોપ નોંધવા વિનંતી કરવામાં આવી હતી.લોકસભાની ચૂંટણીની જાહેરાત થઈ ત્યારથી, આરોપ પછીથી નોંધવામાં આવ્યો હતો.તેથી વિતરણમાં વિલંબ થયો હતો.

(સી) શું આવી ઘટનાને ખેડૂતો જેવા મતદારોના મતવિસ્તારમાંથી મતદાર યાદીમાં સામેલ થવા માટે ક્રેડિટ વિતરણના રેકૉર્ડ બનાવવાના નિર્લજ્જ પ્રયાસ તરીકે ઓળખાવી શકાય?શું આ ચૂંટણી પ્રક્રિયાની પવિત્રતા સાથે છેડછાડ કરવા સમાન છે?શું આ મતદાન માટે હકદાર બનવાની પાત્રતા મેળવવા માટે કરવામાં આવે છે?

(ડી) પ્રતિવાદી નંબર ૫ સોસાયટીઓની પૃષ્ઠભૂમિ સૂચવે છે કે, જ્યાં સુધી ખોહા સોસાયટીની વાત છે, નોંધણી ૨૦૧૭ થી બાકી હતી.તે આખરે ૨૮/૦૧/૨૦૧૯ પર નોંધવામાં આવ્યું હતું.આગામી ત્રણ મહિનાની ચૂંટણીને ધ્યાનમાં રાખીને આવું કરવામાં આવ્યું હોવાનું સૂચવવું એ સોસાયટીની વિરુદ્ધમાં રાખવા માટે ખૂબ દૂરની પરિસ્થિતિ છે.એવું ન કહી શકાય કે નોંધણી ચૂંટણીને પ્રભાવિત કરવાના હેતુથી કરવામાં આવી હતી.જાન્યુઆરી ૨૦૧૯માં સોસાયટીની નોંધણીને ક્યારેય પડકારવામાં આવી ન હતી.

૧૦. રેકૉર્ડ પર અનુક્રમે ૨૫/૦૨/૨૦૧૯, કરાર/શાક પત્રક તારીખ ૧૮/૦૩/૨૦૧૯ અને ૦૯/૦૫/૨૦૧૯ ના ઠરાવોની નકલો છે. કરારની એક શરત સૂચવે છે કે એકવાર બેંકના સુરક્ષા વ્યાજનું ધ્યાન રાખવામાં આવે તે પછી લોનની રકમનું વિતરણ કરવામાં આવશે. તેથી જો ૨૧/૦૬/૨૦૧૯ તારીખનો પત્ર તે સંદર્ભમાં વાંચવામાં આવે, તો ગીરો નોંધવામાં આવ્યા પછી ચેકની વહેંચણીની માત્ર ઔપચારિકતા કરવામાં આવી હતી. આ એક પ્રક્રિયાગત ઔપચારિકતા પૂર્ણ થઈ હતી. તેથી ૦૭/૦૬/૨૦૧૯ પર વિતરણ કરવામાં આવે છે અને ચોક્કસપણે પ્રતિવાદી નંબર ૫ સોસાયટી વિરુદ્ધ જઈ શકાતું નથી, જેમ કે ૦૬/૦૬/૨૦૧૯ પછી તેને મતદાર યાદીમાં હોવા માટે ગેરલાયક ઠેરવવા માટે ધિરાણ/વિતરણ ધિરાણના પ્રદર્શનની રચના જેવી કાર્યવાહી હાથ ધરવી. ત્યારપછીના વ્યવહારો એ પણ દર્શાવે છે કે સોસાયટી નિષ્ક્રિય નથી. દોલતભાઈ પ્રભુભાઈ દુમાનિયા (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં નિર્ણય પર મૂકવામાં આવેલી રિલાયન્સ, અરજદારને મદદ કરી શકશે નહીં. આ કિસ્સામાં સોસાયટીએ ૨૫/૦૨/૨૦૧૯ પર સમાધાન કર્યું હતું તે હકીકતને ધ્યાનમાં લીધા પછી અને ૧૮/૦૩/૨૦૧૯ તારીખના પત્રને ધ્યાનમાં રાખીને અધિકૃત અધિકારીએ અરજદારના વાંધાઓને બિનટકાઉ ગણાવ્યા હતા. આ સોસાયટીને ત્રિસ્તરીય પ્રણાલી સાથે સુસંગત કૃષિ ધિરાણનું વિતરણ કરતી સંસ્થા તરીકે ગણવામાં આવી હતી. એ. પી. એમ. સી. અધિનિયમની કલમ ૧૧ (૧) (i) અને એ. પી. એમ. સી. નિયમોના નિયમ ૮ની જોગવાઈઓને અનુરૂપ જો તપાસ પર અધિકૃત અધિકારી, વિગતવાર ન હોવા છતાં, એવું શોધી કાઢે કે પ્રતિવાદી નંબર ૫ સોસાયટી પ્રાથમિક કૃષિ ધિરાણ સંસ્થા હતી અને તે કૃષિ ધિરાણ વિતરણમાં સામેલ છે, તો પાછળ જવું અને પુરાવાની પ્રશંસા પર મુદ્દાની તપાસ કરવી એ હકીકતના વિવાદિત પ્રશ્નોની તપાસ કરવા સમાન હશે, જે ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ રિટ કોર્ટ માટે

પુછો નથી.વર્તમાન કેસના સંજોગો એટલા અસાધારણ નથી કે અરજદાર એપીએમસી નિયમોના નિયમ ૨૮ હેઠળ અસરકારક ઉપાયનો લાભ લઈ શકે નહીં.

૧૧. રાષ્ટ્રપતિએ પોતે ૨૫/૦૨/૨૦૧૮ પર રકમ જમા કરાવવી અને એક જ સંજોગોમાં ખાતરની લોન લેવી એ સોસાયટીની વિરુદ્ધ એકમાત્ર માર્ગદર્શક પરિબળ ન પણ હોઈ શકે.રોજમલ એન્ટ્રી અને તેના વ્યવહારો અને તેની સત્યતાની તરફેણમાં કે વિરુદ્ધમાં શ્રેષ્ઠ અભિપ્રાય નથી અને પક્ષોને સક્ષમ ચૂંટણી ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ પુરાવા રજૂ કરવા માટે શ્રેષ્ઠ રીતે છોડી દેવામાં આવે છે.

૧૨. આ અદાલતે તેના તારીખના ૦૨/૦૭/૨૦૧૮ આદેશમાં કરેલા અવલોકનોના સંદર્ભમાં અધિકૃત અધિકારીને પૂર્વગ્રહ દર્શાવવાના સંદર્ભમાં, રાજ્ય સરકારે નવી સુનાવણી કરી અને અન્ય અધિકૃત અધિકારીએ આદેશ પસાર કર્યો.તેમણે શેલૂ સહકારી મંડળી સામે અરજદારના વાંધાને સમર્થન આપ્યું તે પણ સૂચવે છે કે પક્ષપાતની આશંકા પાયાવિહોળી છે.

૧૩. હું પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વકીલ શ્રી અરિંત જાની અને વિદ્વાન સરકારી વકીલ સુશ્રી મનીષા લવકુમારની રજૂઆતો સાથે સંમત છું કે માત્ર ૦૭/૦૬/૨૦૧૮ પર વિતરણ થયું હોવાથી એવું ન કહી શકાય કે પરિસ્થિતિ મતદારને તૈયાર કરવા માટે બનાવવામાં આવી હતી.આ કવાયતને ચૂંટણી પ્રક્રિયા સાથે છેડછાડ કરવા જેવી ન ગણી શકાય.ત્રણ સ્તરના ધિરાણ માળખાના પાલનમાં ધિરાણ વિતરણ ન કરતી સોસાયટી પર શ્રી જોશીની રજૂઆતના સંદર્ભમાં, વિનેશકુમાર (સુપ્રા) નો કેસ સુધારાની પૂર્વ વ્યાખ્યા સાથે સંબંધિત હોવા છતાં ખાસ કરીને "ફૃષિ ધિરાણ વિતરણ" શબ્દ સાથે સંબંધિત છે અને એવું માનવામાં આવે છે કે તે માત્ર તે હેતુ માટે

વર્ણનાત્મક છે કે જેના માટે મંડળીઓની સ્થાપના કરવામાં આવી છે.તેથી એવું ન કહી શકાય કે અધિકૃત અધિકારીએ, અરજદારના વાંધાઓને નકારી કાઢતાં, અધિકારક્ષેત્ર વિના કામ કર્યું કારણ કે આ આદેશ ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ હસ્તક્ષેપની બાંહેધરી આપવા માટે એકતરફી મનસ્વી અથવા સંપૂર્ણપણે અન્યાયી છે.અરજદારો એપીએમસી નિયમો, ૧૯૬૫ના નિયમ ૨૮ હેઠળ અસરકારક ઉપાયનો લાભ લઈ શકે છે.”

૧૫ વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા પસાર કરાયેલા વિવાદિત આદેશથી અસંતુષ્ટ હોવાને કારણે, અપીલકર્તાઓ (મૂળ રિટ અરજદારો) વર્તમાન અપીલ સાથે આ અદાલત સમક્ષ છે.

૧૬ વર્તમાન મુકદ્દમામાં પક્ષકારોએ તેમના સંબંધિત વકીલ દ્વારા તેમની લેખિત રજૂઆતો દાખલ કરી છે.

૧૭ અપીલકર્તાઓ વતી લેખિત રજૂઆતો:

“૧. અપીલકર્તા-મૂળ અરજદારો રજૂ કરે છે કે સ્વીકૃત તથ્યો પર, પ્રતિવાદી સોસાયટી ગુજરાત એપીએમસી અધિનિયમની કલમ ૧૧ (૧) (i) માં નિર્દિષ્ટ (સંબંધિત સમયે લાગુ) કૃષિ મતવિસ્તારમાં મત આપવા માટે હકદાર મતદારોની યાદીમાં સમાવિષ્ટ વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોના નામ મેળવવા માટે હકદાર નથી કારણ કે ઉપરોક્ત પ્રતિવાદી બજાર વિસ્તારમાં કૃષિ ધિરાણ આપતી સોસાયટી નથી.

૨. અપીલકર્તાઓ રજૂ કરે છે કે તે સ્થાયી કાયદો છે અને હકીકતમાં પ્રતિવાદીઓ દ્વારા વિવાદિત કરવામાં આવ્યું નથી કે 'કૃષિ ધિરાણ વિતરણ' શબ્દસમૂહ મતદાર ચાદીમાં સામેલ થવા માટેની પાત્રતા સાથે સંબંધિત છે અને તે કૃષિ પેદાશ બજાર નિયમોના નિયમ ૪ હેઠળ ચૂંટણીની જાહેરાતની તારીખે પૂર્ણ કરવું પડશે, જે આ કિસ્સામાં ૨૪/૦૫/૨૦૧૯ (પાનું ૨૬) હતું. મહેરબાની કરીને ૨૦૧૩ (૨) જી.એલ.એચ ૧૫૭ (ફકરો આલેખ ૧૬-૧૯) નો સંદર્ભ લો.

૩. જોકે પ્રતિવાદીઓ દલીલ કરે છે કે પ્રતિવાદી સોસાયટી પાત્રતાના માપદંડને પૂર્ણ કરે છે

(અ) તેણે વાસ્તવમાં તેના સભ્યોને ખાતરના રૂપમાં કેડિટ ૨૮/૦૨/૨૦૧૯ પર વિતરિત કરી છે, જે અધિકૃત અધિકારી સમક્ષ રજૂઆતમાંથી સ્પષ્ટ થાય છે (પાનું ૯૬એ ખાતાના પાનું ૯૭ અર્ક સાથે વાંચવામાં આવે છે) અને

(બી) તે હકીકતમાં જિલ્લા સહકારી બેંક પાસેથી ભંડોળની મંજૂરી માટે અરજી કરવામાં આવી હતી જે તેના દ્વારા ૧૮/૦૩/૨૦૧૯ (પાનું ૯૬એ પાનું ૧૧૧ સાથે વાંચવામાં આવ્યું હતું) પર મંજૂર કરવામાં આવી હતી, કે સોસાયટીએ આવી લોનની મંજૂરી ૩૧/૦૩/૨૦૧૯ (પાનું ૯૬એ) પર આપી હતી અને માત્ર ચૂંટણીને કારણે ઉધાર લેનારની જમીન પર ચાર્જ બનાવવામાં વિલંબને કારણે, લોન વાસ્તવમાં બેંક દ્વારા પાછળથી ૦૭/૦૬/૨૦૧૯ (પાનું ૨૯એ) પર વહેંચવામાં આવી હતી, અને તેથી પ્રતિવાદી સોસાયટીએ પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરી હતી અને કટ ઓફ/સંબંધિત તારીખ પહેલાં કૃષિ ધિરાણનું વિતરણ કરી હોવાનું કહી શકાય, જોકે વાસ્તવિક વિતરણ અમુક આકસ્મિક સંજોગોને કારણે પાછળથી થયું હશે.

૪. અપીલકર્તાઓ રજૂ કરે છે કે ઉપરોક્ત દલીલો ખોટી છે અને નીચેના કારણોસર કાયદામાં અસમર્થનીય છે.

(૪.૧) જ્યાં સુધી પ્રથમ વિવાદની વાત છે, કૃષિ ધિરાણની વાસ્તવિક વહેંચણીની વાત છે, તો વ્યવહાર દેખીતી રીતે બનાવટી છે અને સ્પષ્ટ રીતે એક બનાવટી વ્યવહાર છે જે નીચેનામાંથી સ્પષ્ટ થાય છે:

(અ) સોસાયટીના પ્રમુખે લોન માટે અરજી કરી હતી, જેને મેનેજિંગ કમિટી દ્વારા ૨૫/૦૨/૨૦૧૯ (પાનું ૯૬એ) પર મંજૂરી આપવામાં આવી હતી, ત્યારબાદ રાષ્ટ્રપતિ જરૂરી રકમ સોસાયટી પાસે જમા કરે છે (જેની પાસે લોનની મંજૂરીની તારીખ સુધી કોઈ બેલેન્સ નહોતું) ૨૮/૦૨/૨૦૧૯ (પાનું ૯૭) પર, સોસાયટી ખાતરની ખરીદી કરે છે અને તે જ દિવસે એટલે કે ૨૮/૦૨/૨૦૧૯ (પાનું ૯૭) પર રાષ્ટ્રપતિને લોન આપે છે. આ પ્રકારનો વ્યવહાર સ્પષ્ટપણે હાસ્યાસ્પદ અને ચૂંટણી પ્રક્રિયામાં છેતરપિંડી છે. મહેરબાની કરીને ૨૦૧૬ના સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નંબર ૩૮૨૮ (ફક્ટો ગ્રાફ ૧૨) માં ૧૭/૦૩/૨૦૧૬ તારીખના ચુકાદાનો સંદર્ભ લો.

(૪.૨) જ્યાં સુધી બીજી દલીલની વાત છે, તે એક સ્વીકૃત હકીકત છે કે ક્રેડિટની વાસ્તવિક વહેંચણી ૦૭/૦૬/૨૦૧૯ પર થઈ હતી, જે ૨૪/૦૫/૨૦૧૯ પર ચૂંટણીની જાહેરાતની કટ ઓફ/સંબંધિત તારીખથી ઘણી આગળ હતી અને હકીકતમાં મતદારોની પ્રારંભિક યાદી, એટલે કે ૦૬/૦૬/૨૦૧૯ (પાનું ૨૭) ના પ્રકાશનની તારીખથી આગળ હતી. પાત્રતાના માપદંડ માટે સભ્યને ખરેખર કૃષિ ધિરાણ આપવાની શરતની

પરિપૂર્ણતા જરૂરી છે તે નીચેના ચુકાદાઓ દ્વારા સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવે છે:

(૧) ૨૦૦૭ (૩) જી.એલ.એચ ૫૭ (ફકરો આલેખ ૧૫-૧૭)

(૨) ૨૦૧૩ (૨) જી.એલ.એચ ૧૫૭ (ફકરો આલેખ ૧૬-૧૮)

(૩) ૨૦૧૮ (૧) જીએલઆર ૬૪૭ (ફકરો આલેખ ૨૧ (૧))

૫. અપીલકર્તા વધુમાં રજૂ કરે છે કે પ્રતિવાદીઓની દલીલ કે કૃષિ ધિરાણ વિતરણ માટે સોસાયટી દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી પ્રવૃત્તિઓ એ સ્થાપિત કરવા માટે પૂરતી છે કે તે પાત્રતાના માપદંડને પૂર્ણ કરે છે, તે 'કૃષિ ધિરાણ વિતરણ' શબ્દનો ઉપયોગ કરતી સંબંધિત જોગવાઈના અર્થઘટન પર પણ ખોટો છે.

(૫.૧) અર્થઘટનના પ્રથમ નિયમ અનુસાર, એટલે કે શાબ્દિક રચના, શબ્દસમૂહનો સાદો, કુદરતી અને વ્યાકરણનો અર્થ માત્ર એક જ નિષ્કર્ષ તરફ દોરી શકે છે કે સોસાયટીએ કટ ઓફ/સંબંધિત તારીખ પહેલાં કૃષિ ધિરાણનું વિતરણ કર્યું હોવું જોઈએ. પ્રતિવાદીઓનું અર્થઘટન એ વિભાગમાં શબ્દો ઉમેરવાનો સંકેત આપે છે, ઉદાહરણ તરીકે, 'રોકાયેલા' અથવા 'પ્રવૃત્તિ' અથવા 'વિતરણ માટે' જે અસ્વીકાર્ય છે. એકવાર શરત 'વિતરણ' થઈ જાય પછી તેને 'વિતરણ માટે તૈયાર' તરીકે વાંચી શકાતી નથી. મહેરબાની કરીને એ આઈઆર ૧૯૭૬ એસ.સી ૧૦૬૬ નો સંદર્ભ લો (ફકરો ગ્રાફ ૫)

(૫.૨) વિધાનસભાએ 'આઈએનજી' પ્રત્યયનો ઉપયોગ કરીને વર્તમાન સતત કાળનો ઉપયોગ કર્યો છે. આ એવી પ્રવૃત્તિ સૂચવે છે જે કટ ઓફ/સંબંધિત તારીખથી અને ભવિષ્યમાં શરૂ થઈ છે અને ચાલુ છે. મહેરબાની કરીને ૨૦૦૬ (૬) એસ. સી. સી. ૩૩૬ (ફકરો આલેખ

૧૧૧૭), ૨૦૧૩ (૫) એસ. સી. સી. ૨૭૭ (ફરો આલેખ ૧૦૨) નો સંદર્ભ લો.તેથી, હકીકત એ છે કે વિતરણ થવાની સંભાવના છે અથવા હકીકતમાં થયું છે (કટ-ઓફ તારીખ પછી) પાત્રતાના માપદંડને પહોંચી વળવા માટે અપૂરતું છે.

(૫.૩) અપીલકર્તાઓ રજૂ કરે છે કે પ્રતિવાદીઓ દ્વારા પ્રચાર કરાયેલ અર્થઘટન અભિવ્યક્તિની ચોકસાઈને દૂર કરે છે અને વ્યક્તિલક્ષી અને અસ્પષ્ટતાનું એક તત્વ લાવે છે જેને વાસ્તવિક વિતરણ તરફના પ્રારંભિક પગલાંની સ્થિતિનું અર્થઘટન કરવામાં ધિક્કારવું પડે છે, તે અનિશ્ચિતતા લાવે છે અને કાનૂની સિદ્ધાંત વિના કેસ-દર-કેસ અરજી કરે છે જે હાલની હકીકતો પર લાગુ કરી શકાય છે.દાખલા તરીકે એવી પણ દલીલ કરી શકાય છે કે સોસાયટી ઓફ સોસાયટીની નોંધણી અને સભ્ય દ્વારા લોન માટેની અરજી વિતરણનો ઇરાદો દર્શાવવા માટે પૂરતી છે, આ કિસ્સામાં આવી શરત નક્કી કરવાનો સંપૂર્ણ ઉદ્દેશ ખોવાઈ જાય છે અને તે પછીથી ચકાસવા માટે કોઈ જવાબ નથી કે આવી વિતરણ ખરેખર થયું હતું કે કેમ, કારણ કે લાયકાત નક્કી કરવાના તબક્કે આ અરજી કરવા માટે અસ્વીકાર્ય હશે.

(૫.૪) હકીકતમાં અર્થઘટન માટે આંતરિક માર્ગદર્શન એટલે કે કાયદાની કલમ ૧૧ (૧) (૨) અને (૩) એ સ્પષ્ટ કરે છે કે વિધાનસભાનો અર્થ એ છે કે વાસ્તવિક 'વિતરણ' થયું જોઈએ, કારણ કે ઉપરોક્ત ઉદ્દેશિત જોગવાઈઓમાં, જો સંબંધિત મંડળીઓ આ રીતે નોંધાયેલી હોય અને તેમની પાસે લાઈસન્સ હોય, તો તે પૂરતું નથી, પરંતુ તેઓએ ખરેખર કટ ઓફ/સંબંધિત તારીખ પહેલાં વેપાર કર્યો હોવો જોઈએ.

(પ.પ) પ્રતિવાદીનું અર્થઘટન મતવિસ્તારને અનુરૂપ બનાવવા માટે સોસાયટીઓની નોંધણી માટે એક વિંડો ખોલશે જે કાયદાકીય ઉદ્દેશની વિરુદ્ધ હશે.

૬. વર્તમાન કેસમાં, અધિકૃત અધિકારીએ ઉપરોક્ત ઉલ્લેખિત પાસાઓની સ્પષ્ટપણે અવગણના કરી છે અને તેની અવગણના કરી છે. એકવાર અધિકૃત અધિકારી પાસે કોઈ પણ સોસાયટીનું નામ સામેલ કરવાનો કોઈ અધિકારક્ષેત્ર ન હોય કે જેણે ચૂંટણીની ઘોષણા પછી પાત્રતા પ્રાપ્ત કરી હોય, તો અધિકૃત અધિકારી દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા આદેશને અધિકારક્ષેત્ર વિનાનો કહી શકાય.

૭. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે શરૂઆતથી જ, રાજ્ય સત્તામંડળો તરફથી મતવિસ્તારને અનુરૂપ બનાવવાનો અને પ્રતિવાદી નંબર ૫ ના નામોનો સમાવેશ કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સૌપ્રથમ એપીએમસી, નિઝરની ચૂંટણી ઇરાદાપૂર્વક જાહેર કરવામાં આવી ન હતી. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે નામાંકિત મંડળની મુદત ૦૩/૦૪/૨૦૧૯ પર પહેલેથી જ સમાપ્ત થઈ ગઈ હતી અને તેથી, નામાંકિત મંડળની મુદત સમાપ્ત થવાના ઓછામાં ઓછા ત્રણ મહિના પહેલાં ચૂંટણી જાહેર થવી જોઈએ, ઇરાદાપૂર્વક ચૂંટણી જાહેર કરવામાં આવી ન હતી અને તેથી, ચૂંટણી ચોજવાની

વિનંતી કરતી અરજી આ માનનીય અદાલત સમક્ષ દાખલ કરવી પડી હતી.આ અરજીનો નિકાલ ૦૮/૦૫/૨૦૧૯ ના આદેશ દ્વારા કરવામાં આવ્યો હતો અને નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો કે શક્ય તેટલી વહેલી તકે ચૂંટણી જાહેર થવી જોઈએ.ત્યારબાદ, માત્ર ચૂંટણી ૨૪/૦૫/૨૦૧૯ પર જાહેર કરવામાં આવી હતી.પ્રતિવાદી નંબર ૫ સોસાયટીઓ નોંધાયેલી છે અને તેને મતદાર યાદીમાં સામેલ કરી શકાય છે તેની ખાતરી કરવા માટે આ જ ઇરાદાપૂર્વક કરવામાં આવ્યું હતું.

૮. તે કહેવું અયોગ્ય ન હોત કે પ્રતિવાદી નંબર ૫ સોસાયટીઓ માત્ર ૨૮/૦૧/૨૦૧૯ પર નોંધાયેલી હતી અને તેથી, જો ચૂંટણીઓ સમયસર જાહેર કરવામાં આવી હોત, એટલે કે જાન્યુઆરી ૨૦૧૯ મહિનામાં, પ્રતિવાદી નંબર ૫ સોસાયટીઓની નોંધણી પણ કરવામાં આવી ન હોત.ચૂંટણીમાં કૃત્રિમ બહુમતી ઊભી કરવાના હેતુથી જ તેની નોંધણી કરવામાં આવી હતી.

૯. જો ઉપરોક્ત પર્યાપ્ત ન હોય તો, અધિકૃત અધિકારી પ્રતિવાદી નંબર ૫ સોસાયટીની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોના નામ ૦૬/૦૬/૨૦૧૯ પર સામેલ કરે છે, જોકે તે સમય સુધીમાં પ્રતિવાદી નંબર ૫ સોસાયટીઓને તેના સભ્યોને ત્રિસ્તરીય પ્રણાલી દ્વારા કોઈ કૃષિ ધિરાણ આપવામાં આવ્યું નથી.તેથી અપીલકર્તાઓએ ખોટા સમાવેશ સામે ૨૦/૦૬/૨૦૧૯ પર વાંધો ઉઠાવ્યો

હતો, જો કે 'અધિકૃત અધિકારીએ વાંધો નક્કી કર્યો ન હતો અને ૨૩/૦૬/૨૦૧૯ પર કામચલાઉ મતદાર ચાટી પ્રકાશિત કરી હતી. તેથી અપીલકર્તાઓએ અરજી નક્કી કરવામાં અધિકૃત અધિકારીની નિષ્ક્રિયતા સામે આ માનનીય અદાલત સમક્ષ વિશેષ નાગરિક અરજી નંબર ૧૧૧૧૪/૨૦૧૯ તરીકે બીજી અરજીને પસંદ કરી હતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ઉપરોક્ત અરજીમાં, ૨૭/૦૬/૨૦૧૯ પર, અધિકૃત અધિકારીની સૂચના હેઠળ, આ માનનીય અદાલત સમક્ષ નિવેદન આપવામાં આવ્યું હતું કે વાંધાઓ પર અધિકૃત અધિકારી દ્વારા નિર્ણય લેવામાં આવ્યો નથી અને તે અરજદારોને સાંભળ્યા પછી વહેલી તકે તેનો નિર્ણય કરશે. ત્યારબાદ, જ્યારે અરજી સુનાવણી માટે લેવામાં આવી ત્યારે આગામી તારીખે એટલે કે ૦૨/૦૭/૨૦૧૯ પર જાણ કરવામાં આવી હતી કે અધિકૃત અધિકારીએ વાંધાઓ પર આદેશ પસાર કર્યો છે અને માત્ર તે જ નહીં કે આદેશની તારીખ ૨૭/૦૬/૨૦૧૯ થી ૨૩/૦૬/૨૦૧૯ માં બદલવાની માંગ કરવામાં આવી હતી. તેથી તે સ્પષ્ટ રીતે રેકૉર્ડ સાથે ચાલાકી કરવાનો પ્રયાસ હતો અને આ માનનીય અદાલત સમક્ષ બારમાં આપેલા નિવેદનની વિરુદ્ધ કામ કરતો હતો. આ માનનીય અદાલતે ૨૦૧૯ના વિશેષ નાગરિક અરજી નંબર ૧૧૧૧૪ (અરજીનું પાનું-૬૫) માં તેના તારીખના ૦૨/૦૭/૨૦૧૯ ના આદેશમાં ઉપરોક્ત ગેરવર્તણૂક નોંધવામાં આવી છે. માનનીય અદાલતે અધિકૃત અધિકારી સામે કાર્યવાહી કરી ન હતી, પરંતુ રાજ્ય સરકારનું નિવેદન નોંધ્યું હતું કે તેઓ કાર્યવાહી કરશે અને અધિકૃત

અધિકારી બદલવામાં આવશે જેમને અરજદારોને સાંભળવા અને વાંધાઓનો નિર્ણય લેવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.

૧૦. નવા અધિકૃત અધિકારી અપીલકર્તાઓ-ઉદ્દેશકો અને પ્રતિવાદી નંબર ૫-સોસાયટીના પ્રતિનિધિને ૦૩/૦૭/૨૦૧૯ પર અલગથી સાંભળે છે.પ્રતિવાદી નંબર ૪ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલી કહેવાતી પ્રક્રિયા કાયદા માટે સ્પષ્ટ રીતે અજાણ હતી અને બંનેને એક જ સમયે સાંભળવાની જરૂર હતી, પરંતુ અલગથી સાંભળવામાં આવી હતી.અધિકૃત અધિકારીએ ઉપરોક્ત પાસાઓને ધ્યાનમાં લીધા વિના, જે અગાઉ જણાવવામાં આવ્યું છે કે ચૂંટણીની જાહેરાત પહેલાં ધિરાણ આપવામાં આવતું નથી, પરંતુ સુરત જિલ્લા બેંક દ્વારા લોન મંજૂર કરવામાં આવે તે તારીખને ધ્યાનમાં લે છે અને તેના પર પ્રતિવાદી નંબર ૫ નું નામ ચાલુ રાખ્યું છે.જો કે, અધિકૃત અધિકારીએ અધિકૃત અધિકારીના આદેશના આંતરિક પૃષ્ઠ ૨૨, આંતરિક પૃષ્ઠ ૫ પર સ્પષ્ટપણે નોંધ્યું હતું કે પ્રતિવાદી નંબર ૫ સોસાયટીએ તેના સભ્યોને શ્રેય આપ્યો નથી.અધિકૃત અધિકારી દ્વારા તથ્યોના ઉપરોક્ત સ્પષ્ટ તારણના પરિણામે પ્રતિવાદી નંબર ૫ સોસાયટીનું નામ મતદાર સૂચિમાંથી બાકાત રહેવું જોઈએ.

૧૧. સુરત જિલ્લા બેંક દ્વારા લોન મંજૂર કરવાની તારીખ સુસંગત નથી.કલમ ૧૧ (૧) (i) મુજબ જે જરૂરી છે તે એ છે કે સોસાયટીએ તેના સભ્યોને કૃષિ

ધિરાણ આપ્યું હોવું જોઈએ.તેથી, જે જોવાની જરૂર છે તે એ છે કે શું સોસાયટીએ ચૂંટણી જાહેર કરવામાં આવી તે પહેલાં તેના સભ્યોને કૃષિ ધિરાણ આપ્યું હતું.આ જરૂરિયાત સ્વીકાર્ય રીતે પૂરી કરવામાં આવી ન હતી અને તેથી, અધિકૃત અધિકારીએ અપ્રસ્તુત પાસાઓ પર વિચાર કર્યો છે અને વાંધાઓ નક્કી કરવા માટે સંબંધિત પાસાઓ પર વિચાર કર્યો નથી.

૧૨. જો કે, અધિકૃત અધિકારી, સારી રીતે સ્થાપિત કાનૂની સ્થિતિથી વિપરીત, મતદાર યાદીમાં પ્રતિવાદી નંબર ૫ સોસાયટીનું નામ ચાલુ રાખે છે.

૧૩. તેથી, શરૂઆતથી જ, પ્રતિવાદી નંબર ૫-સમાજને મદદ કરવાનો હેતુ સ્પષ્ટ છે.

૧૪. ૨૦૦૬ (૧) જી. સી. ડી. ૨૦૧૧ માં નોંધાયેલા દહેજ ક્રેડિટ સેવા સહકારી મંડળી લિમિટેડના કેસમાં પૂર્ણ ખંડપીઠે આપેલા ચુકાદા પર પ્રતિવાદીઓ દ્વારા મૂકવામાં આવેલી નિર્ભરતા અને અરજીઓ સમર્થનપાત્ર નથી અને અરજદારોને ચૂંટણી અરજીને પ્રાધાન્ય આપવા માટે ઉતારી દેવામાં આવે તેવી પ્રતિવાદીઓની દલીલના સંદર્ભમાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તે જ ચુકાદો અપવાદની જોગવાઈ કરે છે કે જો આદેશ અધિકારક્ષેત્રની બહાર હોય અથવા રદબાતલ હોય અથવા અધિકારક્ષેત્ર વગરના હોય તો ચૂંટણી અધિકારીના

આદેશો ન્યાયિક સમીક્ષા માટે ખુલ્લા છે.વર્તમાન કેસમાં, અહીં ઉપર વર્ણવેલ તથ્યો પરથી જોઈ શકાય છે કે અધિકૃત અધિકારીનો આદેશ અધિકારક્ષેત્ર વગરનો હોય છે કારણ કે તેની પાસે ચૂંટણીની ઘોષણા પછી પાત્રતા પ્રાપ્ત કરેલી મંડળીઓના નામોનો સમાવેશ કરવાનો કોઈ અધિકાર અથવા ક્ષમતા નથી.તેથી, વર્તમાન કેસ આ માનનીય અદાલતની પૂર્ણ ખંડપીઠે બનાવેલા અપવાદમાં આવશે.વર્તમાન કેસ એ કેસ છે કે જ્યાં અધિકૃત અધિકારીનો આદેશ અધિકારક્ષેત્ર વગરનો હોય, જ્યાં પ્રતિવાદીઓ દ્વારા આધાર રાખેલ કેસ આવા કેસ ન હતા અને તેથી, પ્રતિવાદીઓ દ્વારા આધાર રાખેલ ઉપરોક્ત કેસ વર્તમાન કેસને લાગુ પડશે નહીં.

૧૫. વધુમાં, વિદ્વાન સિંગલમાં ગુણદોષ પર દલીલોની ચર્ચા કરવામાં આવી છે અને ગુણદોષ પર તારણો આપવામાં આવ્યા છે અને બીજી તરફ વૈકલ્પિક ઉપાયોના આધારે અરજીને ફગાવી દેવામાં આવી છે.આથી ગુણદોષ પર વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા નોંધાયેલા તારણોને કારણે, વૈકલ્પિક ઉપાય અપીલકર્તાઓ માટે નિર્ણયક બની ગયો છે કારણ કે ચૂંટણી ટ્રિબ્યુનલ વિદ્વાન સિંગલ જજના તારણોની વિરુદ્ધ કોઈ દ્રષ્ટિકોણ અપનાવી શકશે નહીં.તેથી, તે ગણતરી પર પણ, પ્રતિવાદીઓની દલીલ નકારી કાઢવાને પાત્ર છે.

૧૬. ૨૦૧૭ (૧) એસ. સી. સી. ૨૭૩ માં નોંધાયેલા વિનેશકુમાર માવજિભાઈ પરમાર વિરુદ્ધ ડેથાલી વિવિધ કાર્યકર્તા મંડળી લિમિટેડના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટનો નિર્ણય વર્તમાન કેસમાં લાગુ પડતો નથી. ઉપરોક્ત ચુકાદો સુધારા પહેલાની કલમ ૧૧ સાથે સંબંધિત છે જે ૧૦/૦૪/૨૦૧૫ થી અમલમાં આવી હતી. ઉપરોક્ત ચુકાદામાં ૨૦૧૫ પહેલાંની જેમ "પ્રાથમિક કૃષિ ધિરાણ સહકારી મંડળીઓ" શબ્દોને ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યા નથી, આ જરૂરિયાત ત્યાં નહોતી. સુપ્રીમ કોર્ટ અવિરત વિતરણની દલીલ અને વિરામના કેસ પર વિચારણા કરી રહી હતી, જેનો અર્થ એ થયો કે વાસ્તવિક વિતરણ હતું પરંતુ ભવિષ્યમાં ચાલુ રહેવાની સ્પષ્ટ સંભાવના સાથે માત્ર કામચલાઉ સસ્પેન્શન હતું અને તેથી ગ્રહણ ગેરલાયક ઠેરવવામાં આવશે નહીં, તેના બદલે, વર્તમાન કેસમાં વિતરણ કટ ઓફ/સંબંધિત તારીખ પહેલાં બિલકુલ શરૂ થયું નથી. વધુમાં, ઉપરોક્ત ચુકાદો એવી પરિસ્થિતિ સાથે વ્યવહાર કરે છે કે જેની સામે લિક્વિડેશનનો વચગાળાનો આદેશ પસાર કરવામાં આવે છે તે સોસાયટી મતદાર ચાદીમાં સામેલ થવા માટે પાત્ર છે કે કેમ, આવા વર્તમાન કેસની હકીકતો નથી, તેથી, ઉપરોક્ત ચુકાદાને વર્તમાન કેસમાં કોઈ અરજી નથી.

૧૭. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ અને અધિકૃત અધિકારીનો વિવાદિત આદેશ સ્પષ્ટપણે ગેરકાયદેસર છે અને કાયદાકીય રીતે ટકાઉ નથી અને તેથી તેને રદ કરીને રદ કરવાની જરૂર છે."

૧૮ રાજ્ય વતી લેખિત રજૂઆતો:

“અરજદારોએ ત્રણ સહકારી મંડળીઓના સંદર્ભમાં વાંધા ઉઠાવ્યા હતા, એટલે કે,

(૧) શેલૂ સેવા સહકારી મંડળી લિમિટેડ

(૨) ખોડાડા વિવિધ કાર્યકર્તા સેવા સહકારી મંડળી લિમિટેડ અને,

(૩) જૂની ભીલભાવલી સેવા સહકારી મંડળી લિમિટેડ

અધિકૃત અધિકારી નોંધે છે કે ખોડાડા વિવિધ કાર્યકર્તા સેવા સહકારી મંડળી લિમિટેડ પ્રાથમિક કૃષિ ધિરાણ સહકારી મંડળીઓ તરીકે નોંધણી નંબર ૪૦૪૦૪ દ્વારા ૨૮/૦૧/૨૦૧૯ પર નોંધાયેલું હતું.

૨૫/૦૨/૨૦૧૯ પર, સોસાયટીની સામાન્ય સંસ્થા લોનની અરજીઓ પર પ્રક્રિયા કરવાનો સંકલ્પ કરે છે અને ઘણીવાર ખેડૂતો અને જરૂરી કાગળો તૈયાર કરીને સુરત જિલ્લા સહકારી બેંક લિમિટેડને મોકલવામાં આવે છે. સુરત જિલ્લા સહકારી બેંક લિમિટેડે પાંચ મધ્યમ ખેડૂતોને કૃષિ લોન માટે અને પાંચ સીમાંત ખેડૂતોને કૃષિ લોન માટે રૂ.આમ, કેસીસી યોજના હેઠળ સીમાંત અને મધ્યમ ખેડૂતોને ૧૮/૦૩/૨૦૧૯ પર ટૂંકા ગાળાની કૃષિ લોન મંજૂર કરવામાં આવી હતી.

૩૧/૦૩/૨૦૧૯ પર, પ્રતિવાદી નંબર ૫-પી.એ.સી. સોસાયટીએ દસ સભ્યોને ₹ ૧૯,૧૨,૦૦૦ ની હદ સુધી લોનનું સમાધાન કર્યું અને તેને મંજૂરી આપી અને પરિણામે, તમામ દસ સભ્યો માટે ૭/૧૨ એપ્રિલમાં જરૂરી એન્ટ્રીઓને તારીખ ૩૧/૦૩/૨૦૧૯ ના ઠરાવ દ્વારા અસર કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો

હતો.લોનની નોંધણી કરવા અને આવી લોનની હદ સુધી સોસાયટીના ચાર્જને પ્રતિબિંબિત કરવા માટે મામલાતદાર, નિઝર સમક્ષ અરજીઓ કરવામાં આવી હતી.એક પ્રક્રિયા તરીકે જ્યાં સુધી ખેડૂતના સંબંધિત મહેસૂલ રેકૉર્ડમાં સોસાયટીનો ચાર્જ નોંધવામાં ન આવે ત્યાં સુધી સોસાયટી રકમની વહેંચણી કરી શકશે નહીં કારણ કે લોન અસુરક્ષિત રહેશે.લોકસભાની ચૂંટણીને કારણે, પ્રવેશો તરત જ ૭/૧૨ સારાંશમાં પરિવર્તિત થઈ શક્યા ન હતા.

રેકૉર્ડ પરથી એવું લાગે છે કે ૨૫/૦૨/૨૦૧૮ પર રાજેશ માનશીભાઈ પાડવીએ ટૂંકા ગાળાની કૃષિ લોન માટે અરજી કરી હતી.તેની નકલ અધિકૃત અધિકારી સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવી હતી.વધુમાં, ઠરાવ નંબર ૪ દ્વારા, વ્યવસ્થાપન સમિતિએ ૫,૩૩૦/- રૂપિયાની ઉપરોક્ત લોનને મંજૂરી આપી હતી, જે અરજદારની તરફેણમાં વહેંચવામાં આવી હતી.રોજમેલની નકલ પણ અધિકૃત અધિકારી સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવી હતી.

અધિકૃત અધિકારી, તેમના આદેશમાં એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યા કે પ્રતિવાદી નંબર ૫-સોસાયટીની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોને મતદાર યાદીમાં એ તર્ક સાથે ચાલુ રાખવામાં આવે કે સોસાયટી પ્રાથમિક કૃષિ ધિરાણ સહકારી મંડળીઓ તરીકે નોંધાયેલી છે અને આમ ત્રણ ધિરાણ વિતરણ માળખામાં તેની પુષ્ટિ થાય છે.સોસાયટીએ તેના દસ સભ્યોને ૧૮,૧૨,૦૦૦ ની હદ સુધી ક્રેડિટ આપવાનો પણ સંકલ્પ લીધો હતો-૨૪/૦૫/૨૦૧૮ પર ચૂંટણીની જાહેરાતના ઘણા સમય પહેલાં.જરૂરી અરજીઓ પ્રાપ્ત થઈ, ઠરાવો પસાર થયા.સુરત જિલ્લા સહકારી બેંકે લોન પણ મંજૂર કરી હતી.

સુરત જિલ્લા સહકારી બેંકે ચૂંટણીની તારીખ પહેલાં ૧૮/૦૩/૨૦૧૯ પર લોન મંજૂર કરી હતી.તે પછી રેકૉર્ડ પર દેખાય છે અને ૩૧/૦૩/૨૦૧૯ પરની સમિતિએ ઠરાવ નંબર ૨ દ્વારા દસ સીમાંત અને મધ્યમ ખેડૂતોને કૃષિ લોન તરીકે રૂ. ૧૯,૧૨૦૦૦/- ની રકમની વહેંચણી માટે ઠરાવ કર્યો હતો અને પરિણામે, દસ સંબંધિત ખેડૂતોના ૭/૧૨ સારાંશમાં એન્ટ્રીઓના પરિવર્તન માટે મામલાતદારને કાગળો મોકલ્યા હતા અને ઉપર વર્ણવ્યા મુજબ ઉપરોક્ત પ્રક્રિયાના અપૂર્ણતાને કારણે, થોડો વિલંબ થયો હતો.અધિકૃત અધિકારી એ પછી નોંધે છે કે ખાતરની ખરીદી માટે રાજેશ માનશીભાઈ પાડવી લોનની તરફેણમાં ધિરાણ આપવામાં આવ્યું છે.

ગુણદોષ પર ઉપરોક્ત ઉલ્લેખિત તથ્યોને ધ્યાનમાં લેતા, અધિકૃત અધિકારીએ જણાવ્યું હતું કે એવું ન કહી શકાય કે સોસાયટી કૃષિ ધિરાણનું વિતરણ કરી રહી નથી અને તેથી તે ખેડૂત મતવિસ્તારની મતદાર યાદીમાં વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યો રાખવાનો હકદાર છે.

(૧) વૈકલ્પિક ઉપાય:

ગુજરાત કૃષિ પેદાશ બજાર નિયમો, ૧૯૬૫નો નિયમ ૨૮ જણાવે છે કે ચૂંટણીની માન્યતાનું નિર્ધારણ ચૂંટણીની માન્યતાના નિર્ધારણનો વૈકલ્પિક, અસરકારક ઉપાય સૂચવે છે.નિયામક એ. પી. એમ. સી. ને ચૂંટણીના જાહેર પરિણામની પુષ્ટિ કરવા અથવા તેમાં સુધારો કરવા અને ચૂંટણીને રદ કરીને, તેમને યોગ્ય લાગે તે રીતે કોઈપણ આદેશ પસાર કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે.નિયામક એપીએમસીનો નિર્ણય વૈધાનિક રીતે અંતિમ હોવાનું સૂચવવામાં આવ્યું છે.નિયમો ૨૮ અસરકારક વૈકલ્પિક ઉપાય સૂચવે છે, નિયામક સક્ષમ અધિકારી છે અને ચૂંટાવા અથવા મત આપવા માટે લાયક કોઈપણ વ્યક્તિ મતદાર યાદીમાં

સમાવેશ અને બાકાત સહિત ચૂંટણી પર સવાલ ઉઠાવી શકે છે. અરજદારો કાયદાની કલમ ૧૧ (૧) (i) હેઠળ મતદાર હોવાના કારણે ચૂંટણી અરજીને પ્રાધાન્ય આપવા માટે યોગ્ય રીતે લાયક છે. એ. પી. એમ. સી. ના નિયામક સામે દુર્ભાવનાપૂર્ણ આરોપોનો દાવો કરવામાં આવ્યો નથી.

નોંધ:-આ મામલાની તપાસ કરતી વખતે વિદ્વાન સિંગલ જજે ચૂંટણી પ્રક્રિયાને અટકાવી ન હતી, પરંતુ નિર્દેશ આપ્યો હતો કે બે પ્રતિવાદી મંડળીઓના મત સીલબંધ કવરમાં રાખવામાં આવે.

અરજદારે ત્રણ સોસાયટીઓની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોના સમાવેશ સામે વાંધો ઉઠાવ્યો હતો, અધિકૃત અધિકારીએ બે સોસાયટીઓ, ખોડાડા વિવિધ કાર્યકર્તા સહકારી મંડળી લિમિટેડ અને જૂની ભીલભાવલી સેવા સહકારી મંડળી લિમિટેડ સહિત આદેશો પસાર કર્યા હતા. શેલૂ સેવા સહકારી મંડળી લિમિટેડ સામે અરજદારોનો વાંધો સ્વીકારવામાં આવ્યો હતો અને આમ દુર્ભાવનાપૂર્ણ આરોપ ટકી શકતો નથી.

(૨) અરજીમાં હકીકતના અત્યંત વિવાદિત પ્રશ્નો સામેલ છે, જેનો નિર્ણય રિટ અધિકારક્ષેત્રને અનુકૂળ નથી.

અરજદારોએ હકીકતના અત્યંત વિવાદિત પ્રશ્નો ઉઠાવ્યા છે જેની કાયદા હેઠળ નિર્ધારિત સક્ષમ અધિકારી દ્વારા યોગ્ય રીતે તપાસ કરી શકાય છે અને આમ સત્તાધિકારી દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલો આદેશ અધિકારક્ષેત્ર વગરનો નથી.

(III) રિટ અધિકારક્ષેત્રને લાગુ કરવા માટે જરૂરી કોઈ પ્રક્રિયાગત ખામી નહીં હોય.

નિયમ ૮ મતદારોની યાદીઓના કામચલાઉ અને અંતિમ પ્રકાશનને નિર્ધારિત કરે છે. જો કે, આમ ઉપરોક્ત નિયમમાં ક્યાંય પણ વાંધાજનક અને સંબંધિત સમાજ એટલે કે સંયુક્ત સમાજ બંનેને વ્યક્તિગત સુનાવણી આપવાની જોગવાઈ નથી. નિયમો સૂચવે છે કે લેખિતમાં અરજી દ્વારા પ્રાપ્ત થયેલા વાંધાઓ પર અધિકૃત અધિકારી દ્વારા નિર્ણય લેવામાં આવે.

વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં, આદેશમાં પ્રતિનિર્મિત થાય છે તેમ, માનનીય અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત દિવસે કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતનું યોગ્ય રીતે પાલન કરવામાં આવ્યું છે, એટલે કે, અરજદારોની વ્યાપક સુનાવણી કરવામાં આવી છે અને કાયદા અનુસાર આદેશો પસાર કરવામાં આવ્યા છે."

૧૯ રાજ્ય વિનેશકુમાર માવજિલાઈ પરમાર વિરુદ્ધ ડેથાલી ગોપાલક વિવિધ કાર્યકર્તા મંડળી લિમિટેડ અને અન્ય ૨૦૧૬ એ. આઈ. આર. (એસ. સી.) ૫૨૪૬ માં નોંધાયેલા કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર ભાર મૂકવા માંગે છે, ખાસ કરીને, તેમાં ફકરા ૨૭ માં કરવામાં આવેલા અવલોકનો. એ જ આ રીતે વાંચે છે:

"૨૭. અમારો અભિપ્રાય છે કે બજાર અધિનિયમની કલમ ૧૧ (૧) (i) માં "બજાર વિસ્તારમાં કૃષિ ધિરાણ આપતી સહકારી મંડળીઓ" શબ્દસમૂહ માત્ર તે હેતુ માટે વર્ણનાત્મક છે કે જેના માટે મંડળીઓની સ્થાપના કરવામાં આવી છે. કલમ ૧૧ (૧)

(i) ને ક્રેડિટ સોસાયટીઓની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોને બજાર સમિતિની ચૂંટણીમાં ભાગ લેવા માટે સક્ષમ બનાવવા માટે "કૃષિ ધિરાણ વિતરણ" ની અવિરત જવાબદારી લાદવા તરીકે સમજી શકાતી નથી. "કૃષિ ધિરાણનું વિતરણ" કરવાની જવાબદારી, જો કોઈ હોય તો, સમાજના પેટા-કાયદા હેઠળ ઊભી થાય છે, જે અલબત્ત ભંડોળની ઉપલબ્ધતા અને અન્ય વિવિધ પરિબલોને આધિન છે. અમારો અભિપ્રાય છે કે ઉપરોક્ત ટાંકવામાં આવેલા શબ્દો માત્ર સમાજના તે વર્ગનું વર્ણન કરે છે કે જેની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યો બજાર સમિતિની ચૂંટણીમાં ભાગ લેવા માટે હકદાર છે. પેટા-કલમની ભાષા પરથી એ સ્પષ્ટ છે કે આ કાયદા હેઠળ કાર્યરત સહકારી મંડળીઓના એકથી વધુ વર્ગો અસ્તિત્વમાં હોઈ શકે છે. હકીકત એ છે કે વિધાનસભાએ સમાજોના બે વર્ગો એટલે કે "સહકારી માર્કેટિંગ મંડળીઓ" અને "દૂધ ઉત્પાદન સહકારી મંડળીઓ" ની વ્યવસ્થાપન સમિતિઓના સભ્યોને સ્પષ્ટપણે બાકાત રાખવાની કાળજી લીધી હતી, તે ચોક્કસપણે સૂચવે છે કે સામાન્ય જ્ઞાન સિવાય એકથી વધુ વર્ગના સમાજો અસ્તિત્વમાં હોઈ શકે છે".

૨૦ પ્રતિવાદી નંબર ૫ વતી રજૂઆતો-મંડળી:

“(૧) જાળવણીક્ષમતા અંગે:

વિદ્વાન સિંગલ જજે એપીએમસી નિયમો ૧૯૬૫ના નિયમ ૨૮ હેઠળ ઉપલબ્ધ અસરકારક અને અસરકારક ઉપાયોની ઉપલબ્ધતાના આધારે અરજીને ફગાવી દીધી છે. તેથી, વૈકલ્પિક ઉપાયોના આધારે વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશ સામે ઈન્ડ્રા-કોર્ટ અપીલ, જ્યાં સુધી આદેશ પેટન્ટ ગેરકાયદેસર ન હોય અથવા સ્થાયી કાનૂની સ્થિતિનું ઉલ્લંઘન કરતો ન હોય (i) મૂળભૂત અધિકારો

(ii) કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતો અથવા (iii) આ માનનીય અદાલત દ્વારા મહાવરિનહ નરપતસિંહ જાડિયા વિરુદ્ધ સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટીના કેસમાં અને ૨૦૨૦ જ જી. એલ. એચ. ૧૮૧ (ફકરો ૩૧,૩૪,૩૫) માં નોંધાયેલા અન્ય કેસમાં અધિકારક્ષેત્ર વિના જાળવવા યોગ્ય નથી. અપીલકર્તાનો કેસ ઉલ્લેખિત ચુકાદામાં કોતરવામાં આવેલા અપવાદમાં આવતો નથી અને તેથી, અપીલ જાળવવા યોગ્ય નથી.

- ૨૦૦૪(૩) જીએલઆર ૨૭૧૮ (ફકરો ૫-૬)
- (૨૦૦૮)૧૨ એસસીસી ૬૭૫ (ફકરો ૩૮)
- ૨૦૧૧ જેએક્સ (ગુજ) ૧૧૩૭ (ફકરો ૧૨-૧૩)
- ૨૦૧૨(૧)જી.એલ.આર. ૬૭૦ (ફકરો ૧૭-૧૮)
- ૨૦૧૬ જેવી (ગુજ) ૧૦૮૦ (ફકરો ૮-૧૧)
- ૨૦૧૬ જેએક્સ (ગુજ) ૧૦૮૭ (ફકરો-૬)
- ૨૦૧૮ જેએક્સ (ગુજ) ૧૪૮ (ફકરો ૨૪-૨૫)
- (૨૦૦૮) ૫ એસ. સી. સી. ૨૬૪ (ફકરો ૧૧,૧૬-૧૭)
- (૨૦૧૬) ૩ એસ. સી. સી. ૩૪૦ (ફકરો ૫)

વિદ્વાન સિંગલ જજ (વિવાદિત આદેશનો ફકરો ૧૧) દ્વારા એવું પણ ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે તથ્યોના વિવાદિત પ્રશ્નો છે જે માત્ર અગ્રણી પુરાવા દ્વારા જ નક્કી કરી શકાય છે અને નિયમોના નિયમ ૮ હેઠળ સંક્ષિપ્ત તપાસમાં ચુકાદો આપી શકાતો નથી.

[૨] યોગ્યતા વિશે:

એપીએમસી અધિનિયમ, ૧૯૬૩ નો ઉદ્દેશ આ રીતે વાંચે છે:

“ગુજરાત રાજ્યમાં કૃષિ પેદાશોની ખરીદી અને વેચાણના નિયમન અને કૃષિ પેદાશો માટે બજારોની સ્થાપના સંબંધિત કાયદાને એકીકૃત કરવા અને તેમાં સુધારો કરવા માટેનો કાયદો.

આ અધિનિયમનો ઉદ્દેશ ખેડૂતોને સુવિધાઓ અને લાભ પ્રદાન કરવાનો છે અને તેથી એ. પી. એમ. સી. ની વ્યવસ્થાપન સમિતિમાં વેપારીઓની ૪ બેઠકો સામે ખેડૂતો માટે ૮ બેઠકો (હવે ૧૦ બેઠકો) નો સમાવેશ થાય છે.

કલમ ૧૧ (૧) (i) મુજબ, બજાર વિસ્તારમાં રહેતા કોઈપણ ખેડૂત (નિયામક એપીએમસી દ્વારા સૂચિત જે સામાન્ય રીતે તાલુકાનો વિસ્તાર છે) એપીએમસીમાં ચૂંટણી લડી શકે છે. જો કે, મતદારો તે ખેડૂતો નથી પરંતુ પ્રાથમિક કૃષિ ધિરાણ સહકારી મંડળી (પી. એ. સી. એસ.) ની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યો છે.તેથી, પ્રાથમિક કૃષિ ધિરાણ સહકારી મંડળીઓની વ્યવસ્થાપન સમિતિના આ સભ્યો તે ગામના ખેડૂતોના પ્રતિનિધિ તરીકે તેમના મતદાનના અધિકારનો ઉપયોગ કરે છે.

નિઝર તાલુકામાં ૩૯ ગામોનો સમાવેશ થાય છે, જેમાંથી માત્ર ૨૩ ગામો (ગામ-ખોડાડા સહિત) પાસે કૃષિ ધિરાણ વિતરણ માટે નોંધાયેલી સહકારી મંડળીઓ છે.ગુજરાત રાજ્યના અન્ય ભાગોથી વિપરીત, પછાતપણાને કારણે આ પ્રદેશમાં સહકારી પ્રગતિ ઘણી ઓછી છે કારણ કે તે એક આદિવાસી પટ્ટો છે જેનો નોંધપાત્ર હિસ્સો વન વિસ્તારનો ભાગ છે.જિલ્લા પંચાયત સામાન્ય રીતે ગામમાં માત્ર

એક જ સોસાયટી (કામગીરીનો વિસ્તાર) ને મંજૂરી આપશે અને સહકારી સિદ્ધાંતો હેઠળ સમાન ઉદ્દેશો ધરાવતી અન્ય કોઈ સોસાયટીની નોંધણી કરી શકાતી નથી, બિનઆરોગ્યપ્રદ સ્પર્ધા ન હોઈ શકે. ખોડાડા ગામમાં અન્ય કોઈ સમાજ નથી જે કૃષિ ધિરાણ વિતરણમાં રોકાયેલો હોય.

એપીએમસી એ કાયદાની કલમ ૧૦ મુજબ સ્થાનિક સત્તા છે અને લોકશાહી સિદ્ધાંતો પર સ્થાપિત છે. કે, અધિનિયમની જોગવાઈઓનું અર્થઘટન અધિનિયમના ઉદ્દેશ્યને આધિન કરવા માટે કરવું જરૂરી છે અને તેને હરાવવા માટે નહીં. તે જોવું જરૂરી છે કે ચૂંટણી પ્રક્રિયા મુક્ત, ન્યાયી, પારદર્શક અને સહભાગી છે અને તેનો હેતુ કાયદેસર મતદારોને મતાધિકારથી વંચિત રાખવાનો નથી.

(અ) ચૂંટણી વિવાદો (અદાલતો દ્વારા 'હેન્ડ ઓફ' અભિગમ)

અન્ય સ્થાનિક સત્તામંડળોની ચૂંટણીથી વિપરીત, મતદાર યાદી તૈયાર કરવી એ એ. પી. એમ. સી. ની ચૂંટણીમાં ચૂંટણી પ્રક્રિયાનો સંકલિત ભાગ છે કારણ કે મતદાર યાદી તૈયાર કરવી અને ચૂંટણી યોજવી એ એ. પી. એમ. સી. ની ચૂંટણીના કિસ્સામાં અધિકૃત અધિકારી દ્વારા સંયુક્ત રીતે હાથ ધરવામાં આવે છે.

૨૦૦૬ના ૧ જી. ડી. સી. ૨૧૧ (ફકરો-૩૩) માં નોંધાયેલા દહેજ ગ્રૂપ સેવા સહકારી મંડળી લિમિટેડ વિરુદ્ધ અધિકૃત અધિકારીના કેસમાં આ માનનીય અદાલતની પૂર્ણ ખંડપીઠે એવું માન્યું છે કે મતદારોને સામેલ કરવા અથવા બાકાત રાખવાના કિસ્સામાં કલમ ૨૨૬ હેઠળની અરજી માન્ય રહેશે નહીં, સિવાય કે અધિકૃત અધિકારી દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ આદેશ (i) અધિકારક્ષેત્રની બહાર, (ii)

રદખાતલ અને/અથવા (iii) અધિકારક્ષેત્ર વગરનો હોય.એપીએમસી નિયમો- ૧૯૬૫ના નિયમ ૮ને ધ્યાનમાં રાખીને, અધિકૃત અધિકારી દ્વારા આક્ષેપ કરાયેલ આદેશ અધિકારક્ષેત્ર વગરનો હોવાનું કહી શકાય નહીં, જેમ કે અપીલકર્તા દ્વારા રજૂ કરવાની માંગ કરવામાં આવી હતી.

અદાલતો દ્વારા એવા સંખ્યાબંધ નિર્ણયો લેવામાં આવ્યા છે કે જે સામાન્ય રીતે ચૂંટણીની પ્રક્રિયામાં અદાલતોએ દખલ ન કરવી જોઈએ.

(૨૦૦૦) ૮ એસસીસી ૨૧૬ (ફકરો ૩૨)

(૨૦૦૪) ૭ એસ. સી. સી. ૪૯૨ (ફકરો ૧૪ થી ૧૯)

(૨૦૦૫) ૭ એસ. સી. સી. ૧૮૧ (ફકરો ૧૮)

(૧૯૯૮) ૪ એસ. સી. સી. ૫૨૯ (ફકરો ૪, ૫)

(૨૦૦૪) ૭ એસ.સી. ૪૯૨ (ફકરો ૧૨-૧૮)

(બી) નિયમ ૭ હેઠળ તપાસનો અવકાશ

તપાસનો અવકાશ સંપૂર્ણપણે સંક્ષિપ્ત સ્વરૂપનો હોય છે.ચૂંટણી દરમિયાન અધિકૃત અધિકારી વાંધાઓની સત્યતાની ઊંડાણપૂર્વક તપાસ કરી શકતા નથી અને ઊંડાણપૂર્વક તપાસ કરી શકતા નથી, જેના માટે માત્ર ચૂંટણી વિવાદ જ યોગ્ય ઉપાય છે.

અપીલકર્તાએ માત્ર એ અસર પર વાંધો ઉઠાવ્યો હતો કે સોસાયટી ચૂંટણીના હેતુ માટે નોંધાયેલી છે અને અન્ય કોઈ વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો નથી (પાનું ૩૦).અધિકૃત અધિકારીએ આદેશ પસાર કર્યો હતો કે સમાજમાં વ્યવહારો થાય છે

અને સોસાયટી માત્ર ચૂંટણીના હેતુ માટે નોંધાયેલી હોય તેવું લાગતું નથી.હવે, અપીલકર્તા-મૂળ અરજદારે એસસીએ અને એલપીએમાં આ માનનીય અદાલત સમક્ષ વાંધાનો અવકાશ વધાર્યો છે અને નવી અરજી કરવામાં આવી છે જે ક્યારેય અધિકૃત અધિકારી સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવી ન હતી અને આ નવા વાંધાઓ પર કોઈ ચુકાદો આપવામાં આવ્યો નથી.

– ૧૯૮૬ જી.એલ.એચ ૪૩૦ (ફકરો ૨૭)

(સી) એપીએમસી અધિનિયમની કલમ ૧૧ (૧) (i) માં કાર્યરત 'કૃષિ ધિરાણ વિતરણ' અભિવ્યક્તિનું અર્થઘટન

કલમ ૧૧ (૧) (i) ને ૨૦૧૫ ના ગુજરાત અધિનિયમ ૧૪ દ્વારા બદલવામાં આવી હતી, જેમાં 'સહકારી મંડળીઓ (સહકારી માર્કેટિંગ મંડળીઓ અને હળવા ઉત્પાદન સહકારી મંડળીઓ સિવાય)' નામના વિભાગમાં વપરાતા અગાઉના શબ્દોને "પ્રાથમિક કૃષિ ધિરાણ સહકારી મંડળી" શબ્દો દ્વારા બદલવામાં આવ્યા હતા.

આથી, ૨૦૧૫થી માત્ર પ્રાથમિક કૃષિ ધિરાણ સહકારી મંડળીની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યો જ એ. પી. એમ. સી. ની ચૂંટણીમાં મતદાર બની શકે છે અને અન્ય સહકારી મંડળીના કોઈ સભ્યો મતદાર બની શકતા નથી.

(૨૦૧૭) ૧ એસ. સી. સી. ૨૭૩ (ફકરો આલેખ ૨૭) માં નોંધાયેલા વિનેશકુમાર પરમાર વિરુદ્ધ ડેથાલી ગોઆલ્ડક વિવિધ કાર્યકર્તા સહકારી મંડળી લિમિટેડના કેસમાં ભારતની માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું છે કે કલમ ૧૧ (૧) (i) માં ઉપયોગમાં લેવાતા 'કૃષિ ધિરાણ વિતરણ' શબ્દો વર્ણનાત્મક પ્રકૃતિના

છે અને તે સભ્યોને એપીએમસીની ચૂંટણીમાં ભાગ લેવા માટે સક્ષમ બનાવવા માટે 'કૃષિ ધિરાણ વિતરણ' ની અવિરત જવાબદારી મૂકતા નથી. આ ચુકાદો લાગુ પડશે કારણ કે ૨૦૧૫ પહેલાંની જોગવાઈમાં 'કૃષિ ધિરાણ વિતરણ' જેવા શબ્દો પણ સમજાવવામાં આવ્યા હતા.

'કૃષિ ધિરાણનું વિતરણ' શબ્દોને અલગ રીતે વાંચી શકાતા નથી અને દરેક કિસ્સામાં હકીકતો અલગ અલગ હશે અને કડક અર્થઘટન કાયદાના ઉદ્દેશ્યને હરાવવા તરફ દોરી જશે.

અધિકૃત અધિકારી દ્વારા હાથ ધરવાની જરૂરી તપાસ એ નક્કી કરવાના હેતુથી છે કે શું સોસાયટી માત્ર ચૂંટણીમાં ભાગ લેવા માટે નોંધાયેલી નિષ્ક્રિય સોસાયટી છે કે કેમ. જો તેનો જવાબ નકારાત્મક હોય તો સમાજને મતદારોની યાદીમાં સામેલ કરવો જ જોઈએ કારણ કે તે ખેડૂતો અને લોકશાહી સિદ્ધાંતો પર સ્થાપિત એપીએમસીના હિતમાં છે.

વિધાનસભાએ કલમ ૧૧ (૧) (ii) હેઠળ વેપારીઓ માટે કડક માપદંડ નક્કી કર્યા છે કારણ કે તેઓએ અગાઉના વર્ષમાં સંપૂર્ણ અનુરૂપ વેપાર કર્યો હોવો જરૂરી છે અને કલમ ૧૧ (૧) (iii) હેઠળ સહકારી માર્કેટિંગ સોસાયટી કારણ કે તેઓએ અગાઉના વર્ષોમાં ખાતાનું ઓડિટ કરાવવું જરૂરી છે, જ્યારે કલમ ૧૧ (૧) (i) હેઠળ મતદારો તરીકે લાયકાત મેળવવા માટે ખેડૂત મતવિસ્તાર માટે આવી કોઈ કડક જોગવાઈ કરવામાં આવી નથી, સિવાય કે પ્રાથમિક કૃષિ સહકારી મંડળીએ કૃષિ ધિરાણ આપવું જોઈએ.

એવું બની શકે છે કે હવામાનની સ્થિતિ અથવા કુદરતી આપત્તિ અથવા સમાન અન્ય પરિસ્થિતિને કારણે, સમાજ દ્વારા વિતરણ અવિરત ન હોઈ શકે પરંતુ તે પોતે જ એપીએમસીની ચૂંટણીમાં ભાગ લેવા માટે તેની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોને ગેરલાયક ઠેરવવાનો આધાર ન હોઈ શકે. ૨૦૧૫ (૩) જી. એલ. આર. ૨૩૬૨ (ફકરો-૧૨) માં નોંધાયેલા કરજીપુરા (ગોધ) સેવા સહકારી મંડળી લિમિટેડ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્યના કેસમાં, આ માનનીય અદાલતે ચુકાદો આપ્યો છે કે સોસાયટી દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી વસૂલાતની કાર્યવાહી દર્શાવે છે કે આ સોસાયટી નિષ્ક્રિય નથી અને મતદારોની યાદીમાં સામેલ થવા માટે હકદાર છે.

(ડી) સોસાયટીએ ૨ રીતે ધિરાણ આપ્યું છે-(૧) સ્વ ભંડોળમાંથી અને (૨) જિલ્લા સહકારી બેંક દ્વારા.

(૧) સ્વ ભંડોળમાંથી વિતરણ

અપીલકર્તાની વાંધા કે સોસાયટીના અધ્યક્ષ રકમ જમા કરે છે અને તે માત્ર સોસાયટી પાસેથી જ ઉધાર લે છે (આ વાંધો અધિકૃત અધિકારી સમક્ષ ઉઠાવવામાં આવ્યો ન હતો અને તેનું નેતૃત્વ કરવા માટે જરૂરી પુરાવાના યોગ્ય ચુકાદા માટે) સોસાયટીની સમિતિના તમામ સભ્યોએ સર્વસંમતિથી ૨૫.૦૨.૨૦૧૯ (પાનું ૧૦૦) પર રાજેશ પાડવીને ફૂંચિ ધિરાણ (માલના સ્વરૂપમાં) આપવા માટે ઠરાવ કર્યો હતો.

સોસાયટીનું નિવેદન (પાનું ૯૭) દર્શાવે છે કે રૂ. ૪૦૪-સોસાયટી સાથે પડેલું છે અને રૂ. ૪૯૨૬-રાજેશ પાડવી (તેઓ સોસાયટીના અધ્યક્ષ હોવાથી) દ્વારા જમા કરાયેલ રૂ. ૪૯૨૬ નું યોગદાન-સોસાયટીના બે સભ્યો દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું (i)

કિશન પાડવી અને (ii) મગન પાડવીએ શપથ પર જણાવ્યા મુજબ (પાનું ૨૧૭) સોસાયટીએ રૂ.૫૩૩૦ મૂલ્યનું ખાતર ખરીદ્યું હતું-અને તે ઉધાર લેનાર રાજેશ પાડવીને આપ્યું હતું.અગાઉ આંકડો રૂ. ૫૩૩૦-ના સંદર્ભમાં વાંધો પણ લેવામાં આવ્યો હતો પરંતુ તે ઈફ્ફોની વેબસાઈટ પરથી મળી આવ્યો હતો (પાનું -૨૦૩) ૧૨/૦૧/૨૦૧૯ માંથી ચુરિયા ખાતરની કિંમત રૂ.૬૬-૫૦ (કુલ-૨૦ કિલો) હતી જે ૫૩૩૦/- રૂપિયા આવે છે.

(૨) સુરત જિલ્લા સહકારી બેંક દ્વારા વિતરણ.

સોસાયટી દ્વારા જિલ્લા બેંક દ્વારા કરવામાં આવેલ વિતરણ બેંક દ્વારા અથવા વાંધાજનક દ્વારા વિવાદિત કરવામાં આવ્યું નથી.

૧૯/૦૨/૨૦૧૯ થી ૨૫/૦૨/૨૦૧૯ પર સોસાયટી દ્વારા સભ્યો પાસેથી અરજીઓ પ્રાપ્ત થઈ હતી.(પાનું-૧૯૩-૧૯૩)

૧૮/૦૩/૨૦૧૯ના રોજ, સુરત જિલ્લા સહકારી બેંક ૧૦ ખેડૂતોને ૧૯,૧૨,૦૦૦-ની લોનની વહેંચણી માટે મંજૂરી આપે છે.(પાનું ૧૧૧)

૨૯/૦૪/૨૦૧૯ પર, સુરત જિલ્લા સહકારી બેંક દ્વારા રસીદ જારી કરવામાં આવી હતી (પાનું-૨૧૧) અને કરારનો અમલ કરવામાં આવ્યો હતો (પાનું ૨૧૨).

એટલે કે, વાસ્તવિક વિતરણ ૦૭/૦૬/૨૦૧૮ પર થયું જે ચૂંટણીની સૂચનાથી થોડા દિવસો પછી છે જે ૨૪/૦૫/૨૦૧૮ પર હતું (નામ મોકલવાની છેલ્લી તારીખ ૦૩/૦૬/૨૦૧૮ હતી).

મંજૂરી પત્ર, કરાર, રસીદનો કાર્યકાળ અને વિતરણનો રંગ પ્રાપ્ત થશે, જે એ વાતનો નિર્ણાયક પુરાવો છે કે સમાજ કૃષિ ધિરાણ આપે છે.

આ પાસાઓને ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે—ત્યાં ૧૦ ખેડૂતો, બેંક દ્વારા મંજૂર કરાયેલી રૂ. ૧ની લોન, મંજૂરી પત્ર જારી કરવામાં આવે છે, ચૂંટણીની સૂચના પહેલાં કરાર કરવામાં આવે છે. જ્યારે ક્રેડિટ સિસ્ટમ દ્વારા વિતરણની વાત આવે ત્યારે લોન અને કરારની મંજૂરી એ વિતરણનો અભિન્ન ભાગ છે અને તેથી, આ પ્રવૃત્તિ કલમ ૧૧ (૧) (i) માં ઉદ્દેશિત કૃષિ ધિરાણ વિતરણનો ભાગ બનશે અને કાયદેસર સમાજોને મતદારો બનવાથી બાકાત રાખવા માટે પાંડિત્યપૂર્ણ અભિગમ અપનાવી શકાય નહીં.

ઉદ્યાર લેનારાઓમાંથી એકનું સોગંદનામું—સત્તારસિન ગેબુ વસાવા આ માનનીય અદાલત સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવ્યું છે (પાનું ૨૨૦) જેમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે તેણે સોસાયટી દ્વારા બેંક પાસેથી લોન મેળવી હતી.

— ૨૦૧૫(૩) જી.એલ.આર. ૨૩૬૨ (ફરો ૧૨-૧૫)

— (૨૦૧૭)૧ એસ.સી.સી ૨૭૩ (ફરો ૨૭-૩૧)

(ઈ) દુર્ભાવનાપૂર્ણ વિનંતી પર:

જવાબ આપનાર પ્રતિવાદીની તરફેણમાં સરકાર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલો મુદ્દો ખોટો અને ખોટો છે.તે હકીકત પરથી ખાતરી કરી શકાય છે કે ૩ સોસાયટીઓ માટે વાંધા ઉઠાવવામાં આવ્યા હતા અને એક સોસાયટી એટલે કે શેલૂ વિભાગ સહકારી મંડળીને મતદાર યાદીમાંથી દૂર કરવામાં આવી હતી જે દર્શાવે છે કે અધિકૃત અધિકારીએ કોઈપણ પૂર્વગ્રહ વિના નિરપેક્ષપણે કામ કર્યું હતું.પ્રતિવાદી નંબર-૫ સોસાયટી દ્વારા કૃષિ ધિરાણ ન આપવા અને કરવામાં આવેલા વ્યવહારોને લંબાવવા સામે વાંધો ઉઠાવવા પાછળનો હેતુ સોસાયટીઓને એપીએમસીની ચૂંટણીમાં ભાગ લેવાથી બાકાત રાખવાનો અને સિસ્ટમ પર એકાધિકાર ઊભો કરવાનો છે.ભૂતકાળમાં મર્યાદિત સંખ્યામાં સોસાયટીઓ હોવાથી, અપીલકર્તા દ્વારા સમર્થિત જૂથ સત્તામાં આવ્યું હતું અને સત્તા પર કબજો જાળવી રાખવા માટે, ચૂંટણીમાં પ્રતિવાદી નંબર-૫ સોસાયટીના પ્રવેશનો વિરોધ કરવામાં આવે છે.”

• વિશ્લેષણ:

૨૧ પક્ષકારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીમાંથી પસાર થયા પછી, એકમાત્ર પ્રશ્ન જે આપણા ધ્યાનમાં આવે છે તે છે કે શું વિદ્વાન સિંગલ જજે વિવાદિત આદેશ પસાર કરવામાં કોઈ ભૂલ કરી છે કે કેમ.

૨૨ બંને બાજુએ પ્રચાર કરાયેલી હરીફ રજૂઆતો તરફ ધ્યાન આપતા પહેલા, આપણે ગુજરાત કૃષિ પેદાશ બજાર અધિનિયમ, ૧૯૬૩ (ટૂંકમાં, "અધિનિયમ, ૧૯૬૩") ની કેટલીક જોગવાઈઓ તેમજ નિયમોની તપાસ કરવી જોઈએ.

૨૩ કલમ ૧૧ "બજાર સમિતિની રચના" માટે જોગવાઈ કરે છે.કલમ ૧૧ (૧)

(i) આપણા હેતુ માટે સુસંગત છે.એ જ આ રીતે વાંચે છે:

"૧૧. બજાર સમિતિનું બંધારણ. – (૧) દરેક બજાર સમિતિમાં નીચેના સભ્યો હશે, એટલે કે:–

(i) આવા બજાર વિસ્તાર માટે ભારતના ચૂંટણી પંચ દ્વારા પ્રકાશિત મતદાર યાદીમાં નામ નોંધાયેલા આઠ ખેડૂતો, બજાર વિસ્તારમાં કૃષિ ધિરાણ આપતી પ્રાથમિક કૃષિ ધિરાણ સહકારી મંડળીઓની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યો દ્વારા ચૂંટવામાં આવશે.

કલમ (i) ના સુધારા પહેલા તેને ગુજ દ્વારા બદલવામાં આવી હતી. એક્ટ. ૧૦મી એપ્રિલ, ૨૦૧૫ના રોજ ૨૦૧૫ની કલમ ૧૪ની કલમ (૧) નીચે મુજબ છે:

"(i) બજાર વિસ્તારમાં કૃષિ ધિરાણ આપતી સહકારી મંડળીઓ (સહકારી માર્કેટિંગ મંડળીઓ અને દૂધ ઉત્પાદન સહકારી મંડળીઓ સિવાયની) ની વ્યવસ્થાપન સમિતિઓના સભ્યો દ્વારા ચૂંટાયેલા આઠ ખેડૂતો;

ગુજરાત સહકારી મંડળી અધિનિયમ, ૧૯૬૩ની પેટા-કલમ ૭ (એ) ની
કલમ ૨ નીચે મુજબ છે:

“[(૭-(એ) "સહકારી ધિરાણ માળખું" એટલે (૧) પ્રાથમિક કૃષિ ધિરાણ
સહકારી મંડળીઓ; (૨) કેન્દ્રીય સહકારી બેંકો; અને (૩) રાજ્ય સહકારી
બેંક;]

૨૪ આપણી વિચારણા માટેનો ટૂંકો મુદ્દો એ છે કે "બજાર વિસ્તારમાં કૃષિ
ધિરાણ આપતી પ્રાથમિક કૃષિ ધિરાણ સહકારી મંડળીઓ" શબ્દસમૂહને શું અર્થ
અથવા બાંધકામ સોંપવું જોઈએ. અપીલકર્તાઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન પરિષ્ઠ
વકીલની દલીલ એ છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૫-સોસાયટી કાયદાની કલમ ૧૧
(૧) (i) માં નિર્દિષ્ટ મુજબ ખેડૂત મતવિસ્તારમાં મત આપવા માટે હકદાર
મતદારોની યાદીમાં તેની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોના નામ સામેલ કરવા
માટે હકદાર નથી કારણ કે પ્રતિવાદી નંબર ૫-સોસાયટી, સંબંધિત સમયે,
બજાર વિસ્તારમાં કૃષિ ધિરાણનું વિતરણ કરતી ન હતી. બીજા શબ્દોમાં કહીએ
તો, વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલની દલીલ એ છે કે "કૃષિ ધિરાણ વિતરણ" શબ્દો
મતદાર યાદીમાં સામેલ થવા માટેની પાત્રતા સાથે સંબંધિત છે અને નિયમોના
નિયમ ૪ હેઠળ ચૂંટણીની જાહેરાતની તારીખે તે જ પૂર્ણ કરવું પડશે. દલીલ એ છે

કે ૨૪ મે ૨૦૧૯ એટલે કે જે તારીખે ચૂંટણી જાહેર કરવામાં આવી હતી તે દિવસે સોસાયટી બજાર વિસ્તારમાં કૃષિ ધિરાણનું વિતરણ કરી રહી ન હતી.

• સાહિત્યિક નિર્માણ:

૨૫ મેસર્સ હીરાલાલ રતનલાલ વિરુદ્ધ એસ. ટી. ઓ., એ. આઈ. આર. ૧૯૭૩ એસ. સી. ૧૦૩૪ માં સુપ્રીમ કોર્ટે અવલોકન કર્યું:

"વૈધાનિક જોગવાઈના અર્થઘટનમાં બાંધકામનો પ્રથમ અને અગ્રણી નિયમ શાબ્દિક બાંધકામ છે.કોર્ટે શરૂઆતમાં જે જોવાનું છે તે એ છે કે જોગવાઈ શું કહે છે.જો જોગવાઈ અસંદિગ્ધ હોય અને જો જોગવાઈમાંથી કાયદાકીય ઉદ્દેશ સ્પષ્ટ હોય, તો કોર્ટે કાયદાના નિર્માણના અન્ય નિયમોની મદદ લેવાની જરૂર નથી.બાંધકામના અન્ય નિયમોને ત્યારે જ મદદ માટે બોલાવવામાં આવે છે જ્યારે કાયદાકીય ઉદ્દેશ સ્પષ્ટ ન હોય. (ભાર મૂકવામાં આવે છે)

૨૬ જ્યાં ભાષામાંથી કાયદાકીય ઉદ્દેશ સ્પષ્ટ હોય, ત્યાં અદાલતે તેને અમલમાં મૂકવો જોઈએ, આંધ્ર પ્રદેશ સરકાર વિરુદ્ધ રોડ રોલર્સ ઓનર્સ વેલ્ફેર

એસોસિએશન ૨૦૦૪ (૬) એસસીસી ૨૧૦, અને અદાલતે અર્થઘટનની આડમાં કાયદામાં સુધારો કરવાનો પ્રયાસ કરવો જોઈએ નહીં.

૨૭ ચુ. એસ. સુપ્રીમ કોર્ટના ન્યાયમૂર્તિ ફ્રેન્કફર્ટ દ્વારા જણાવ્યા મુજબ (જુઓ 'ઓફ લો એન્ડ મેન-પેપર્સ એન્ડ એફ્રેસેસ ઓફ ફેલિક્સ ફ્રેન્કફર્ટ'):

"તેમની પસંદગીના ક્ષેત્રમાં પણ અદાલતો મોટી નથી.તેઓ અર્થઘટનના ક્ષેત્રમાં તેની ચોક્કસ ક્વાયતમાં ન્યાયિક કાર્યની પ્રકૃતિ અને અવકાશ દ્વારા મર્યાદિત છે.તેઓ આપણા લોકશાહી સમાજમાં ન્યાયિક કાર્ય દ્વારા લાદવામાં આવેલા અવરોધો હેઠળ છે.મૌખિક માન્યતાની બાબત તરીકે ચોક્કસપણે, કોઈ પણ એવું નહીં કહે કે કાયદાના અર્થઘટનનું કાર્ય વિધાનસભા દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા શબ્દોના અર્થની ખાતરી કરવાનું છે.તેનાથી આગળ વધવું એ એક એવી સત્તાને છીનવી લેવી છે જે આપણી લોકશાહીએ તેની ચૂંટાયેલી વિધાનસભામાં દાખલ કરી છે.મહાન ન્યાયાધીશોએ તેમના ભાઈઓને મર્યાદાઓનું પાલન કરવામાં શિસ્તની જરૂરિયાત અંગે સતત ચેતવણી આપી છે.ન્યાયાધીશો કાયદાને ફરીથી લખવો જોઈએ નહીં, ન તો તેને વિસ્તૃત કરવો કે ન તો કરાર કરવો.નીતિ ઘડતરની મુત્સદ્દીગીરી જે પણ પ્રલોભનો સૂચવે છે, બાંધકામમાં અંતર્વેશન અને નિષ્કાસન ટાળવું જોઈએ.તેણે સર્જનના માર્ગે ન વાંચવું જોઈએ.તેણે પેટન્ટ નોનસેન્સ અથવા આંતરિક વિરોધાભાસ ટાળવા સિવાય વાંચવું જોઈએ નહીં.

૨૮ જેમ કે લોર્ડ ગ્રાનવર્થે ગ્રાન્ડી વિરુદ્ધ પિનિગરમાં અવલોકન કર્યું છે,
(૧૮૫૨) ૧ એલજે ચેપ્ટર ૪૦૫:

"વપરાયેલા શબ્દોના શાબ્દિક અર્થને શક્ય તેટલી નજીકથી વળગી રહેવું
એ એક મુખ્ય નિયમ છે, જેમાંથી જો આપણે વિદાય લઈએ તો આપણે
મુશ્કેલીઓના સમુદ્રમાં પ્રવેશ કરીએ છીએ, જેને સમજવું સરળ નથી.

૨૯ બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, એકવાર આપણે શાબ્દિક નિયમથી અલગ થઈ
જઈએ, પછી કોઈપણ સંખ્યામાં અર્થઘટનોને વૈધાનિક જોગવાઈમાં મૂકી શકાય
છે, જેમાં દરેક ન્યાયાધીશને પોતાની મરજી મુજબ પોતાનું અર્થઘટન કરવાની
સ્વતંત્રતા હોય છે. આ ન્યાયિક શિસ્ત માટે વિનાશક હશે, અને લોકશાહીમાં
મૂળભૂત સિદ્ધાંત પણ હશે કે કાયદો બનાવવો એ ન્યાયાધીશનું કામ નથી કારણ
કે તે લોકોના ચૂંટાયેલા પ્રતિનિધિઓનું કાર્ય છે. જો શાબ્દિક અર્થઘટન મુશ્કેલી
અથવા અસુવિધા તરફ દોરી જાય તો પણ તેનું પાલન કરવું પડે છે (જુઓ જી.
પી. સિંઘના કાયદાકીય અર્થઘટનના સિદ્ધાંતો, ૯મી આવૃત્તિ. પીપી
૪૫૪૯). તેથી શાબ્દિક નિયમમાંથી પ્રસ્થાન માત્ર ખૂબ જ દુર્લભ કિસ્સાઓમાં જ
થવું જોઈએ, અને સામાન્ય રીતે આ સંબંધમાં ન્યાયિક સંયમ હોવો જોઈએ.

૩૦ પ્રિવી કાઉન્સિલે અવલોકન કર્યું તેમ (વિસ્કાઉન્ટ સિમોન્સ, એલ. સી. મુજબ):

"વારંવાર, આ બોર્ડ ભારપૂર્વક કહ્યું છે કે અધિનિયમિત શબ્દોના અર્થઘટનમાં આપણે સંકળાયેલી નીતિ અથવા હાનિકારક અથવા અન્યથા પરિણામો સાથે સંબંધિત નથી, જે વપરાયેલી ભાષાને અસર આપી શકે છે." (એમ્પેરર વિરુદ્ધ બેનોઆરિલાલ સરમા, એ આઈ આર ૧૯૪૫ PC ૪૮, પાનું ૫૩ જુઓ.)

૩૧ સી. આઈ. ટી. વિરુદ્ધ કેશવ ચંદ્ર મંડળી, એ. આઈ. આર. ૧૯૫૦ એસ. સી. ૨૬૫ માં સુપ્રીમ કોર્ટે નિરીક્ષણ કર્યું છે:

"મુશ્કેલી અથવા અસુવિધા વિધાનમંડળ દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતી ભાષાના અર્થને બદલી શકતી નથી, જો કાયદાની સામે આ અર્થ સ્પષ્ટ હોય.

૩૨ જ્યાં શબ્દો સ્પષ્ટ છે, ત્યાં પાંડિયન કેમિકલ્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ સી. આઈ. ટી. ૨૦૦૩ (૫) એસ. સી. સી. ૫૯૦ દ્વારા અર્થઘટનના કોઈપણ નિયમને આચાર કરવા માટે કોઈ અવકાશ નથી. જ્યાં કાયદાની જોગવાઈઓ અસ્પષ્ટ હોય ત્યાં જ કોર્ટ નરસીરુદ્દીન વિરુદ્ધ સીતા રામ અગ્રવાલ એ. આઈ. આર. ૨૦૦૩ એસ. સી. ૧૫૪૩ દ્વારા શાબ્દિક અથવા કડક બાંધકામથી અલગ

થઈ શકે છે.જ્યાં કાયદાના શબ્દો સાદા અને સ્પષ્ટ હોય ત્યાં તેમને ભાઈજી વિરુદ્ધ પેટા-વિભાગીય અધિકારી, થાંડલા ૨૦૦૩ (૧) એસ. સી. સી. ૬૯૨ દ્વારા અસર આપવી આવશ્યક છે.

૩૩. તેમાં કોઈ શંકા નથી કે કેટલાક અપવાદરૂપ કિસ્સાઓમાં અર્થઘટનના શાબ્દિક નિયમમાંથી પ્રસ્થાન કરી શકાય છે, ઉદાહરણ તરીકે, હેતુપૂર્ણ રચના, હેડનનો તોફાની નિયમ વગેરે અપનાવીને પરંતુ તે માત્ર ખૂબ જ અપવાદરૂપ કિસ્સાઓમાં જ થવું જોઈએ.સામાન્ય રીતે, કોર્ટ માટે શાબ્દિક નિયમથી અલગ થવું યોગ્ય નથી કારણ કે તે ખરેખર અર્થઘટનની આડમાં કાયદામાં સુધારો કરશે, જે જે. પી. બંસલ વિરુદ્ધ રાજસ્થાન રાજ્ય અને અન્ય દ્વારા સ્વીકાર્ય નથી.એ આઈ આર ૨૦૦૩ એસ.સી ૧૪૦૫, ઝારખંડ રાજ્ય અને અન્ય વિરુદ્ધ ગોવિંદ સિંહ JT ૨૦૦૪ (૧૦) એસ.સી ૩૪૯ . કાયદામાં સુધારો કરવા માટે વિધાનસભા માટે છે, ઝારખંડ રાજ્ય અને અન્ય વિરુદ્ધ ગોવિંદ સિંહ જે.ટી. ૨૦૦૪ (૧૦) એસ.સી ૩૪૯ દ્વારા અદાલત નહીં.જિનિયા કેઓટિન વિરુદ્ધ કે. એસ. માંઝી, ૨૦૦૩ (૧) એસસીસી ૭૩૦ માં, આ અદાલતે અવલોકન કર્યું: "કોર્ટ.....અર્થઘટનની આડમાં કાયદો બનાવી શકતી નથી....."

૩૪ તેથી, આ સંબંધમાં ન્યાયિક સંયમ હોવો જોઈએ અને અદાલતો દ્વારા ન્યાયિક કાયદો બનાવવાની લાલચ ટાળવી જોઈએ. હકીકતમાં, ન્યાયિક કાયદો એક વિરોધાભાસ છે.

૩૫ શિવ શક્તિ કો-ઓપરેટિવ હાઉસિંગ સોસાયટી વિરુદ્ધ સ્વરાજ ડેવલપર્સ, એ આઈઆર ૨૦૦૩ એસ.સી ૨૪૩૪માં સુપ્રીમ કોર્ટે અવલોકન કર્યું:

"તે કાયદામાં સારી રીતે સ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે કોર્ટ કાયદાકીય જોગવાઈમાં કંઈપણ વાંચી શકતી નથી જે સ્પષ્ટ અને અસંદિગ્ધ છે. કાનૂન એ વિધાનસભાનો આદેશ છે. કાયદામાં ઉપયોગમાં લેવાતી ભાષા એ કાયદાકીય ઉદ્દેશનું નિર્ણાયક પરિબલ છે.

૩૬ ભારત સંઘ અને બીજી વિરુદ્ધ હંસોલી દેવી અને અન્યો, ૨૦૦૨ (૭) એસ. સી. સી. (ફકરો ૯ દ્વારા) માં સુપ્રીમ કોર્ટે અવલોકન કર્યું:

"તે કાયદાના નિર્માણનો મુખ્ય સિદ્ધાંત છે કે જ્યારે કાયદાની ભાષા સ્પષ્ટ અને અસંદિગ્ધ હોય, ત્યારે અદાલતે કાયદામાં ઉપયોગમાં લેવાતા શબ્દોને અમલમાં મૂકવા જોઈએ અને તે અદાલતો માટે કાલ્પનિક રચના અપનાવવા માટે પુષ્ટું રહેશે નહીં કારણ કે આવા બાંધકામ કાયદાના કથિત હેતુ અને નીતિ સાથે વધુ સુસંગત છે.

૩૭ ગુરુદેવદત્ત વી. કે. એસ. એસ. એસ. મર્યાદિત વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય,
એ. આઈ. આર. ૨૦૦૧ એસ. સી. ૧૯૮૦માં સુપ્રીમ કોર્ટે નિરીક્ષણ કર્યું હતું:

"તે કાયદાના અર્થઘટનનો મુખ્ય સિદ્ધાંત છે કે કાયદાના શબ્દોને તેમના કુદરતી, સામાન્ય અથવા લોકપ્રિય અર્થમાં સમજવા જોઈએ અને તેમના વ્યાકરણના અર્થ અનુસાર અર્થઘટન કરવું જોઈએ, સિવાય કે આવી રચના કેટલીક વાહિયાતતા તરફ દોરી જાય અથવા સંદર્ભમાં અથવા કાયદાના ઉદ્દેશ્યમાં કંઈક ન હોય તો તેનાથી વિપરીત સૂચવે છે. સુવર્ણ નિયમ એ છે કે કાયદાના શબ્દોને પ્રથમ દૃષ્ટિએ તેમનો સામાન્ય અર્થ આપવો આવશ્યક છે. તે નિર્માણનો બીજો નિયમ છે કે જ્યારે કાયદાના શબ્દો સ્પષ્ટ, સ્પષ્ટ અને અસંદિગ્ધ હોય, ત્યારે અદાલતો પરિણામોને ધ્યાનમાં લીધા વિના તે અર્થને અમલમાં મૂકવા માટે બંધાયેલી હોય છે. એવું કહેવામાં આવે છે કે આ શબ્દો પોતે જ કાયદો આપનારના ઇરાદાને શ્રેષ્ઠ રીતે જાહેર કરે છે. અદાલતો એ સિદ્ધાંતનું પાલન કરે છે કે વિધાનસભા દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા દરેક શબ્દને અર્થ આપવા માટે પ્રયાસો કરવા જોઈએ અને કાયદામાંના શબ્દોને અયોગ્ય અધિશેષ તરીકે બાજુ પર મૂકવા એ રચનાનો યોગ્ય સિદ્ધાંત નથી, જો તેઓ કાયદાના ચિંતનમાં કલ્પના કરી શકાય તેવા સંજોગોમાં યોગ્ય ઉપયોગ કરી શકે.

૩૮ સુપ્રીમ કોર્ટ એસ. મહેતા વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, ૨૦૦૧ (૮) એસ. સી. સી. ૨૫૭ (ફકરો ૩૪ દ્વારા) અને પતંગરાવ કદામ વિરુદ્ધ પૃથ્વીરાજ સાજીરાવ ચાદવ એ. આઈ. આર. એ. આઈ. આર. ૨૦૦૧ એસ. સી. ૧૧૨૧માં પણ આવો જ મત વ્યક્ત કર્યો છે.

૩૯ તે સારી રીતે સ્થાપિત છે કે કાયદાના અર્થઘટનમાં, વિધાનસભા દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા દરેક શબ્દને અમલમાં મૂકવાનો પ્રયાસ થવો જોઈએ.અદાલતો હંમેશાં એવું માને છે કે વિધાનસભાએ તેનો દરેક ભાગ કોઈ હેતુ માટે દાખલ કર્યો છે અને કાયદાકીય હેતુ એ છે કે કાયદાના દરેક ભાગની અસર હોવી જોઈએ.

૪૦ ૨૦૦૭ (૩) જી. એલ. એચ. ૫૭ માં નોંધાયેલા કલુભાઈ રાણાભાઈ અકબરી વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય અને અન્યોના કેસમાં આ અદાલતની સંકલન ખંડપીઠે બજાર સમિતિની ચૂંટણીમાં મતદારને મત આપવા માટે પાત્ર બનવા માટે "સંબંધિત તારીખ" ના મુદ્દા પર વિચાર કરવાનો પ્રસંગ આપ્યો હતો.આ કિસ્સામાં, કૃષિ ધિરાણ આપવાનો દાવો કરતી કેટલીક સહકારી મંડળીઓએ ચૂંટણીની જાહેરાત પછી અને મતદારોની કામચલાઉ ચાટી જાહેર થયા પછી પણ નોંધણી કરાવી હતી.અમે કેટલાક સંબંધિત અવલોકનો ટાંકી શકીએ છીએ, જે આપણે વર્તમાન અપીલ નક્કી કરવાના હેતુથી ધ્યાનમાં રાખવા જોઈએ:

“૧૫. મત આપવા માટે લાયક વ્યક્તિઓ કૃષિ ધિરાણ આપતી સહકારી મંડળીની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યો છે.તેથી, સહકારી સમિતિની માત્ર નોંધણી તેની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોને ચૂંટણીમાં મત આપવા માટે લાયક બનાવવા માટે પૂરતી નથી.આવી સહકારી મંડળીએ કૃષિ ધિરાણ વિતરણની પ્રવૃત્તિ પણ હાથ ધરી હોવી જોઈએ.તેથી, કૃષિ ધિરાણ વિતરણની આવી પ્રવૃત્તિ વાસ્તવમાં તે તારીખ પહેલાં શરૂ થઈ હોવી જોઈએ કે જેના પર સહકારી સમિતિએ તેની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોના નામોની જાણ કરવી જરૂરી છે.તેની નોંધણી પછી અને કૃષિ ધિરાણ વિતરણની પ્રવૃત્તિ શરૂ કરતા પહેલા સહકારી મંડળીએ જિલ્લા કેન્દ્રીય સહકારી બેંક અથવા અન્ય કોઈ નાણાકીય સંસ્થા પાસેથી નાણાં મેળવવાની રહેશે.તેથી, સહકારી મંડળી તરીકે નોંધણીની તારીખ અને તેની નાણાકીય પ્રાપ્તિ અને પછી તેને કૃષિ ધિરાણ માટે વિતરણ વચ્ચે લગભગ એક મહિનાનો સમયગાળો પસાર થવાનો છે.”

“૧૭. આ તબક્કે, આપણે એ પણ નોંધ લઈ શકીએ છીએ કે કાયદાની કલમ ૨૬માં વ્યાપકપણે દર્શાવ્યા મુજબ કૃષિ પેદાશ બજાર સમિતિ દ્વારા કરવામાં આવતી ફરજોના સ્વરૂપને ધ્યાનમાં રાખીને, બજાર વિસ્તારમાં કૃષિ ધિરાણ વિતરણ કરતી સહકારી મંડળીઓની વ્યવસ્થાપન સમિતિઓના સભ્યોને ખેડૂતોને ચૂંટવાનો અધિકાર આપવાનો તર્ક એ આવી સહકારી મંડળીઓની વ્યવસ્થાપન સમિતિઓના સભ્યો દ્વારા બજાર વિસ્તારમાં કૃષિ ધિરાણ વિતરણની પ્રક્રિયામાં મેળવેલ અનુભવ છે.જો સહકારી મંડળી, કૃષિ ધિરાણ વિતરણ માટે સહકારી મંડળી તરીકે નોંધાયેલી હોવા છતાં, નિયામક દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલી તારીખ સુધી મતદારોના નામ જણાવવા માટે નિયમ ૭ના પેટા-નિયમ (૧) માં દર્શાવ્યા મુજબ કૃષિ ધિરાણ આપવાનું શરૂ ન

કર્યું હોય, તો આવી સહકારી મંડળીની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોને ખેડૂતોને ચૂંટવાનો અધિકાર આપવાનો નિયમ બનાવનાર સત્તામંડળનો ઇરાદો ન હોઈ શકે.

૧૮. અમારા મતે, મતદાર ચાદીમાં સમાવેશ કરવા માટે વ્યક્તિની પાત્રતા નક્કી કરવા માટેની સંબંધિત તારીખ એ તારીખ હશે કે જેના દ્વારા અધિકૃત અધિકારીને નિયમ ૭ના પેટા-નિયમ (૧) માં સૂચવ્યા મુજબ નામોની જાણ કરવામાં આવશે, એટલે કે તે તારીખ પહેલાં –

(i) કૃષિ ધિરાણ વિતરણ માટે સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ નોંધાયેલી સહકારી મંડળી સહકારી મંડળી તરીકે નોંધાયેલી હોવી જોઈએ અને તેણે કૃષિ ધિરાણ વિતરણની પ્રવૃત્તિ પણ શરૂ કરી હોવી જોઈએ.

(ii) જે વેપારીને બજાર વિસ્તારમાં વેપારી તરીકે વ્યવસાય કરવા માટે એપીએમસી દ્વારા લાઇસન્સ આપવામાં આવ્યું હોય તેણે વેપારી તરીકે વ્યવસાય શરૂ કર્યો હોવો જોઈએ.

(iii) સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ નોંધાયેલી અને એ. પી. એમ. સી. પાસેથી સામાન્ય લાઇસન્સ મેળવેલી સહકારી માર્કેટિંગ સોસાયટીએ પણ તેનો માર્કેટિંગનો વ્યવસાય શરૂ કર્યો હોવો જોઈએ.”

૪૧ આમ, ઉપરોક્તમાંથી નીચેની બાબતો સ્પષ્ટ થાય છે:

I. એ. પી. એમ. સી. ની ચૂંટણીઓ માટે મતદાર ચાદીમાં સામેલ થવા માટે વ્યક્તિની પાત્રતા નક્કી કરવા માટે "સંબંધિત તારીખ" એ તારીખ છે

કે જેના પર અધિકૃત અધિકારીને એ. પી. એમ. સી. નિયમો, ૧૯૬૫ના નિયમ ૭ના પેટા-નિયમ (૧) માં દર્શાવ્યા મુજબ નામોની જાણ કરવાની હોય, એટલે કે તે તારીખ પહેલાં –

(i) સહકારી મંડળીઓ સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ કૃષિ ધિરાણ વિતરણ માટે સહકારી મંડળી તરીકે નોંધાયેલી હોવી જોઈએ અને કૃષિ ધિરાણ વિતરણની પ્રવૃત્તિ પણ શરૂ કરી હોવી જોઈએ.

(ii) જે વેપારીને બજાર વિસ્તારમાં વેપારી તરીકે વ્યવસાય કરવા માટે એપીએમસી દ્વારા લાઇસન્સ આપવામાં આવ્યું હોય તેણે વેપારી તરીકે વ્યવસાય શરૂ કર્યો હોવો જોઈએ.

(iii) સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ નોંધાયેલી અને એ. પી. એમ. સી. પાસેથી સામાન્ય લાઇસન્સ મેળવેલી સહકારી માર્કેટિંગ સોસાયટીએ પણ તેનો માર્કેટિંગનો વ્યવસાય શરૂ કર્યો હોવો જોઈએ.

II. ઉપરોક્ત સામાન્ય નિયમનો એકમાત્ર અપવાદ નિયમ ૬ માં જોવા મળે છે.તેથી, મતદારોની યાદીમાં જેનું નામ દાખલ કરવામાં આવ્યું હોય તેવી વ્યક્તિ જો તે યાદીમાં તેનું નામ દાખલ કરવામાં આવ્યું હોય તે

ક્ષમતા જાળવી રાખવાનું બંધ કરી દે છે, તો આવી વ્યક્તિ મતદારોની સૂચિ સંબંધિત હોય તે ચૂંટણીમાં મત આપવા માટે લાયક રહેશે નહીં.

III. એ. પી. એમ. સી. ની ચૂંટણી માટે મતદારોની યાદીમાં સામેલ થવા માટે પાત્ર બનવા માટે, –

(i) સહકારી મંડળીએ નિયામક દ્વારા એપીએમસી (એટલે કે ચૂંટણીની જાહેરાતની તારીખ) ની ચૂંટણીની તારીખ નક્કી કરવામાં આવે તે તારીખ પહેલાં કૃષિ ધિરાણ વિતરણ માટે સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ નોંધણી મેળવી હોવી જોઈએ.

(ii) વ્યક્તિએ ચૂંટણીની જાહેરાતની તારીખ પહેલાં એપીએમસી પાસેથી વેપારી માટે સામાન્ય લાઇસન્સ મેળવ્યું હોવું જોઈએ.

(iii) સહકારી માર્કેટિંગ સોસાયટીએ ચૂંટણીની જાહેરાતની તારીખ પહેલાં સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ તેની નોંધણી અને એ. પી. એમ. સી. પાસેથી સામાન્ય લાઇસન્સ મેળવ્યું હોવું જોઈએ.

IV. સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ સોસાયટીની નોંધણીની કાયદેસરતા અને માન્યતાને પડકાર માત્ર ગુજરાત સહકારી મંડળી અધિનિયમ, ૧૯૬૧ની

કલમ ૧૫૩ અને ૧૫૫ હેઠળ મંચ દ્વારા જ સ્વીકારી શકાય છે, નહીં કે એપીએમસી નિયમો, ૧૯૬૫ના નિયમ ૨૮ હેઠળ રચાયેલ ચૂંટણી પંચ દ્વારા.

V. એ. પી. એમ. સી. દ્વારા જારી કરાયેલ લાયસન્સની કાયદેસરતા અને માન્યતા સામેના પડકારને ગુજરાત એ. પી. એમ. સી. અધિનિયમ, ૧૯૬૩ની કલમ ૨૭ હેઠળ સંબંધિત મંચ દ્વારા જ સ્વીકારી શકાય છે.

VI. સહકારી મંડળીએ સંબંધિત તારીખ પહેલાં કૃષિ ધિરાણ વિતરણની પ્રવૃત્તિ શરૂ કરી છે કે કેમ, શું એ. પી. એમ. સી. પાસેથી સામાન્ય લાઈસન્સ ધરાવતા વેપારીએ સંબંધિત તારીખ પહેલાં વેપારનો વ્યવસાય શરૂ કર્યો છે કે શું એ. પી. એમ. સી. પાસેથી સામાન્ય લાઈસન્સ ધરાવતી સહકારી માર્કેટિંગ સોસાયટીએ સંબંધિત તારીખ પહેલાં તેનો માર્કેટિંગનો વ્યવસાય શરૂ કર્યો છે કે કેમ તે પ્રશ્ન એ હકીકતનો પ્રશ્ન છે કે જે અધિકૃત અધિકારીને એ. પી. એમ. સી. નિયમો, ૧૯૬૫ના નિયમો ૭ (૨) અને ૮ હેઠળ નિર્ણય લેવાનો અધિકારક્ષેત્ર છે અને નિયમ ૨૮ હેઠળ ચૂંટણી ટ્રિબ્યુનલ પાસે પણ આ પ્રશ્નોની તપાસ કરવાનો અધિકારક્ષેત્ર છે.

૪૨ કાલુભાઈ રાણાભાઈ અકબરી (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આ અદાલતના ઉપરોક્ત ઉલ્લેખિત નિર્ણયને પાછળથી, (૨૦૧૩) ૨ જી. એલ. એચ. ૧૫૭ માં

નોંધાયેલા દોલતભાઈ પ્રભુભાઈ દુમાનિયા વિરુદ્ધ નિયામક, કૃષિ માર્કેટિંગ અને ગ્રામીણ નાણાં અને અન્યના કેસમાં એક અન્ય સંકલન બેન્ચ દ્વારા સંદર્ભિત કરવામાં આવ્યો હતો અને તેના પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો.ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં, સંકલન ખંડપીઠે પુનરાવર્તન કર્યું હતું કે એકવાર ચૂંટણીની પ્રક્રિયા શરૂ થઈ જાય પછી આવી તારીખ પછી પાત્રતા મેળવનાર કોઈપણ વ્યક્તિને મતદાર ચાદીમાં સામેલ થવા માટે હકદાર ન હોવાનું કહી શકાય.

• કાયદાની જોગવાઈમાં વર્તમાન પ્રગતિ અને તેની અસરનો ઉપયોગ.

૪૩ પ્રેસેન્ટીમાં:

(i) આર્સેલરમિત્તલ ઇન્ડિયા (પી) લિમિટેડ વિરુદ્ધ સતીશ કુમાર ગુપ્તા, [(૨૦૧૯) ૨ એસસીસી ૧]:

“વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ ડૉ. એ. એમ. સિંઘવીએ શ્રી સાલ્વેની દલીલોને ટેકો આપ્યો હતો.તેમના જણાવ્યા અનુસાર, કલમ ૨૯-એ (સી) માં હંમેશા ઠરાવ યોજનાની તારીખને સંબંધિત તારીખ તરીકે લાગુ કરવામાં આવતી હતી, જે કલમ (એચ) અને (જે) માં પણ હોય છે, અને કલમ ૨૯-એની કલમ (ડી) અને (જી) માં "કરવામાં આવી છે" અભિવ્યક્તિથી વિપરીત કલમ (એ), (બી), (ઇ) અને (એફ) માં જોવા મળતી "છે" અભિવ્યક્તિ જેવી જ હોય છે. તેમના જણાવ્યા અનુસાર,

૨૦૧૮માં કરવામાં આવેલ સુધારો કોઈ પણ સંજોગોમાં સ્પષ્ટીકરણાત્મક છે.તેમણે અપીલીય સત્તામંડળના ચુકાદા પર શ્રી સાલ્વેના હુમલાને ટેકો આપતા જણાવ્યું હતું કે જ્યાં સુધી ઉત્તમ ગાલ્વાની વાત છે, તે સારી રીતે સ્થાપિત છે કે શેરનું વેચાણ એકવાર વેચનારના ડીમેટ ખાતામાંથી બહાર નીકળ્યા પછી પૂર્ણ થાય છે, જે આ કિસ્સામાં ૧૨-૨-૨૦૦૮ ના પાંચ દિવસ પહેલા થયું હતું.આ માટે તેમણે કેટલાક ચુકાદાઓ ટાંક્યા હતા.તેમણે એમ કહીને શ્રી સાલ્વેની દલીલને પણ સમર્થન આપ્યું હતું કે ન્યુમેટલને કલમ ૨૯-એની કેટલીક કલમો હેઠળ સ્પષ્ટપણે ગેરલાયક ઠેરવવામાં આવે છે.

૪૬. અમારા મતે, તે સ્પષ્ટ છે કે કલમ ૨૯-A ના પ્રારંભિક શબ્દો કલમ (સી) કયા સમયે કાર્યરત થવાની છે તે અંગે સંકેત આપે છે.કલમ ૨૯-A ના પ્રારંભિક શબ્દો જણાવે છે:“કોઈ વ્યક્તિ સમાધાન યોજના રજૂ કરવા માટે પાત્ર રહેશે નહીં.તેથી તે સ્પષ્ટ છે કે જ્યારે ઠરાવ અરજદાર દ્વારા ઠરાવ યોજના રજૂ કરવામાં આવે ત્યારે અયોગ્યતાનો તબક્કો જોડાય છે.શ્રી રોહતગી દ્વારા વ્યક્ત કરાયેલો વિપરીત મત દેખીતી રીતે ખોટો છે, કારણ કે કોર્પોરેટ નાદારી સમાધાન પ્રક્રિયા શરૂ થવાની તારીખ માત્ર એ ગણતરીના હેતુથી સુસંગત છે કે વ્યક્તિના બિન-કાર્યક્ષમ સંપત્તિ તરીકે વર્ગીકરણની તારીખથી એક વર્ષ વીતી ગયું છે કે કેમ.વધુમાં, વપરાયેલ

અભિવ્યક્તિ "છે" છે, જે ડૉ. સિંઘવીએ યોગ્ય રીતે દલીલ કરી છે તેમ પ્રેસેન્ટીમાં છે.આને "કરવામાં આવ્યું છે" અભિવ્યક્તિ સાથે વિરોધાભાસી છે, જેનો ઉપયોગ કલમો (ડી) અને (જી) માં થાય છે, જે સમયના અગ્રવર્તી બિંદુને સંદર્ભિત કરે છે.પરિણામે, "ઠરાવ યોજના રજૂ કરતી વખતે" શબ્દો રજૂ કરતો ૨૦૧૮ નો સુધારો સ્પષ્ટતાભર્યો છે, કારણ કે કલમ ૨૯-એની કલમ (સી) માં ગેરલાયકાત કયા સમયે જોડવામાં આવશે તે અંગે આ હંમેશા સાચું અર્થઘટન હતું.હકીકતમાં, આ સુધારો માર્ચ, ૨૦૧૮ના નાદારી કાયદા સમિતિના અહેવાલને અનુસરીને કરવામાં આવ્યો હતો.

(૨) દીપક અગ્રવાલ વિરુદ્ધ કેશવ કૌશિક, (૨૦૧૩) ૫ એસસીસી ૨૭૭

“૧૦૨. બંધારણની કલમ ૨૩૩ (૨) માં "જો તેઓ ઓછામાં ઓછા સાત વર્ષ સુધી વકીલ રહ્યા હોય" એ અભિવ્યક્તિની રચનાના સંદર્ભમાં, અમે માનીએ છીએ કે શ્રી પ્રશાંત ભૂષણ તેમની રજૂઆતમાં સાચા હતા કે આ અભિવ્યક્તિનો અર્થ એ છે કે અરજીની તરત પહેલાના વકીલ તરીકે સાત વર્ષ અને સાત વર્ષ પહેલાં નહીં.આ "કરવામાં આવ્યું છે" નો ઉપયોગ કરીને સ્પષ્ટ થાય છે.વર્તમાન સંપૂર્ણ સતત તંગનો ઉપયોગ એવી સ્થિતિ માટે થાય છે જે ભૂતકાળમાં અમુક સમયે શરૂ થઈ હતી અને હજી પણ ચાલુ છે.તેથી, કલમ ૨૩૩ (૨) માં ઉપરોક્ત અભિવ્યક્તિ દ્વારા સ્પષ્ટ કરવામાં આવેલી આવશ્યક આવશ્યકતાઓમાંની એક એ છે કે આવી વ્યક્તિએ અરજીની તારીખે જરૂરી સમયગાળા સાથે વકીલ તરીકે ચાલુ રહેવું જોઈએ.”

(III) અપર દોઆબ સુગર મિલ્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ શાહદરા (દિલ્હી) સહારનપુર લાઈટ રેલવે કંપની લિમિટેડ, (૧૯૬૩) ૨ એસસીઆર ૩૩૩:એ આઈ આર ૧૯૬૩ એસ.સી ૨૧૭

"૧૪. અમારું પ્રથમ કાર્ય હવે કલમ ૪૨ની પ્રથમ પેટા-કલમની કલમ (બી) અને (સી) ના શબ્દોનો અર્થ કાઢવાનું છે. પ્રશ્ન એ છે કે કલમ (બી) માં "ચાર્જ કરી રહ્યું છે" અને કલમ (સી) માં "વસૂલ કરી રહ્યું છે" શબ્દોનો વિધાનસભાનો અર્થ શું હતો? વર્તમાન પ્રગતિશીલ કાળનો ઉપયોગ હાલમા જે થઈ રહ્યું છે તેને દર્શાવવા માટે થાય છે. જે પહેલેથી જ બન્યું છે તે "તે થઈ રહ્યું છે" એમ કહીને વર્ણવી શકાતું નથી. જેમ કોઈ વ્યક્તિ એવા માણસ વિશે ન કહી શકે કે જેનું અસ્તિત્વ સમાપ્ત થઈ ગયું છે, તે અસ્તિત્વમાં છે; તેવી જ રીતે, જે આરોપ પહેલેથી જ કરવામાં આવ્યો છે તે વિશે પણ ન કહી શકાય કે "તે બનાવવામાં આવી રહ્યો છે". જે આરોપ પહેલેથી જ કરવામાં આવ્યો છે તેમાંથી પીડિત વ્યક્તિ ફરિયાદ કરી શકે છે કે "રેલવે વહીવટીતંત્રે મારા પર આ દરે આરોપ લગાવ્યો છે". એવું કહેવું યોગ્ય રહેશે નહીં કે "રેલવે વહીવટીતંત્ર મને આ દરે ચાર્જ કરી રહ્યું છે"."

૦ ચૂંટણીની જોગવાઈમાં કેવી રીતે અર્થઘટન કરવું.

જજ સામાન્ય કાયદો અને સમાનતાથી પરિચિત વિભાવનાઓ કાયદાકીય રીતે અંકિત ન થાય ત્યાં સુધી ચૂંટણી કાયદા માટે અજાણ્યા હોવા જોઈએ:

(i) પ્રદીપ કુમાર સોન્થાલિયા વિરુદ્ધ ધીરજ પ્રસાદ સાહુ, (૨૦૨૧) ૬ એસ.સી.સી. ૫૨૩

“એસ. એ. બોબડે, મુખ્ય ન્યાયાધીશ-આ અપીલમાં વિચારણા માટે દૂરગામી પરિણામનો એક રસપ્રદ પરંતુ મહત્વપૂર્ણ પ્રશ્ન ઊભો થાય છે.તે આ છે. “શું ચૂંટણીની તારીખે વહેલી સવારે રાજ્યસભાની ચૂંટણીમાં વિધાનસભાના સભ્ય દ્વારા આપવામાં આવેલ મત, તે જ દિવસે બપોરે ફોજદારી અદાલત દ્વારા લાદવામાં આવેલી દોષિતતા અને સજાને કારણે તેની ગેરલાયકાતને પરિણામે અમાન્ય થઈ જશે?”

૨૦. કલમ ૮ (૩) માં દેખાતા શબ્દસમૂહનો અર્થઘટન કરતી વખતે આપણે એક મૂળભૂત સિદ્ધાંત ધ્યાનમાં રાખવો પડશે કે આ પ્રકારના કિસ્સાઓમાં, અદાલત મૂળભૂત અધિકાર અથવા સામાન્ય કાયદાના અધિકાર સાથે વ્યવહાર કરતી નથી.આ અદાલતે જ્યોતિ બાસુ વિરુદ્ધ દેવી ઘોષાલ [જ્યોતિ બસુ વિરુદ્ધ દેવી ઘોષાલ, (૧૯૮૨) ૧ એસ. સી. સી. ૬૯૧] માં કહ્યું છે તેમ, ચૂંટણી વિવાદ વિશેષ અધિકારક્ષેત્રમાં આવે છે અને તેથી તેનો ઉપયોગ સામાન્ય કાયદા અને સમાનતાથી પરિચિત વિભાવનાઓને આચાર કર્યા વિના કરવો પડે છે, સિવાય કે તે કાયદામાં જ સમાવિષ્ટ હોય.આપણે ઉપયોગી રીતે જ્યોતિ બાસુ [જ્યોતિ બાસુ વિરુદ્ધ દેવી ઘોષાલ, (૧૯૮૨) ૧ એસ. સી. સી. ૬૯૧] માં નિર્ણયનો સંબંધિત ભાગ કાઢી શકીએ છીએ જે નીચે મુજબ છે:

“૮. ચૂંટવાનો અધિકાર, લોકશાહી માટે મૂળભૂત હોવા છતાં, વિસંગત રીતે પૂરતો છે, ન તો મૂળભૂત અધિકાર છે અને ન તો સામાન્ય કાયદાનો અધિકાર.તે શુદ્ધ અને સરળ, એક વૈધાનિક અધિકાર છે.ચૂંટવાનો અધિકાર પણ એવો જ છે.ચૂંટણી પર વિવાદ કરવાનો પણ અધિકાર છે.કાયદાની બહાર, ચૂંટવાનો કોઈ અધિકાર નથી, ચૂંટવાનો કોઈ અધિકાર નથી અને ચૂંટણી અંગે વિવાદ કરવાનો કોઈ અધિકાર નથી.વૈધાનિક રચનાઓ તેઓ છે, અને તેથી, વૈધાનિક મર્યાદાને આધિન છે.ચૂંટણી અરજી એ સામાન્ય કાયદા પરની કાર્યવાહી નથી, ન તો સમાનતામાં.તે એક વૈધાનિક કાર્યવાહી છે જેમાં ન તો સામાન્ય કાયદો કે ન તો સમાનતાના સિદ્ધાંતો લાગુ પડે છે પરંતુ માત્ર તે જ નિયમો લાગુ પડે છે જે કાનૂન બનાવે છે અને લાગુ કરે છે.તે એક વિશેષ અધિકારક્ષેત્ર છે, અને તેને બનાવતા કાયદા અનુસાર હંમેશા વિશેષ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવો પડે છે.સામાન્ય કાયદા અને સમાનતાથી પરિચિત વિભાવનાઓ જ્યાં સુધી કાયદાકીય રીતે મૂર્ત ન હોય ત્યાં સુધી ચૂંટણી કાયદા માટે અજાણ્યા હોવા જોઈએ.”

૪૫ હવે આપણે વિનેશકુમાર માવજિભાઈ પરમાર (સુપ્રા) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયની તપાસ કરીશું, જેના પર રાજ્ય વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન સરકારી વકીલ તેમજ પ્રતિવાદી નંબર ૫-સોસાયટી વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ દ્વારા મજબૂત નિર્ભરતા મૂકવામાં આવી છે.આ કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટની વિચારણા માટે જે કાયદાનો પ્રશ્ન આવ્યો હતો તે નીચે મુજબ હતો:

“સહકારી મંડળીઓની વ્યવસ્થાપન સમિતિઓના સભ્યોને (જેમની સામે ગુજરાત સહકારી મંડળી અધિનિયમ, ૧૯૬૧ની કલમ ૧૦૭ હેઠળ કાર્યવાહી બાકી છે) ગુજરાત કૃષિ પેદાશ બજાર અધિનિયમ, ૧૯૬૩ હેઠળ રચાયેલી કૃષિ પેદાશ વિપણન સમિતિની ચૂંટણી પ્રક્રિયામાં ભાગ લેવાનો અધિકાર છે કે કેમ.”

૪૬ સુપ્રીમ કોર્ટે નીચેની હકીકતો નોંધી હતી:

“૩. વર્તમાન મુકદ્દમા તરફ દોરી જતી હકીકતો:બજાર અધિનિયમની કલમ ૯ દરેક “બજાર વિસ્તાર” માટે “બજાર સમિતિ” ની સ્થાપનાનો વિચાર કરે છે.બંને અભિવ્યક્તિઓ કલમ ૨ (xiii) અને ૨ (xiv) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી છે.બજાર અધિનિયમની કલમ ૧૦ બજાર સમિતિઓને કાયમી ઉત્તરાધિકાર અને સામાન્ય સીલ સાથે કોર્પોરેટ સંસ્થાઓ જાહેર કરે છે.કલમ ૧૧ જણાવે છે કે દરેક બજાર સમિતિમાં ૫ શ્રેણીઓમાં આવતા ૧૭ સભ્યોનો સમાવેશ થવો જોઈએ.કલમ ૧૧ (૧) (i) જણાવે છે કે બજાર વિસ્તારમાં “કૃષિ ધિરાણ આપતી સહકારી મંડળીઓ” (હવે પછી ધિરાણ મંડળીઓ) ની વ્યવસ્થાપન સમિતિઓના સભ્યોની બનેલી ચૂંટણી મંડળ દ્વારા આઠ ખેડૂત સભ્યોની પસંદગી કરવામાં આવશે.

૪. બજાર અધિનિયમની કલમ ૧૧ (૧) (i) નીચે મુજબ વાંચે છે:

“૧૧(૧)((i) સહકારી મંડળીઓ (સહકારી માર્કેટિંગ મંડળીઓ અને દૂધ ઉત્પાદન સહકારી મંડળીઓ સિવાયની) ની વ્યવસ્થાપન સમિતિઓના

સભ્યો દ્વારા ચૂંટાયેલા આઠ ખેડૂતો, જેઓ બજાર વિસ્તારમાં કૃષિ ધિરાણ આપે છે.

૫. ગુજરાત રાજ્યમાં સહકારી મંડળીઓની પ્રવૃત્તિઓ સોસાયટી અધિનિયમ દ્વારા નિયંત્રિત થાય છે. સોસાયટી અધિનિયમની કલમ ૧૦૭ આ અધિનિયમ હેઠળ કાર્યરત સંસ્થાઓના પરિસમાપન અને સમાપનની જોગવાઈ કરે છે. કલમ ૧૦૭ (૧) કલમ ૧૦૭ (૧) ની કલમો (એ), (બી) અને (સી) માં નિર્દિષ્ટ કરેલા કોઈપણ એક કારણ માટે સહકારી મંડળીને બંધ કરવાનો નિર્દેશ આપતો વચગાળાનો આદેશ પસાર કરવા માટે નોંધણી અધિકારીને અધિકૃત કરે છે. તેની પેટા-કલમ (૩), રજિસ્ટ્રારને સોસાયટીની સુનાવણી કર્યા પછી અંતિમ આદેશ પસાર કરવા માટે અધિકૃત કરે છે, જેની સામે પેટા-કલમ (૧) હેઠળ વચગાળાનો આદેશ આપવામાં આવે છે. આવા અંતિમ આદેશ કાં તો વચગાળાના આદેશની પુષ્ટિ કરીને આખરે સોસાયટીને સમાપ્ત કરી શકે છે અથવા અગાઉ પસાર કરાયેલા વચગાળાના આદેશને ખાલી કરી શકે છે, જે કેસની હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને કાયદામાં યોગ્ય હોય.

૬. સોસાયટી અધિનિયમની કલમ ૧૦૭ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરીને કુલસચિવ દ્વારા સિરપુર બજાર સમિતિ તરીકે ઓળખાતી બજાર સમિતિના બજાર વિસ્તારમાં કાર્યરત અગિયાર સહકારી મંડળીઓ (કૃષિ ધિરાણ વિતરણના હેતુ માટે સ્થાપિત) સામે કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી, જેની વિગતો વર્તમાન હેતુ માટે જરૂરી નથી.

૭. અમે ઉપર ઉલ્લેખિત અગિયાર સહકારી મંડળીઓમાંથી માત્ર આઠ સાથે સંબંધિત છીએ. એ સાચું છે કે, ઉપરોક્ત આઠ સહકારી મંડળીઓમાંથી દરેકના સંદર્ભમાં, શરૂઆતમાં સોસાયટી અધિનિયમની કલમ ૧૦૭ (૧) હેઠળ વચગાળાના આદેશો

પસાર કરવામાં આવ્યા હતા, જેમાં તેમને સમાપ્ત કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.ત્યારબાદ, ઉપરોક્ત સહકારી મંડળીઓમાંથી દરેકને બંધ કરવાના અંતિમ આદેશો પણ પસાર કરવામાં આવ્યા હતા.ઉપરોક્ત આદેશોને અપીલીય સત્તામંડળ સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યા હતા.આ બાબતો આખરે ઉચ્ચ અદાલતમાં પહોંચી હતી, મુકદ્દમાની સંપૂર્ણ વિગતો એ કહેવા સિવાય જરૂરી ન પણ હોઈ શકે કે ઉચ્ચ અદાલતે સોસાયટી અધિનિયમની કલમ ૧૦૭ હેઠળ નવેસરથી તપાસ હાથ ધરવા અને યોગ્ય અંતિમ આદેશો પસાર કરવા માટે રજિસ્ટ્રારને વધુ નિર્દેશ સાથે અંતિમ આદેશોને રદ કરી દીધા હતા.સ્વીકાર્યું છે કે ઉપરોક્ત તપાસ બાકી છે.

૮. સિરપુર બજાર સમિતિની ચૂંટણી વર્ષ ૨૦૧૫માં થવાની હતી.મતદાર યાદી (ગુજરાત કૃષિ પેદાશ બજાર નિયમો, ૧૯૬૫ના નિયમ ૭ હેઠળ) તૈયાર કરવામાં આવી હતી, જેમાં સિરપુર બજાર સમિતિના બજાર વિસ્તારમાં કાર્યરત ઉપરોક્ત ૮ સહકારી મંડળીઓ (અન્ય મંડળીઓ સાથે) ની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોના નામ સામેલ હતા.

૯. લિક્વિડેશનની કાર્યવાહીની પેન્ડન્સીને ધ્યાનમાં રાખીને, ૮ સહકારી મંડળીઓની વ્યવસ્થાપન સમિતિઓના સભ્યોના નામ સામેલ કરવા સામે વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો.ઉપરોક્ત ૮ સહકારી મંડળીઓની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોના નામ કાઢી નાખવાનો નિર્દેશ આપતા અધિક રજિસ્ટ્રાર અને સહકારી અધિકારી (બજાર), પાટણની તારીખ ૨૬/૦૨/૨૦૧૫ દ્વારા વાંધાઓને સમર્થન આપવામાં આવ્યું હતું.૮ સોસાયટીઓમાંથી એકના સંદર્ભમાં ૨૬/૦૨/૨૦૧૫ તારીખના આદેશનો કાર્યકારી ભાગ વાંચે છે;

“હું, શ્રી એચ. જી. રાવલ, અધિકૃત અધિકારી અને સહકાર અધિકારી (બજાર), પાટણ અને મને આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને અને ગુજરાત કૃષિ પેદાશ બજાર સમિતિ અધિનિયમ, ૧૯૬૩ અને બજાર સમિતિ નિયમો, ૧૯૬૫ની જોગવાઈઓ અનુસાર, શ્રી પરમાર વિનેશકુમાર માવજીબાઈ અને પ્રજાપતિ મનીષબાઈ ખેમાભાઈ દ્વારા શ્રી કલ્યાણ ગ્રુપ, લોકક વિવિધ કાર્યકર્તા સહકારી મંડળી લિમિટેડ, કલ્યાણ, તાલુકા સિદ્ધપુર ખાતેના વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોના નામ કૃષિ મતવિસ્તારના મતદારોમાંથી કાઢી નાખવા માટેની અરજીને મંજૂરી આપું છું. ન્યાયી અને યોગ્ય વાંધાઓની યાદી બનાવો અને સ્વીકારો, અને મતદારોની યાદીમાં રપ૯ થી ૨૭૯ મતદારોના નામ શ્રેણીબદ્ધ રીતે કાઢી નાખવાનો આદેશ આપવામાં આવે છે.ઉપરોક્ત આદેશો ગુજરાત રાજ્ય સહકારી મંડળી, ગાંધીનગરની માનનીય હાઈકોર્ટ અને એડિશનલ રજિસ્ટ્રાર [અપીલ] દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશોને આધિન રહેશે.

—સહી —

[એસ. જી. રાવલ]

અધિક નોંધણી અધિકારી અને સહકાર અધિકારી [બજાર] પાટણ ”

૧૦. આવા નિર્ણયથી નારાજ, ઉક્ત સોસાયટીની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોએ ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ નો ઉપયોગ કરીને વિશેષ નાગરિક અરજીઓ દાખલ કરી હતી.આ અપીલમાં આક્ષેપ કરાયેલા ચુકાદા દ્વારા, વિશેષ નાગરિક અરજીને ૨૬/૦૨/૨૦૧૫ તારીખના વધારાના રજિસ્ટ્રારના આદેશોને રદ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.

૧૧. અમને જાણ કરવામાં આવે છે કે અન્ય ૭ સમાજોને લગતી હકીકતો નોંધપાત્ર રીતે સમાન છે.

૧૨. તે અપીલકર્તા દ્વારા દલીલ કરવામાં આવે છે;

૧૨.૧ પ્રશ્નમાં ૮ સોસાયટીઓ સમાપ્ત થવાની પ્રક્રિયામાં હોવાથી, તેઓ બજાર અધિનિયમની કલમ ૧૧ (૧) (i) ના અર્થમાં ક્રેડિટ સોસાયટીઓ બનવાનું બંધ કરી દે છે કારણ કે તેમની પ્રવૃત્તિઓ સોસાયટી અધિનિયમની કલમ ૧૧૦ હેઠળ મર્યાદિત છે, એટલે કે, સોસાયટીઓનો વ્યવસાય ત્યાં સુધી જ ચલાવી શકાય છે જ્યાં સુધી સમાજના ફાયદાકારક સમાપન માટે જરૂરી હોય.તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે આ ૮ સોસાયટીઓની વ્યવસ્થાપન સમિતિઓના સભ્યો કૃષિ બજાર સમિતિની ચૂંટણીમાં મતદાર બનવાના હકદાર નહીં હોય.

૧૨.૨ અપીલકર્તાઓના જણાવ્યા અનુસાર, ક્રેડિટ સોસાયટીઓની વ્યવસ્થાપન સમિતિઓના સભ્યો કે જેઓ સમાપ્ત થવાની પ્રક્રિયામાં છે, તેમને ચૂંટણી પ્રક્રિયામાં ભાગ લેવા અને બજાર સમિતિઓમાં ખેડૂત સભ્યોને ચૂંટવાની મંજૂરી આપવી, સોસાયટી અધિનિયમની કલમ ૧૦૮ (૨) માં સમાવિષ્ટ ઘોષણાને ધ્યાનમાં રાખીને બજાર અધિનિયમની ભાવના સાથે અસંગત હશે.

૧૨.૩ તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ૮ સોસાયટીઓની વ્યવસ્થાપન સમિતિઓના સભ્યોના નામ મતદાર ચાદીમાંથી કાઢી નાખવાના નિયામકના આદેશમાં દખલ કરીને ઉચ્ચ અદાલતે ભૂલ કરી છે."

૪૭ સુપ્રીમ કોર્ટે, કાયદાની તમામ સંબંધિત જોગવાઈઓ પર યોગ્ય વિચારણા કર્યા પછી, ખાસ કરીને, કાયદાની સમગ્ર યોજના, નીચે મુજબ હતી:

“૨૪. બજાર અધિનિયમની કલમ ૧૧ (૧) દ્વારા ગુજરાત વિધાનસભાએ ક્રેડિટ સોસાયટીઓના એક વર્ગના અધિકારીઓને બજાર સમિતિઓના સભ્યોની પસંદગીનું વધારાનું કાર્ય સોંપ્યું હતું.આવા કાર્યો ન તો સોસાયટી અધિનિયમ હેઠળ કાર્યરત તમામ સોસાયટીઓના અધિકારીઓને આપવામાં આવે છે અને ન તો આવા કાર્યોમાં સંબંધિત બજાર સમિતિના દરેક સભ્યને પસંદ કરવાનો અધિકાર સામેલ છે.આ પ્રકારનું કાર્ય દેખીતી રીતે સોસાયટીના અધિકારીઓમાં અધિકારનું સર્જન કરે છે.કાયદાના કોઈ સ્પષ્ટ અધિકારની ગેરહાજરીમાં આવા વૈધાનિક અધિકારને છીનવી શકાયો ન હતો.

૨૫. ગુજરાત વિધાનસભાએ સોસાયટી અધિનિયમ હેઠળ પરિસમાપનની કાર્યવાહીનો સામનો કરી રહેલા સોસાયટીઓના અધિકારીઓના અમુક અધિકારોમાં કાપ મૂકવા માટે સ્પષ્ટપણે જોગવાઈ કરી હતી.એ યાદ રાખવું જોઈએ કે તે જ સમયે તેણે એવી પણ જાહેરાત કરી હતી કે આવા અધિકારીઓ ત્યારે જ સોસાયટીના અધિકારીઓ બનવાનું બંધ કરે છે જ્યારે સમાપ્ત કરવાનો અંતિમ આદેશ પસાર કરવામાં આવે.આપેલ કિસ્સામાં જો બંધ કરવાના વચગાળાના આદેશને અનુસરીને યોગ્ય તપાસ કર્યા પછી કુલસચિવ આખરે સોસાયટીને બંધ ન કરવાનો નિર્ણય કરે છે, તો સોસાયટીના અધિકારીઓ ફરી એકવાર તેની સાથે સંકળાયેલા તમામ અધિકારોનો ઉપયોગ કરવા અને કાર્યાલય સાથે જોડાયેલા તમામ કાર્યો કરવા માટે હકદાર રહેશે.તેથી, લિક્વિડેશનનો સામનો કરી રહેલા ક્રેડિટ સોસાયટીના અધિકારીઓ કાર્યાલય સાથે જોડાયેલા કેટલાક અધિકારોને લાગુ કરવામાં અથવા કાર્યાલય સાથે

જોડાયેલી કેટલીક જવાબદારીઓ નિભાવવામાં અક્ષમ છે, તે જરૂરી નથી કે તેઓ કાયદા દ્વારા સોંપવામાં આવેલા દરેક કાર્યને કરવા માટે અક્ષમ છે.

૨૬. હવે આપણે એ રજૂઆત સાથે વ્યવહાર કરીએ છીએ કે સમાપનની કાર્યવાહીની પેન્ડિંગની ધ્યાનમાં રાખીને સોસાયટી ક્રેડિટ સોસાયટી બનવાનું બંધ કરી દે છે.

૨૭. અમારો અભિપ્રાય છે કે બજાર અધિનિયમની કલમ ૧૧ (૧) (i) માં "બજાર વિસ્તારમાં કૃષિ ધિરાણ આપતી સહકારી મંડળીઓ" શબ્દસમૂહ માત્ર તે હેતુ માટે વર્ણનાત્મક છે કે જેના માટે મંડળીઓની સ્થાપના કરવામાં આવી છે. કલમ ૧૧ (૧) (i) ને "કૃષિ ધિરાણ વિતરણ" ની અવિરત જવાબદારી લાદવા તરીકે સમજી શકાતી નથી જેથી ધિરાણ મંડળીઓની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યો બજાર સમિતિની ચૂંટણીમાં ભાગ લઈ શકે. "કૃષિ ધિરાણનું વિતરણ" કરવાની જવાબદારી, જો કોઈ હોય તો, સમાજના પેટા-કાયદા હેઠળ ઊભી થાય છે, જે ચોક્કસપણે ભંડોળની ઉપલબ્ધતા અને અન્ય વિવિધ પરિબલોને આધિન છે. અમારો અભિપ્રાય છે કે ઉપરોક્ત ટાંકવામાં આવેલા શબ્દો માત્ર સમાજના તે વર્ગનું વર્ણન કરે છે કે જેની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યો બજાર સમિતિની ચૂંટણીમાં ભાગ લેવા માટે હકદાર છે. પેટા-કલમની ભાષા પરથી એ સ્પષ્ટ છે કે આ કાયદા હેઠળ કાર્યરત સહકારી મંડળીઓના એકથી વધુ વર્ગો અસ્તિત્વમાં હોઈ શકે છે. હકીકત એ છે કે વિધાનસભાએ સમાજોના બે વર્ગો એટલે કે "સહકારી માર્કેટિંગ મંડળીઓ" અને "દૂધ ઉત્પાદન સહકારી મંડળીઓ" ની વ્યવસ્થાપન સમિતિઓના સભ્યોને સ્પષ્ટપણે બાકાત રાખવાની કાળજી લીધી હતી, તે ચોક્કસપણે સૂચવે છે કે સામાન્ય જ્ઞાન સિવાય એકથી વધુ વર્ગના સમાજો અસ્તિત્વમાં હોઈ શકે છે.

૨૮. સોસાયટી અધિનિયમની કલમ ૪ એવી વિચારણા કરે છે કે સંસ્થાઓની નોંધણી વિવિધ હેતુઓ માટે થઈ શકે છે.તે છે- "તેના સભ્યોના આર્થિક હિતોને પ્રોત્સાહન આપવું અથવા તેના સભ્યોના સામાન્ય કલ્યાણ અથવા લોકોના સામાન્ય કલ્યાણના આર્થિક હિત".

૨૯. બજાર અધિનિયમની કલમ ૧૧ (૧) (i) બજાર સમિતિઓના સભ્યોના ચોક્કસ વર્ગ (ખેડૂતો) ની ચૂંટણી માટે ચૂંટણી મંડળની સ્થાપના કરી રહી હોવાથી, વિધાનસભાએ વિચાર્યું કે માત્ર તે સહકારી સમિતિઓની વ્યવસ્થાપન સમિતિઓના સભ્યો કે જેઓ કૃષિ પ્રવૃત્તિ સાથે જોડાણ ધરાવે છે તેઓ જ ચૂંટણી મંડળના સભ્યો હોવા જોઈએ.

૩૦. અપીલકર્તાની રજૂઆત કે કલમ ૧૧ (૧) (i) કાનૂની જવાબદારી લાદે છે કે માત્ર તે જ સહકારી મંડળીઓની વ્યવસ્થાપન સમિતિઓના સભ્યો કે જેઓ હાલમાં બજાર વિસ્તારમાં કૃષિ ધિરાણનું વિતરણ કરે છે તેઓ સંબંધિત બજાર સમિતિની ચૂંટણી પ્રક્રિયામાં ભાગ લેવા માટે હકદાર છે (બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, "કૃષિ ધિરાણ આપતી સહકારી મંડળીઓ" શબ્દસમૂહ મંડળીઓની વર્તમાન પ્રવૃત્તિને સૂચવે છે પરંતુ તે હેતુને નહીં કે જેના માટે સમાજની સ્થાપના કરવામાં આવી છે), તે વિવિધ મુશ્કેલ પ્રશ્નો તરફ દોરી જશે:

૩૦.૧ આવી પ્રવૃત્તિનું ચલણ કયા સમયગાળા સાથે સંબંધિત હશે?મતદાર યાદી તૈયાર થાય ત્યારે પ્રવૃત્તિ ચાલુ હોવી જોઈએ કે મતદાનની તારીખે પણ પ્રવૃત્તિ ચાલુ રાખવી જોઈએ?

૩૦.૨ શું ધિરાણ મંડળીઓ કે જે ભંડોળની અછતને કારણે ચોક્કસ સમયગાળા માટે કૃષિ ધિરાણ આપતી નથી અથવા ઉધાર લેનારાઓને અમુક કાનૂની પ્રતિબંધને કારણે "કૃષિ ધિરાણ વિતરણ" કરવાથી પ્રતિબંધિત કરવામાં આવે છે અથવા અન્ય કોઈ કારણસર કામચલાઉ ધોરણે કામ કરતી મંડળીઓ કે જેનો ઉદ્દેશ કૃષિ ધિરાણ પૂરું પાડવાનો છે તે બંધ થઈ જાય છે?

૩૧. જે ધિરાણ મંડળીઓને બંધ કરવાનો 'વચગાળાનો આદેશ' છે, તેમને કાયદાની કામગીરીના આધારે કૃષિ ધિરાણ આપવા પર અસ્થાયી ધોરણે પ્રતિબંધ મૂકવામાં આવે છે.આવા વચગાળાના આદેશ દ્વારા લાદવામાં આવેલ પ્રતિબંધ સમાપ્ત કરવાના અંતિમ આદેશમાં ફળદાયી બની શકે છે અથવા ન પણ બની શકે. (આપણે ઉપરના ફકરા ૨૧માં આ બાબતની ચર્ચા કરી ચૂક્યા છીએ).સોસાયટી દ્વારા "કૃષિ ધિરાણ વિતરણ" ની તેની પ્રવૃત્તિ ફરી શરૂ કરવાની આવી સંભાવનાને ધ્યાનમાં રાખીને-તેની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોને બજાર અધિનિયમ હેઠળ તેમની વૈધાનિક જવાબદારી નિભાવવા પર પ્રતિબંધ મૂકવો એ જાહેર તોફાનનું પરિણામ હશે.કાયદાનું આવું અર્થઘટન ટાળવું જોઈએ."

૪૮ આમ, સુપ્રીમ કોર્ટના ઉપરોક્ત નિર્ણયનો ગુણોત્તર એ છે કે બજાર અધિનિયમની કલમ ૧૧ (૧) (i) માં "બજાર વિસ્તારમાં કૃષિ ધિરાણ આપતી સહકારી મંડળીઓ" શબ્દો માત્ર તે હેતુ માટે વર્ણનાત્મક છે કે જેના માટે મંડળીઓની સ્થાપના કરવામાં આવી છે.કલમ ૧૧ (૧) (i) ને "કૃષિ ધિરાણ વિતરણ" ની અવિરત જવાબદારી લાદવા તરીકે સમજી શકાતી નથી જેથી

ધિરાણ મંડળીઓની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યો બજાર સમિતિની ચૂંટણીમાં ભાગ લઈ શકે.

૪૯ સુપ્રીમ કોર્ટના ઉપરોક્ત નિર્ણયના ગુણોત્તરને ખૂબ નજીકથી જોવાની અને સમજવાની જરૂર છે.એક સમયે આ સમાજ કૃષિ ધિરાણનું વિતરણ કરી રહ્યો હતો તે હકીકત અંગે સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ કોઈ વિવાદ નહોતો.સોસાયટીના સમાપનને કારણે જ પ્રશ્ન ઊભો થયો હતો કે વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યો કે જેમની સામે લિક્વિડેશનની કાર્યવાહી બાકી હતી તેઓ બજાર સમિતિની ચૂંટણીમાં ભાગ લેવા માટે હકદાર હતા કે નહીં.સુપ્રીમ કોર્ટે એવો મત વ્યક્ત કર્યો હતો કે સોસાયટીની પ્રવૃત્તિ એટલે કે ધિરાણ સુવિધા વિતરણ ચાલુ રાખવાની જરૂર નથી અને લિક્વિડેશન જેવી કાર્યવાહીને કારણે, જો આવી પ્રવૃત્તિ અટકી ગઈ હોય, તો તે પોતે જ મેનેજિંગ કમિટીના સભ્યોને બજાર સમિતિની ચૂંટણીમાં ભાગ લેવા માટે અયોગ્ય ઠેરવશે નહીં.ઉપરોક્ત ચુકાદાના ગુણોત્તરને સમજવા અથવા અર્થઘટન કરવાનો આ એકમાત્ર રસ્તો છે.

૫૦ વર્તમાન કેસનો મુદ્દો સંપૂર્ણપણે અલગ છે.આ મુદ્દો અધિકૃત અધિકારી દ્વારા ચૂંટણીની જાહેરાતની તારીખે છે કે શું સંબંધિત સોસાયટી તેના સાચા અર્થમાં ધિરાણ સુવિધાનું વિતરણ કરી રહી હતી કે નહીં?પ્રતિવાદી નંબર ૫- સોસાયટીની નોંધણી તે તારીખે થઈ હશે.પરંતુ, જો તેણે ધિરાણ સુવિધા

આપવાની તેની પ્રવૃત્તિ બિલકુલ શરૂ ન કરી હોત, તો એવું કહી શકાય કે તે મતદાર યાદીમાં વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોના નામોનો સમાવેશ કરવા માટે પાત્રતાના માપદંડોને પૂર્ણ કરી રહી હતી.

• વિતરણ ક્રેડિટ સુવિધાના બે વ્યવહારો:

૫૧ ઉપરોક્ત હવે આપણને આ પ્રશ્ન પર વિચાર કરવા માટે લઈ જાય છે કે શું પ્રતિવાદી નંબર ૫-સોસાયટી ચૂંટણીની જાહેરાતની તારીખે ધિરાણ સુવિધા પૂરી પાડતી હોવાનું કહી શકાય.

૫૨ અમારું માનવું છે કે મતદાર યાદી તૈયાર કરવાની તારીખે, ઉપર નામ આપવામાં આવેલી ત્રણ મંડળીઓ હકીકતમાં ધિરાણ સુવિધા પૂરી પાડતી હતી તે તેમના દાવાને સારો બનાવવા માટે પ્રતિવાદીઓ દ્વારા દર્શાવવામાં આવેલા વ્યવહારો બીજું કંઈ નથી, પરંતુ ચૂંટણી પ્રક્રિયા સાથે છેતરપિંડી છે.કાગળ પરના તમામ વ્યવહારોને બનાવટી અને હાસ્યાસ્પદ કહી શકાય.તેના પર પ્રથમ વ્યવહાર બનાવટી વ્યવહાર છે અને રાજ્ય વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન સરકારી વકીલ દ્વારા તેને વાજબી રીતે સ્વીકારવામાં આવ્યો છે.જ્યાં સુધી પ્રથમ વ્યવહારની વાત છે, એવું લાગે છે કે સોસાયટીના પ્રમુખે લોન માટે અરજી કરી હતી જેને ૨૫ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૮ના રોજ વ્યવસ્થાપન સમિતિ દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.ત્યારબાદ રાષ્ટ્રપતિએ ૨૮ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૮ના રોજ

સોસાયટી સમક્ષ જરૂરી રકમ જમા કરાવી હતી.આ તબક્કે, એ નોંધવું યોગ્ય રહેશે કે લોનની મંજૂરીની તારીખે સોસાયટી પાસે શૂન્ય બેલેન્સ હતું.વધુમાં એવું જણાય છે કે સોસાયટીએ ત્યારબાદ ખાતરની ખરીદી કરવાનું શરૂ કર્યું હતું અને તે જ દિવસે એટલે કે ૨૮ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૯ના રોજ રાષ્ટ્રપતિને લોન આપી હતી.આ વ્યવહારને, કોઈ પણ કલ્પના દ્વારા, ધિરાણ સુવિધાના વિતરણનો વાસ્તવિક વ્યવહાર ન કહી શકાય અને સ્પષ્ટપણે માત્ર મતદાર યાદીમાં સમાવિષ્ટ વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોના નામ મેળવવા માટે લાયકાત મેળવવાના હેતુથી બનાવવામાં આવેલ બનાવટી વ્યવહાર છે.

૫૩ જ્યાં સુધી બીજા વ્યવહારની વાત છે, તે એક સ્વીકૃત હકીકત છે કે ધિરાણનું વાસ્તવિક વિતરણ ૭મી જૂન, ૨૦૧૯ના રોજ થયું હતું, જે ૨૪મી મે, ૨૦૧૯ના રોજ ચૂંટણીની જાહેરાતની કટ-ઓફ/સંબંધિત તારીખથી ઘણું આગળ હતું અને ૬મી જૂન, ૨૦૧૯ના રોજ મતદારોની પ્રારંભિક યાદી જાહેર કરવાની તારીખથી પણ આગળ હતું.

૫૪ અમે વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી જોશી સાથે એક છીએ કે શાબ્દિક રચનાના નિયમ અનુસાર, ઉપર ચર્ચા કર્યા મુજબ, "કૃષિ ધિરાણનું વિતરણ" શબ્દોનો સાદા, કુદરતી અને વ્યાકરણના અર્થ માત્ર એક જ નિષ્કર્ષ તરફ દોરી જાય છે કે સોસાયટીએ કટ-ઓફ/સંબંધિત તારીખ પહેલાં કૃષિ ધિરાણનું વિતરણ કરવું

જોઈએ.શ્રી જોશી તેમની રજૂઆતમાં સાચા છે કે જો પ્રતિવાદીઓનું અર્થઘટન સ્વીકારવું હોય, તો તેનો અર્થ "સંલગ્ન" અથવા "પ્રવૃત્તિ" અથવા "વિતરણ માટે" જેવા વિભાગમાં શબ્દો ઉમેરવાનો થાય છે, જે કાયદામાં અસ્વીકાર્ય છે.એકવાર શરત "વિતરણ" થઈ જાય, પછી તેને "વિતરણ માટે તૈયાર" અથવા "વિતરણ કરવાનો ઇરાદો" તરીકે વાંચી શકાતી નથી.

૫૫ ઉપરોક્ત સંદર્ભમાં, આપણી પાસે સુપ્રીમ કોર્ટનો એક રસપ્રદ નિર્ણય છે.અમે એ. આઈ. આર. ૧૯૭૬ એસ. સી. ૧૦૬૬ માં નોંધાયેલા પી. વેંકટસ્વામી અને અન્યો વિરુદ્ધ ડી. એસ. રામિરેડ્ડી અને અન્યોના કેસમાં નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરી રહ્યા છીએ.સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષના કેસમાં, મદ્રાસ એસ્ટેટ (નાબૂદી અને રૈયતવારીમાં રૂપાંતર) અધિનિયમ, ૧૯૪૮ની કલમ ૧૫ (૧) હેઠળ ચિત્તૂરના એડિશનલ આસિસ્ટન્ટ સેટલમેન્ટ ઓફિસર દ્વારા સુઓ મોટો શરૂ કરવામાં આવેલી કાર્યવાહીમાંથી વિશેષ રજા દ્વારા અપીલ કરવામાં આવી હતી.કલમ ૧૫ (૧) વાંચે છે:

“ઉપરોક્ત જોગવાઈઓ હેઠળ જમીન ધારક રૈયતવારી પટ્ટા માટે હકદાર હોય તેવી જમીનોનું નિર્ધારણ:

(૧) સમાધાન અધિકારી તમામ જમીનોની પ્રકૃતિ અને ઇતિહાસની તપાસ કરશે, જેના સંબંધમાં જમીન ધારક કલમ ૧૨, ૧૩ અથવા ૧૪ હેઠળ રૈયતવારી પટ્ટા માટે

દાવો કરે છે, અને નક્કી કરશે કે કઈ જમીનના સંબંધમાં દાવાને મંજૂરી આપવી જોઈએ.”

૧૨ મે, ૧૯૫૦ના રોજ જમીન ખરીદનાર પ્રથમ પ્રતિવાદીએ કલમ ૧૩ (બી) (iii) હેઠળ તેના સંબંધમાં રૈયતવારી પટ્ટા માટે દાવો કર્યો હતો, જે આ શરતોમાં છે:

“૧૩. ઇનામ એસ્ટેટમાં જમીન જેમાં જમીન ધારક રૈયતવારી પટ્ટા માટે હકદાર છે: ઇનામ એસ્ટેટના કિસ્સામાં, જમીન ધારક, સૂચિત તારીખથી અને તેનાથી અસરથી, નીચેના સંદર્ભમાં રૈયતવારી પટ્ટા માટે હકદાર રહેશે:

(a) x x x

(b) (i) x x

(ii) x x

(iii) તમામ જમીનો (i) લંકાની જમીનો નહીં, (ii) એસ્ટેટ જમીન અધિનિયમની કલમ ૩, કલમ (૧૬), પેટા-કલમો (એ), (બી) અને (સી) માં ઉલ્લેખિત જમીનો, અથવા (iii) વન જમીનો) કે જે રૈયત દ્વારા ત્યજી દેવામાં આવી છે અથવા ત્યજી દેવામાં આવી છે, અથવા જે ક્યારેય રૈયતના કબજામાં નથી, જો કે જમીન માલિકે પોતાની જાતે, પોતાના નોકરો દ્વારા અથવા ભાડે રાખેલા મજૂરો દ્વારા, પોતાના અથવા ભાડે રાખેલા શેર સાથે, ખેતીની સામાન્ય પ્રક્રિયામાં, જુલાઈ ૧૯૪૫નો પ્રથમ દિવસ અને તે તારીખથી આવી જમીનોનો સીધો અને સતત કબજો રહ્યો છે.

સમજૂતી: 'આ કલમમાં 'કલ્ટીવેટ' માં ટોપ, બગીચાઓ અને બગીચાઓનું વાવેતર અને ઉછેરનો સમાવેશ થાય છે, પરંતુ તેમાં સ્વયંસ્ફુરિત વૃદ્ધિના ટોપના ઉછેરનો સમાવેશ થતો નથી."

તે સ્પષ્ટ છે કે કલમ ૧૩ (બી) (iii) હેઠળ રૈયતવારી પટ્ટા માટે હકદાર બનવા માટે જમીન માલિકે સાબિત કરવું પડશે કે તેણે ૧ જુલાઈ, ૧૯૪૫ થી જમીન પર જાતે અથવા તેના પોતાના નોકરો દ્વારા અથવા ભાડે રાખેલા મજૂરો દ્વારા ખેતી કરી છે અને તે તારીખથી જમીનનો સીધો અને સતત કબજો ધરાવે છે. કલમ ૧૫ (૧) હેઠળ સુઓ મોટો તપાસ શરૂ થાય તે પહેલાં, તે જ જમીનના સંદર્ભમાં પ્રથમ પ્રતિવાદી અને બે અપીલકર્તાઓના નામે સંયુક્ત રીતે રૈયતવારી પટ્ટા આપવામાં આવ્યા હતા. જોકે આ પટ્ટા રદ કરવામાં આવ્યો હતો કારણ કે તે તપાસ વિના જારી કરવામાં આવ્યો હતો અને કલમ ૧૫ (૧) હેઠળ નવી તપાસ શરૂ કરવામાં આવી હતી. અપીલકર્તાઓએ પ્રથમ પ્રતિવાદી દ્વારા રજૂ કરાયેલા દાવા સામે વાંધાઓને પ્રાધાન્ય આપ્યું હતું જેમાં જણાવ્યું હતું કે તેઓ જમીન પર કબજો ધરાવે છે અને છેલ્લા ૩૦ વર્ષથી તેની ખેતી કરી રહ્યા છે. અપીલકર્તાઓના કબજાના દાવાને રદિયો આપવા માટે, પ્રથમ પ્રતિવાદીએ જિલ્લા મુન્સિફની અદાલત, મદનપલ્લેના ૧૯૫૯ના મૂળ દાવો નંબર ૨૪૫માં ચુકાદાની પ્રમાણિત નકલ દાખલ કરી હતી, જે પ્રથમ પ્રતિવાદી દ્વારા વિવાદગ્રસ્ત જમીન પર પોતાનો હક જાહેર કરવા માટે અને પ્રતિવાદી તરીકે ફસાયેલા અપીલકર્તાઓને તેમના શાંતિપૂર્ણ કબજામાં દખલ કરતા કાયમી મનાઈ હુકમ માટે દાખલ કરવામાં આવી

હતી.આ દાવાનો ચુકાદો આપવામાં આવ્યો હતો અને પ્રતિવાદીઓને જમીનના પ્રથમ પ્રતિવાદીના કબજામાં દખલ કરવા પર પ્રતિબંધ મૂકવામાં આવ્યો હતો.પ્રથમ પ્રતિવાદીએ ચિત્તૂરના ગૌણ ન્યાયાધીશ દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમનામા (પ્રદર્શન પી-૩) ની પ્રમાણિત નકલ પણ દાખલ કરી હતી, જેમાં જિલ્લા મુન્સિફના નિર્ણયને અપીલમાં સમર્થન આપવામાં આવ્યું હતું.સહાયક સમાધાન અધિકારીએ અપીલકર્તાઓ દાવામાં પક્ષકાર ન હોવાના અભિપ્રાય પર પ્રદર્શન પી-૨ અને પી-૩ની અવગણના કરી હતી.

આસિસ્ટન્ટ સેટલમેન્ટ ઓફિસરને એ પણ જાણવા મળ્યું કે પ્રથમ પ્રતિવાદી ૧ જુલાઈ, ૧૯૪૫ થી વ્યક્તિગત અને સતત ખેતી સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયો હતો, તેનો પોતાનો કેસ એ હતો કે તેણે ૧૨ મે, ૧૯૫૦ ના રોજ ખરીદી કર્યા પછી જમીન પર ફરીથી દાવો કર્યો હતો.સહાયક સમાધાન અધિકારીએ તેથી પ્રથમ પ્રતિવાદીના દાવાને નકારી કાઢ્યો હતો અને જણાવ્યું હતું કે જમીનને "આકારણી કરેલ કચરો" તરીકે ગણવામાં આવશે.

સહાયક સમાધાન અધિકારીના આદેશથી પ્રથમ પ્રતિવાદીએ એસ્ટેટ નાબૂદી ટ્રિબ્યુનલ, ચિત્તૂરમાં અપીલ કરી હતી.સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ અપીલકર્તાઓએ ટ્રિબ્યુનલને અપીલ પણ કરી હતી જેમાં જમીનને આકારણી કરેલ કચરો ગણવા જોઈએ તેવા તારણ પર સવાલ ઉઠાવ્યો હતો.ટ્રિબ્યુનલે પ્રથમ

પ્રતિવાદીની અપીલને ફગાવી દીધી હતી, સહાયક સમાધાન અધિકારીના નિર્ણયને સમર્થન આપ્યું હતું કે પ્રથમ પ્રતિવાદી તે સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયો હતો કે તે ૧-૭-૧૯૪૫ થી જમીનની ખેતી કરી રહ્યો હતો, અને જમીનને આકારણી કરેલ કચરો તરીકે ગણવામાં આવે તે નિર્ણયને ઉલટાવતી અન્ય અપીલને મંજૂરી આપી હતી, કારણ કે જમીનના સંદર્ભમાં એકવાર રોયવારી પટ્ટા જારી કરવામાં આવ્યા હતા તે હકીકત સૂચવે છે કે જમીન ખેતીપાત્ર હતી.

પ્રથમ પ્રતિવાદીએ બંધારણની કલમ ૨૨૭ હેઠળ બે અપીલ પર ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશોને પડકારતા હાઈકોર્ટમાં અરજી કરી હતી.અપીલકર્તાઓની અપીલને મંજૂરી આપતા આદેશની વિરુદ્ધમાં રૈયતવારી પટ્ટા માટે પ્રથમ પ્રતિવાદીના દાવાને નકારી કાઢવાના આદેશ સામે ૧૯૬૬ની સિવિલ રિવિઝન પિટિશન નંબર ૧૫એ નિર્દેશ આપ્યો હતો, જેનો નિકાલ ૨૧ ઓગસ્ટ ૧૯૬૭ના રોજ એક સામાન્ય ચુકાદા દ્વારા હાઈકોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવ્યો હતો.ઉચ્ચ અદાલતે ટ્રિબ્યુનલ સાથે સંમતિ વ્યક્ત કરી હતી કે જમીનના સંદર્ભમાં અગાઉ રૈયતવારી પટ્ટા જારી કરવામાં આવ્યા હતા અને વધુ હકીકત એ છે કે ૧૯૫૦ થી જમીનની ખેતી કરવામાં આવી રહી હતી, એકમાત્ર વિવાદ એ હતો કે કયા પક્ષોએ તે કર્યું હતું, તે સ્પષ્ટ સંકેત હતો કે જમીન ખેતીપાત્ર હતી અને તેથી તેને આકારણી કરેલ કચરો તરીકે ગણી શકાય નહીં.જો કે, ઉચ્ચ અદાલતે પરિચનન વિરુદ્ધ અમ્માન કોવિલ કેસમાં મદ્રાસ ઉચ્ચ ન્યાયાલયના

પૂર્ણ પીઠના નિર્ણય પર આધાર રાખીને જણાવ્યું હતું કે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા જમીન ધારક દ્વારા તે સાબિત કરવું જોઈએ કે તે વ્યક્તિગત રીતે જમીન પર ખેતી કરી રહ્યો હતો તે યોગ્ય પરીક્ષણ ન હતું અને જો તે બતાવવામાં સક્ષમ હોય કે ખેતી કરવા અથવા ખેતી માટે જમીન ફરી શરૂ કરવાનો ઇરાદો હતો તો તે પૂરતું હતું. આ તારણો પર ઉચ્ચ અદાલતે ટ્રિબ્યુનલના આદેશોને રદ કર્યા અને ટ્રિબ્યુનલને તેના ચુકાદામાં કરવામાં આવેલા અવલોકનોના પ્રકાશમાં અપીલોનો નવેસરથી નિકાલ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો.

૫૬ બંને પક્ષો દ્વારા સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ દલીલ કરવામાં આવી હતી કે જમીન ખેતીલાયક છે અને તેને આકારણી કરેલ કચરો તરીકે ગણી શકાય નહીં.

૫૭ સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય માટે જે પ્રશ્ન ઊભો થયો હતો તે એ હતો કે જ્યારે જમીન ધારક ખેતી કરવાનો અથવા ખેતી માટે જમીન ફરી શરૂ કરવાનો ઇરાદો દર્શાવે ત્યારે કાયદાની કલમ ૧૩ (બી) (iii) ની જરૂરિયાત સંતોષાય તેવું ઉચ્ચ ન્યાયાલયનું માનવું યોગ્ય હતું કે કેમ. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, સર્વોચ્ચ અદાલતે આ શબ્દોનું અર્થઘટન એ નક્કી કરવા માટે કર્યું છે કે શું તે માત્ર ખેતી કરવાના હેતુને સૂચવે છે. સર્વોચ્ચ અદાલતે આખરે નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો હતો:

“૫. નિર્ણય માટે જે એકમાત્ર પ્રશ્ન ઊભો થાય છે તે એ છે કે જો જમીન ધારક ખેતી કરવાનો અથવા ખેતી માટે જમીન ફરી શરૂ કરવાનો ઇરાદો દર્શાવવા માટે સક્ષમ હોય તો કાયદાની કલમ ૧૩ (બી) (iii) ની જરૂરિયાત સંતોષાય છે તેવું ઠરાવવામાં ઉચ્ચ અદાલત યોગ્ય હતી કે કેમ. ઉચ્ચ અદાલતે ટ્રિબ્યુનલને આ પાસાના પ્રશ્ન પર પુનર્વિચાર કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો. તેણે લીધેલા અભિપ્રાય માટે, ઉચ્ચ અદાલતે પેરિયાનન વિરુદ્ધ એ. એસ. અમ્માન કોવિલ સુપ્રા) માં મદ્રાસ ઉચ્ચ ન્યાયાલયના પૂર્ણ ખંડપીઠે આપેલા નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો. આ મુદ્દા પર મદ્રાસ કુલ બેન્ચનો નિર્ણય મદ્રાસ એસ્ટેટ લેન્ડ એક્ટ, ૧૯૦૮ની કલમ ૩ (૧૦) ના નિર્માણ પર આધારિત છે. ચિદમ્બરમ ચેટ્ટિયાર વિરુદ્ધ સંથાનારામસ્વામી ઓડયાર કેસમાં આ અદાલત એ જ કલમ ૩ (૧૦) નું અર્થઘટન કરે છે, જે એ આઈ આર ૧૯૬૮ એસ.સીના પાનું ૧૦૧૧ પર ખાનગી જમીનને વ્યાખ્યાયિત કરે છે:

આપણને એવું લાગે છે કે સંપૂર્ણ રીતે વાંચવામાં આવેલી વ્યાખ્યા સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે 'ખાનગી જમીન' માટેની સામાન્ય કસોટી એ જમીન ધારક દ્વારા તેના વ્યક્તિગત ઉપયોગ અને ખેતી માટે અથવા તેની વ્યક્તિગત દેખરેખ હેઠળ જાળવી રાખવાની કસોટી છે. તેમાં કોઈ શંકા નથી કે, આવી જમીનો જમીન ધારકની સુવિધા માટે તેમની વિશિષ્ટ લાક્ષણિકતા ગુમાવ્યા વિના ટૂંકા ભાડાપટ્ટા પર ભાડે આપી શકાય છે; પરંતુ તે જમીનને ખાનગી ગણવાનો હેતુ અથવા કાયદાની યોજના નથી કે જેના સંદર્ભમાં એકમાત્ર વિશિષ્ટતા એ છે કે જમીનમાલિક જમીનમાં બંને વારામની માલિકી ધરાવે છે અને ટૂંકા ગાળાના ભાડાપટ્ટા પર તેમને ભાડે આપે છે.

આ રીતે કાયદો જાહેર કર્યા પછી, આ અદાલતે અપીલને એ નિરીક્ષણ સાથે ફગાવી દીધી કે "વર્તમાન કેસમાં એવો કોઈ પુરાવો નથી કે જમીન માલિક દ્વારા ક્યારેય સીધી ખેતી કરવામાં આવી હતી". આમ મદ્રાસ એસ્ટેટ લેન્ડ એક્ટ, ૧૯૦૮ની જોગવાઈઓ પર પણ મદ્રાસ કુલ બેન્ચ દ્વારા વિચારણા કરવામાં આવી હતી, આ અદાલતે એક અલગ દ્રષ્ટિકોણ અપનાવ્યો હોવાનું જણાય છે. આ ઉપરાંત, અમે જે જોગવાઈઓ સાથે સંબંધિત છીએ, એટલે કે મદ્રાસ એસ્ટેટ (નાબૂદી અને રૈયતવારીમાં રૂપાંતર) અધિનિયમ, ૧૯૪૮ની કલમ ૧૩ (બી) (iii), એક શરત તરીકે જરૂરી છે કે "જમીન માલિકે પોતાની જાતે, પોતાના નોકરો દ્વારા અથવા ભાડે રાખેલા મજૂરો દ્વારા આવી જમીનની ખેતી કરી છે". આપણે એ વાત સાથે સહમત થઈ શકતા નથી કે "કેળવવામાં આવ્યું છે" શબ્દનો અર્થ માત્ર કેળવવાનો હેતુ હોઈ શકે છે. અમારા મતે, કલમ ૧૩ (બી) (૩) ની સ્પષ્ટ શરતોને ધ્યાનમાં રાખીને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પ્રશ્નની પુનર્વિચારણા માટે કોઈ વોરંટ નથી."

૫૮ આ કિસ્સામાં, વિધાનસભાનો ઈરાદો ખૂબ જ સ્પષ્ટ જણાય છે. દરેક બજાર સમિતિમાં ૧૦ ખેડૂતો હશે જેમના નામ આવા બજાર વિસ્તાર માટે ભારતના ચૂંટણી પંચ દ્વારા પ્રકાશિત મતદાર યાદીમાં સૂચિબદ્ધ છે અને બજાર વિસ્તારમાં કૃષિ ધિરાણ આપતી પ્રાથમિક કૃષિ ધિરાણ સહકારી મંડળીઓની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યો દ્વારા ચૂંટવામાં આવશે. અમે ફરી એકવાર "બજાર વિસ્તારમાં કૃષિ ધિરાણ વિતરણ" શબ્દસમૂહ પર ઘણો ભાર મૂકીએ છીએ. વિધાનસભાએ "આઈએનજી" પ્રત્યયનો ઉપયોગ કરીને વર્તમાન સતત કાળનો ઉપયોગ કર્યો છે. આ એવી પ્રવૃત્તિ સૂચવે છે જે કટ-ઓફ/સંબંધિત તારીખે અને ભવિષ્યમાં શરૂ થઈ છે અને ચાલુ છે. સુપ્રીમ કોર્ટે દીપક અગ્રવાલ

(સુપ્રા)માં જણાવ્યા મુજબ, વર્તમાન સંપૂર્ણ સતત તંગનો ઉપયોગ એવી સ્થિતિ માટે થાય છે જે ભૂતકાળમાં કોઈ સમયે શરૂ થઈ હતી અને હજુ પણ ચાલુ છે.વર્તમાન પ્રગતિશીલ કાળનો ઉપયોગ હાલમાં જે થઈ રહ્યું છે તેને દર્શાવવા માટે થાય છે.અમને વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશના દષ્ટિકોણને સ્વીકારવાનું અત્યંત મુશ્કેલ લાગે છે કે ભવિષ્યમાં થવાની સંભાવના અધિનિયમ, ૧૯૬૩ ની કલમ ૧૧ હેઠળ સૂચવ્યા મુજબ પાત્રતાના માપદંડને પૂર્ણ કરશે.

૫૯ અપીલકર્તાઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી જોશી દ્વારા દર્શાવવામાં આવેલા અન્ય એક સુસંગત પાસા પર પણ ધ્યાન આપવાની જરૂર છે.શ્રી જોશીએ ધ્યાન દોર્યું હતું કે અધિકૃત અધિકારીએ સ્પષ્ટ શબ્દોમાં તેના વિવાદિત આદેશમાં નોંધ્યું છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૫-સોસાયટીએ તેના સભ્યોને શ્રેય આપ્યો નથી.જો કે, અધિકૃત અધિકારીએ સુરત જિલ્લા બેંક દ્વારા લોન મંજૂર કરવામાં આવી તે તારીખને ધ્યાનમાં લીધી અને આવી તારીખ પર આધાર રાખીને, પ્રતિવાદી નંબર ૫-સોસાયટીને મતદાર યાદીમાં સામેલ કરવાનું યોગ્ય માન્યું.અમે જે તરફ આગળ વધવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા છીએ તે એ છે કે સુરત જિલ્લા બેંક દ્વારા લોન મંજૂર કરવાની તારીખ સુસંગત નથી.જે જરૂરી છે તે એ છે કે સોસાયટીએ તેના સભ્યોને કૃષિ ધિરાણ આપ્યું હોવું જોઈએ.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, એ જોવાની જરૂર છે કે શું સોસાયટીએ ચૂંટણી જાહેર થાય તે પહેલાં તેના સભ્યોને કૃષિ ધિરાણ આપ્યું હતું?ઉત્તરદાતાઓ અનુસાર પણ જવાબ

નકારાત્મક છે.પાત્રતાના માપદંડ અને ખાસ કરીને ચૂંટણીની જોગવાઈને નિર્ધારિત કરતી કાયદાની કોઈપણ જોગવાઈનો અર્થ કાઢવો જોઈએ અને તેનું કડક અર્થઘટન કરવું જોઈએ.

૬૦ આમ, ઉપરોક્ત ચર્ચાને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચવામાં કોઈ ખચકાટ અનુભવતા નથી કે અપીલકર્તાઓ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાઓને ઓવરરૂલ કરતા અધિકૃત અધિકારી દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા વિવાદિત આદેશને અધિકારક્ષેત્ર વિનાનો અને ગેરકાયદેસર કહી શકાય.

• નિયમો, ૧૯૬૫ ના નિયમ ૨૮ દ્વારા પ્રદાન કરાયેલ વૈકલ્પિક માફી:

૬૧ વર્તમાન મુકદ્દમામાં, અમારી સમક્ષ ભારપૂર્વક દલીલ કરવામાં આવી હતી કે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે નિયમો, ૧૯૬૫ના નિયમ ૨૮ હેઠળ ઉપલબ્ધ વૈકલ્પિક ઉપાયોના આધારે રિટ અરજીને નોંધપાત્ર રીતે નકારી કાઢી હોવાથી, વર્તમાન અપીલને ધ્યાનમાં લેવામાં નહીં આવે.

૬૨ નિયમો, ૧૯૬૫નો નિયમ ૨૮ આ રીતે વાંચે છે:

“૨૮. ચૂંટણીની માન્યતા નક્કી કરવી.— (૧) જો બજાર સમિતિના સભ્યની કોઈ પણ ચૂંટણીની માન્યતા ચૂંટાવા માટે અથવા તે ચૂંટણીમાં મત આપવા માટે લાયક કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા પ્રશ્નમાં લાવવામાં આવે છે, જેના માટે આવા પ્રશ્નનો સંદર્ભ આપવામાં આવે છે, તો તે ચૂંટણીના પરિણામની જાહેરાતની તારીખના સાત દિવસની અંદર લેખિતમાં અરજી કરી શકે છે —

(એ) નિયામકને, જો ચૂંટણી નિયામક દ્વારા અધિકૃત વ્યક્તિ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવી હોય, તો ચૂંટણી અધિકારીનું કાર્ય કરવા માટે; અને

(બી) રાજ્ય સરકારને જો ચૂંટણી નિયામક દ્વારા ચૂંટણી અધિકારી તરીકે હાથ ધરવામાં આવી હોય અને

(૨) પેટા-નિયમ (૧) હેઠળ અરજી પ્રાપ્ત થયા પછી, નિયામક અથવા રાજ્ય સરકાર, જે પણ હોય તે, અરજદારને સુનાવણીની તક આપ્યા પછી અને તે અથવા તેણીને જે પણ કેસ યોગ્ય લાગે તેવી તપાસ કર્યા પછી, ચૂંટણીના જાહેર પરિણામની પુષ્ટિ કરતો અથવા તેમાં સુધારો કરતો અથવા ચૂંટણીને રદ કરતો આદેશ પસાર કરશે અને આવો આદેશ અંતિમ રહેશે. જો નિયામક અથવા રાજ્ય સરકાર ચૂંટણીને રદ કરે, તો તારીખ

તાત્કાલિક નક્કી કરવામાં આવશે અને આવા સભ્યની ખાલી જગ્યા ભરવા માટે નવી ચૂંટણી યોજવા માટે જરૂરી પગલાં લેવામાં આવશે.”

૬૩ ૧૯૮૬ની શરૂઆતમાં, પાટણ પ્રોપર ફલ અને શાક ભાજી ખરીદ વેચાણ સહકારી મંડળી લિમિટેડ વિરુદ્ધ પાલી શાક ભાજી અને ફલ ફુલ આદિ ઉગારનારાઓની ખરીદ કારોબારી મંડળી લિમિટેડ [૧૯૮૬ જી. એલ. એચ. ૪૩૦] માં, આ અદાલતની એક ખંડપીઠે નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો હતો:

“૨૮.કાયદાની યોજનાને ધ્યાનમાં રાખીને અમારો અભિપ્રાય છે કે મતદાર યાદી તૈયાર કરવી એ ચૂંટણી પ્રક્રિયાનો અભિન્ન ભાગ છે. જો એમ હોય તો, મતદાર હોવાનો દાવો કરતી વ્યક્તિઓના કહેવા પર અથવા મતદાર યાદીમાં કેટલીક વ્યક્તિઓના નામ સામેલ કરવા સામે વાંધો ઉઠાવનારી વ્યક્તિઓના કહેવા પર સૂચિમાં ફેરફાર કરવો જોઈએ કે કેમ તે પ્રશ્ન ચૂંટણી સંબંધિત બાબત છે, અને તે અધિનિયમ હેઠળ આપવામાં આવેલ અધિકાર છે જેના માટે વિશેષ ઉપાય આપવામાં આવ્યો છે તે હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને, અદાલતે આ બાબતમાં અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ નહીં કારણ કે ચૂંટણીના વિવિધ તબક્કાઓને લગતી બાબતોમાં કામચલાઉ અંતિમતા છે અને તેથી, જાહેર મહત્વની બાબતમાં માન્યતા પ્રાપ્ત સિદ્ધાંતને ધ્યાનમાં રાખીને કે ચૂંટણી શક્ય તેટલી વહેલી તકે પૂર્ણ થવી જોઈએ. સમયપત્રક મુજબ અને મત આપવાનો અથવા ઉમેદવાર તરીકે ઊભા રહેવાનો અધિકાર સહિત ચૂંટણીમાંથી ઉદ્ભવતા તમામ વિવાદાર્પદ મુદ્દાઓ તેમજ વિવાદો ચૂંટણી પૂરી ન થાય ત્યાં સુધી મુલતવી રાખવા જોઈએ જેથી ચૂંટણી પ્રક્રિયામાં અવરોધ અથવા અવરોધ ન આવે. આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, અમારો અભિપ્રાય છે કે આ અદાલતે ચૂંટણી પ્રક્રિયામાં આ તબક્કે દખલ કરીને બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવો

જોઈએ નહીં. આ પ્રથમ પ્રશ્ન પર આપણે જે દ્રષ્ટિકોણ અપનાવ્યો છે, તેમાં આ દરેક અપીલના બીજા પ્રશ્નમાં જવાની જરૂર નથી.”

૬૪ ૧૯૯૮માં, આ અદાલતના વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે પ્રહલાદભાઈ શિવરામ પટેલ અને અન્યો વિરુદ્ધ કૃષિ માર્કેટિંગ અને ગ્રામીણ નાણાં અને અન્યોના નિયામક [૧૯૯૮ (૧) જી. એલ. એચ. ૯૫] માં નીચેનો મત અપનાવ્યો હતો:

“હવે, જો આ અદાલતની ખંડપીઠે નિર્ધારિત કરેલા ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં લેવામાં આવે, તો તે તદ્દન સ્પષ્ટ હશે કે પ્રથમ સિદ્ધાંતમાં, તે સ્પષ્ટ રીતે નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું છે કે જો અદાલત બંધારણની કલમ ૨૨૬ અને ૨૨૭ હેઠળ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવામાં ધીમી હોવી જોઈએ, જો વિવાદિત આદેશ અધિકારક્ષેત્રની બહારનો આદેશ છે અથવા અધિકારક્ષેત્ર વિના દેખીતી રીતે રદબાતલ છે, તો વૈકલ્પિક ઉપાયને સમાપ્ત કરવાનો પ્રશ્ન ભાગ્યે જ ઊભો થઈ શકે છે. મહેસાના જિલ્લા સહકારી વેચાણ અને ખરીદી સંઘ લિમિટેડ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય, ૧૯૮૮ (૨) જી. એલ. આર., ૧૦૬૦ના કેસમાં પણ આ જ અભિપ્રાય આ અદાલતની ખંડપીઠે વ્યક્ત કર્યો છે.”

૬૫ તે જ વર્ષે, આ અદાલતની એક ખંડપીઠે મેહસાણા જિલ્લા સહકારી સંસ્થા પરચેઝ એન્ડ સેલ્સ યુનિયન લિમિટેડ વિરુદ્ધ દધુસન બીજ ઉત્પાદક રૂપાંતર અને વેચાણ કરનારી સહકારી મંડળી લિમિટેડ અને અન્યો [૧૯૯૮ (૧) જી.

એલ. એચ. ૧૭૦] ના કેસમાં અનુક્રમે વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા લેવામાં આવેલા મંતવ્યોની આંશિક તરફેણ કરી હતી અને જણાવ્યું હતું કે નિયમ ૨૮ દ્વારા આપવામાં આવેલ વૈકલ્પિક ઉપાય, અદાલત સમક્ષના કેસોના તથ્યોમાં, ભ્રામક અને અસ્પષ્ટ હતો. અધિકૃત અધિકારીએ અરજદારોના નામ શા માટે કાઢી ન નાખવા જોઈએ તે સમજાવવાની તક આપ્યા વિના અંતિમ મતદાર સૂચિમાંથી ગેરકાયદેસર રીતે નામ કાઢી નાખ્યા હતા. જ્યારે કોઈ ઉપાય આપવામાં આવતો નથી અને વિવાદિત અધિનિયમ ગેરકાયદેસર અને રદબાતલ હતો, ત્યારે કોર્ટે બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ તેમાં નિહિત અસાધારણ શક્તિનો ઉપયોગ કરવામાં અચકાવું જોઈએ નહીં. જો કે, અદાલતે ચેતવણી આપી હતી કે ચૂંટણીની બાબતમાં અદાલતે ખૂબ જ સાવધાની અને સાવધાની સાથે વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ અને પહેલેથી જ શરૂ કરવામાં આવેલી ચૂંટણી પ્રક્રિયાને એટલી હળવાશથી બદલવી જોઈએ નહીં કે જેથી અન્ય ઘણી વ્યક્તિઓને નુકસાન થાય.

૬૬ ૨૦૦૪માં કનુભાઈ છગનભાઈ પટેલ વિરુદ્ધ કૃષિ વિપણન અને ગ્રામીણ નાણાં નિયામક ગાંધીનગર અને અન્ય (૨૦૦૪ (૩) જી. એલ. આર. ૨૭૧૮) કેસમાં આ અદાલતની ખંડપીઠે એવો મત વ્યક્ત કર્યો હતો કે, નિયમ ૨૮માં પૂરા પાડવામાં આવેલા અસરકારક ઉપાયોને ધ્યાનમાં રાખીને અને ચૂંટણી પ્રક્રિયા ખૂબ જ અગ્રિમ તબક્કામાં હોવાથી ચૂંટણી પ્રક્રિયામાં દખલગીરીની જરૂર

નથી.એવો અભિપ્રાય વ્યક્ત કરવામાં આવ્યો હતો કે તે તબક્કે અરજીઓનું મનોરંજન કરવાથી, અરજીઓની સુનાવણીમાં સામેલ પ્રક્રિયા અને મતદાનની તારીખોની નિકટતાને ધ્યાનમાં રાખીને, ચૂંટણીની કાર્યવાહીમાં વિક્ષેપ, અવરોધ અથવા વિલંબની અસર થશે.નામાંકન પત્રોની સ્વીકૃતિ અથવા અસ્વીકાર અંગે ચૂંટણી અધિકારીઓના નિર્ણયોથી ઉદ્ભવતા મુદ્દાઓની પ્રકૃતિ અંગે તપાસની જરૂર પડશે.તેથી, ભારતના ચૂંટણી પંચ વિરુદ્ધ અશોક કુમાર અને અન્યો [એ આઈ આર ૨૦૦૦ એસ.સી ૨૯૭૯] ના ગુણોત્તરને પગલે, કોર્ટે અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે ચૂંટણીની કાર્યવાહી પૂર્ણ થાય ત્યાં સુધી ન્યાયિક ઉપાય મોકૂફ રાખવાની જરૂર છે.

૬૭ વર્ષ ૨૦૦૫માં, અન્ય એક ખંડપીઠે વિવિધ ચુકાદાઓમાં તીવ્ર સંઘર્ષને ધ્યાનમાં રાખીને અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે તમામ વિવાદોને કાયમ માટે ઉકેલવા માટે આ બાબતોની મોટી ખંડપીઠે સુનાવણી કરવાની જરૂર છે.તેના માટે ૨૦૦૫ના વિશેષ નાગરિક અરજી નંબર ૨૪૮૯ થી ૨૪૯૬માં ૧૭.૩.૨૦૦૫ પર આદેશ કરવામાં આવ્યો હતો.આ રીતે ઉદ્દેખિત બાબતો આ અદાલતની પૂર્ણ ખંડપીઠે દહેડા ગ્રુપ સેવા સહકારી મંડી લિમિટેડ વિરુદ્ધ આર. ડી. રોહિત, અધિકૃત અધિકારી અને સહકારી અધિકારી (માર્કેટિંગ) [૨૦૦૬ (૧) જી.સી.ડી. ૨૧૧ (એફ.બી.)] માં નક્કી કરી હતી.સંબંધિત જોગવાઈઓ અને

પૂર્વવર્તીઓના વ્યાપક સંદર્ભ પછી, પૂર્ણ ખંડપીઠે નીચેની શરતોમાં કાનૂની સ્થિતિ જાહેર કરી:

“૩૦. શ્રી પટેલ દ્વારા રજૂ કરાયેલી દલીલો આકર્ષક લાગે છે, જો કે, સારમાં, કોઈપણ યોગ્યતા વિનાની છે.નિયમોના નિયમ ૨૮ની ભાષા અને પરિભાષાને ધ્યાનમાં રાખીને, અમારું માનવું છે કે તેમાં કોઈ શંકાને અવકાશ નથી કે તેમાં મતદાર યાદીમાં પાત્ર મતદારના નામનો ગેરકાયદેસર, મનસ્વી અથવા દુર્ભાવનાપૂર્ણ રીતે સમાવેશ, બાકાત અથવા ખોટો સમાવેશ અથવા બાકાત રાખવાનો પ્રશ્ન સામેલ છે અને આ પ્રશ્ન નિયમ ૨૮ હેઠળ ચૂંટણી અરજીમાં દાખલ કરી શકાય છે અને તેથી, ચૂંટણી અરજીમાં આવા પ્રશ્નને માન્ય રીતે ઉઠાવી શકાય છે, ચુકાદો આપી શકાય છે અને આખરે રાહત આપી શકાય છે, જો કોઈ કેસ બનાવવામાં આવે અને તે સાબિત થાય કે આવા ખોટા સમાવેશ અથવા બાકાતને કારણે ચૂંટણીનું પરિણામ ભૌતિક છે. અસરગ્રસ્ત.કોઈ પણ સંજોગોમાં, આ કાયદા હેઠળ પૂરા પાડવામાં આવેલ અસરકારક ઉપાય અરજદારને અધિકારની બાબત તરીકે દલીલ કરવા માટે હકદાર બનાવશે નહીં કે તે આ અદાલતના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવા માટે હકદાર છે.

“૩૧.

“ ૩૧.૧.....

“૩૨. અમે ઉપરોક્ત નિર્ણયોને નજીકથી જોયા છે.તેમાં નિર્ધારિત સિદ્ધાંતો અંગે કોઈ વિવાદ ન હોઈ શકે.તે નિર્ણયોનો સરવાળો અને સાર એવી પરિસ્થિતિને લાગુ પડે છે કે જ્યાં આ અદાલત એ આધાર પર અરજીને ધ્યાનમાં લેવા માંગે છે કે આદેશ અધિકારક્ષેત્રની બહાર છે અને/અથવા અધિકારક્ષેત્ર વિનાનો છે અને/અથવા કુદરતી

ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું ઉદ્ધંધન કરે છે.આમ, એક અપવાદરૂપ કેસમાં, આ અદાલત ન્યાયિક સમીક્ષાની શક્તિનો ઉપયોગ કરી શકે છે, જે ખાસ કરીને ચૂંટણી પ્રક્રિયામાં આવા કિસ્સાઓમાં પરિસ્થિતિનું મૂળભૂત માળખું છે.એક વાત સ્પષ્ટ છે કે આ અદાલત સામાન્ય રીતે બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ તેની સત્તાનો ઉપયોગ કરવા માંગતી નથી જ્યારે ચૂંટણીની પ્રક્રિયા શરૂ થઈ ગઈ હોય, તેમ છતાં મતદાર યાદી તૈયાર કરતી વખતે કેટલીક કથિત ગેરકાયદેસરતા અથવા નિયમોનું ઉદ્ધંધન થઈ શકે છે.

“ ૩૨.૧..... ..

“૩૩. ઉપરોક્ત ચર્ચાને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે નીચે આપેલા સંદર્ભનો જવાબ આપીએ છીએ:

(i) જે વ્યક્તિનું નામ મતદાર યાદીમાં સામેલ નથી, તે ચૂંટણી અરજી દાખલ કરીને નિયમોના નિયમ ૨૮ની જોગવાઈઓનો લાભ મેળવી શકે છે.

(ii) નિયમ ૨૮ હેઠળ સત્તાધિકારી પાસે ચૂંટણીને રદ કરવાની, પુષ્ટિ કરવાની અને તેમાં સુધારો કરવાની અને ચૂંટણીને રદ કરવામાં આવે તો નવી ચૂંટણી યોજવાનો નિર્દેશ આપવાની વ્યાપક સત્તા હોવાથી નિયમ ૨૮ હેઠળ ઉપાય એક અસરકારક ઉપાય છે.

(iii) ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળની અરજી વૈકલ્પિક ઉપાય ઉપલબ્ધ હોવા છતાં જાળવી શકાય તેવી હોવા છતાં, સત્તાઓનો ઉપયોગ અસાધારણ અથવા વિશેષ સંજોગોના કિસ્સામાં કરવામાં આવે છે જેમ કે જ્યાં આદેશ અધિકારક્ષેત્રની બહાર અથવા રદબાતલ હોય અને/અથવા અધિકારક્ષેત્ર વિના હોય.મતદાર યાદીમાં નામોને બાકાત રાખવા અથવા સામેલ કરવાને ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ આ અદાલત દ્વારા હસ્તક્ષેપની બાંહેધરી આપતા અસાધારણ સંજોગો તરીકે ગણી શકાય નહીં અને આવા પ્રશ્નોનો નિર્ણય નિયમોના નિયમ ૨૮ હેઠળ ચૂંટણી અરજીમાં લેવાનો છે.” (રેખાંકિત રેખાઓ ઉમેરવામાં આવી છે)

૬૮ શ્રુતબંધુ એચ. પોપટ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય (૨૦૦૭ (૩)
જી. એલ. આર. ૧૯૪૨) કેસમાં, કોર્ટે શોધી કાઢ્યું હતું કે ૨૯૩ જેટલા
લાઈસન્સ આપવા માટે લાઈસન્સ પેટા-સમિતિનો ઠરાવ માત્ર ગેરકાયદેસર જ
નહીં પણ ચૂંટણી પ્રક્રિયામાં છેતરપિંડી પણ હતી.અદાલતે આ કેસ અસાધારણ
પરિસ્થિતિઓની શ્રેણીમાં આવતો હોવાનું જણાવ્યું હતું જેમાં વેપારીઓના
મતવિસ્તારના કલ્યાણ માટે અને લોકશાહીને મજબૂત કરવા માટે રિટ
અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવો પડ્યો હતો.કોર્ટે નીચેના સુસંગત અવલોકનો
પણ કર્યા હતા:

“૧૨. મતદાર યાદી સામેના કોઈપણ પડકારની તપાસ કરતી વખતે, ચૂંટણી પંચને
માત્ર તે જ પ્રશ્નોની તપાસ કરવાનો અધિકારક્ષેત્ર હશે જેની તપાસ કરવાનો અધિકાર
ચૂંટણી અધિકારી પાસે હતો.તેથી, આગામી પ્રશ્ન એ હશે કે શું ચૂંટણી અધિકારી પાસે
એપીએમસી અથવા તેની લાઈસન્સ પેટા સમિતિ દ્વારા આપવામાં આવેલા લાઈસન્સ
પાછળ જવા માટે કોઈ અધિકારક્ષેત્ર અથવા સત્તા છે.એ. પી. એમ. સી. અધિનિયમ
અને નિયમોની સંબંધિત જોગવાઈઓનું વિશ્લેષણ સૂચવે છે કે ચૂંટણી અધિકારી
અથવા ચૂંટણી ટ્રિબ્યુનલ પાસે એ. પી. એમ. સી. અથવા તેની અધિકૃત પેટા સમિતિ
દ્વારા જારી કરાયેલા વેપારીઓ માટેના સામાન્ય લાઈસન્સ પાછળ જવા માટે કોઈ
અધિકારક્ષેત્ર નથી અને લાઈસન્સની મંજૂરી, નવીકરણ, ઇનકાર, સરપેન્શન અને રદ
કરવા સંબંધિત બાબતો ફક્ત નિયમ ૫૬ સાથે વાંચેલા અધિનિયમની કલમ ૨૭ ની
જોગવાઈઓ દ્વારા સંચાલિત થાય છે..... તેથી, જો એપીએમસી ચૂંટણીની

પૂર્વસંધ્યાએ લાઈસન્સ આપે છે, તો લાઈસન્સની મંજૂરીને પડકારવા ઈચ્છતા કોઈપણ વ્યક્તિને આ આધાર પર બહુ ઓછો સમય મળશે કે લાઈસન્સ જાણીજોઈને ખોટી રજૂઆત અથવા છેતરપિંડી દ્વારા મેળવવામાં આવ્યું છે અથવા લાઈસન્સધારકને અધિનિયમ હેઠળ કોઈ ગુના માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો છે અથવા લાઈસન્સના નવીકરણના કિસ્સામાં પણ કે લાઈસન્સધારકએ લાઈસન્સ દ્વારા લાદવામાં આવેલી કોઈપણ શરતો અથવા પ્રતિબંધોનું ઉલ્લંઘન કર્યું છે.

ઉપરોક્ત અવલોકનો અને ઉપરોક્ત પૂર્ણ પીઠના નિર્ણયના ગુણોત્તરના સંદર્ભ પછી, કોર્ટે તથ્યો પર પૂર્ણ પીઠના નિર્ણયને અલગ પાડ્યો અને **પુંડલિક વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયને ટેકો આપતા નિર્ણય લીધો અને ૨૦૦૫ (૭) એસ. સી. સી. ૧૮૧** પર અહેવાલ આપ્યો, ૨૯૩ વેપારીઓને સામાન્ય લાઈસન્સ આપવા માટેના ઠરાવને રદ કરવા માટે અરજીઓને મંજૂરી આપી અને તેમને ચૂંટણીના સંચાલન સંબંધિત અન્ય વિગતવાર નિર્દેશો સાથે એપીએમસી, કલાવાડની ચૂંટણીમાં ભાગ લેવા પર પ્રતિબંધ મૂક્યો.

૬૯ ઉકાભાઈ જીવભાઈ કંજરિયા વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય અને અન્યો (૨૦૦૭ (૨) જી. એલ. એચ. ૨૪૨) માં ડિવિઝન બેન્ચ સમક્ષ દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ત્રણ નામાંકન પત્રો નામંજૂર થવા પર એક પણ ઉમેદવાર મેદાનમાં નહીં

રહે અને કોઈ ચોક્કસ મતવિસ્તાર માટે કોઈ પ્રતિનિધિત્વ નહીં હોય.કોર્ટે, ભારતના ચૂંટણી પંચ વિરુદ્ધ અશોક કુમાર (ઉપરોક્ત) ના સંદર્ભ પછી, આ તર્કને નીચે મુજબ અપનાવ્યો હતો:

“૧૦. ઉપરોક્ત નિર્ણય પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે જો તે ચૂંટણીની પ્રગતિને અટકાવે છે અને ચૂંટણી પૂર્ણ કરવાની સુવિધા આપે છે તો ન્યાયિક હસ્તક્ષેપ "ચૂંટણીને પ્રશ્નમાં મૂકવા" સમાન નહીં હોય.ચૂંટણીની કાર્યવાહી પૂર્ણ કરવા અથવા તેને આગળ વધારવા માટે કરવામાં આવેલી કોઈપણ બાબતને ચૂંટણી પર સવાલ ઉઠાવવા તરીકે વર્ણવી શકાતી નથી.એવું પણ માનવામાં આવે છે કે જ્યાં વૈધાનિક સત્તામંડળે ચૂંટણીની કાર્યવાહીની પ્રગતિમાં વિશેષ, અવરોધ અથવા વિલંબ કર્યા વિના કાયદાનો ભંગ કરીને કાર્યવાહી કરી હોય, ત્યાં ચૂંટણીની કાર્યવાહીની પ્રગતિને સુધારવા અથવા સરળ બનાવવા માટે, તેમાંના અવરોધો દૂર કરવા માટે અદાલતની સહાય માંગવામાં આવી હોય તો ન્યાયિક હસ્તક્ષેપ ઉપલબ્ધ છે.ચૂંટણીની કાર્યવાહીમાં વિલંબ, વિશેષ, વિલંબ અથવા અટકાવવાના કોઈપણ પ્રયાસ સામે કોર્ટે સાવચેતી રાખવી જોઈએ.”

૭૦ ફરીથી ભરતભાઈ ધૂલાભાઈ પટેલ અને અન્ય વિરુદ્ધ નિર્દેશક અને અન્ય (૨૦૦૭ (૨) જી. એલ. એચ. ૭૧૯) કેસમાં, એક ખંડપીઠે ચૂંટણીની પ્રક્રિયા દરમિયાન આ આધાર પર હસ્તક્ષેપ કર્યો હતો કે પ્રતિવાદી સહકારી મંડળીઓને

સામાન્ય લાઈસન્સ ચૂંટણીની જાહેરાતની તારીખ પછી જારી કરવામાં આવ્યા હતા.કોર્ટે નોંધ્યું:

“૯. એ. પી. એમ. સી., જુનાગઢની ચૂંટણીની બાબતમાં અમારા તારીખના ૧૬/૦૭/૨૦૦૭ ચુકાદામાં, અમે એ સિદ્ધાંતને નિર્ધારિત કરવા માટે અંતર્ગત તર્ક દર્શાવ્યો છે કે સહકારી સમિતિની નોંધણી અને લાઈસન્સ ચૂંટણીની જાહેરાતની તારીખ પહેલાં મેળવવામાં આવ્યું હોવું જોઈએ. બજાર સમિતિની ફરજો માટેની જોગવાઈ કરતી એ. પી. એમ. સી. અધિનિયમની કલમ ૨૬ની જોગવાઈઓને જોતાં, એ સ્પષ્ટ છે કે ત્રણેય મતવિસ્તારોના મતદારોને એ. પી. એમ. સી. ના બજાર વિસ્તારમાં કામ કરવાનો, કાં તો કૃષિ ધિરાણ, વેપાર/માર્કેટિંગનો થોડો અનુભવ હોવો જોઈએ અને તેથી, એ. પી. એમ. સી. પાસેથી સહકારી મંડળી અધિનિયમ/લાઈસન્સ હેઠળ નોંધણી ચૂંટણીની જાહેરાતની તારીખ પહેલાં મેળવેલી હોવી જોઈએ, ત્યારે જ એવું કહી શકાય કે સંબંધિત તારીખ (તે તારીખ છે કે જેના પર એ. પી. એમ. સી./સહકારી મંડળીઓ દ્વારા પેટા-નિયમ હેઠળ અધિકૃત અધિકારીને નામોની જાણ કરવાની છે) નિયમ ૭ના (૧) અનુસાર આવી વ્યક્તિઓને સંબંધિત ક્ષેત્રમાં થોડો અનુભવ હશે જેથી તેઓ કાયદાની કલમ ૨૬માં ઉલ્લેખિત ફરજો નિભાવવાના હેતુથી એપીએમસીના સભ્યોની પસંદગી કરી શકે.

૭૧ રાજેન્દ્ર ડાલીચંદ કોટીયા અને અન્યો વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય અને અન્યો (૨૦૦૭ (૨) જી. એલ. આર. ૧૬૪૨) કેસમાં, ડિવિઝન બેન્ચને આ કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં સંતોષ થયો હતો કે મતવિસ્તારના કલ્યાણ માટે

અદાલતનો હસ્તક્ષેપ જરૂરી હતો અને નામાંકન પત્રો નકારી કાઢવાના ચૂંટણી અધિકારીના વિવાદિત નિર્ણયને રદ કરવામાં આવ્યો હતો.ચૂંટણી અધિકારીને સામાન્ય લાઈસન્સ ધરાવતા વેપારીઓના મતવિસ્તાર માટે અરજદારો સહિત ઉમેદવારોની સુધારેલી અંતિમ યાદી પ્રકાશિત કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.જોકે, મતદાન નિર્ધારિત સમયપત્રક મુજબ યોજવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.

૭૨ કાલુભાઈ રાણાભાઈ અકાદમી (સુપ્રા) માં, એ. પી. એમ. સી., જુનાગઢની ચૂંટણીની જાહેરાત પમી એપ્રિલ ૨૦૦૭ના રોજ કરવામા આવી હતી અને મતદાનની નિર્ધારિત તારીખ ૧૭મી જુલાઈ ૨૦૦૭ હતી.૧૬મી જુલાઈ, ૨૦૦૭ના રોજ જાહેર કરાયેલા ચુકાદામાં, આ અદાલતની એક ખંડપીઠે ત્રણ સહકારી મંડળીઓની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોની ચૂંટણીમાં મતદાન કરવાની પાત્રતા અંગેના વિવાદને ધ્યાનમાં લીધો હતો.કોર્ટે નીચે પ્રમાણે તારણ કાઢ્યું:

“૩૫. ટૂંકમાં કહીએ તો, અમારા તારણો નીચે મુજબ છે:—

૧. એ. પી. એમ. સી. ની ચૂંટણીઓ માટે મતદાર યાદીમાં સામેલ કરવા માટે વ્યક્તિની પાત્રતા નક્કી કરવા માટે "સંબંધિત તારીખ" એ તારીખ છે

કે જેના પર અધિકૃત અધિકારીને એ. પી. એમ. સી. નિયમો, ૧૯૬૫ના નિયમ ૭ના પેટા-નિયમ (૧) માં દર્શાવ્યા મુજબ નામોની જાણ કરવાની હોય, એટલે કે તે તારીખ પહેલાં –

(i) સહકારી મંડળીઓ સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ કૃષિ ધિરાણ વિતરણ માટે સહકારી મંડળી તરીકે નોંધાયેલી હોવી જોઈએ અને કૃષિ ધિરાણ વિતરણની પ્રવૃત્તિ પણ શરૂ કરી હોવી જોઈએ.

(iii) જે વેપારીને બજાર વિસ્તારમાં વેપારી તરીકે વ્યવસાય કરવા માટે એપીએમસી દ્વારા લાઇસન્સ આપવામાં આવ્યું હોય તેણે વેપારી તરીકે વ્યવસાય શરૂ કર્યો હોવો જોઈએ.

(iii) સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ નોંધાયેલી અને એ. પી. એમ. સી. પાસેથી સામાન્ય લાઇસન્સ મેળવેલી સહકારી માર્કેટિંગ સોસાયટીએ પણ તેનો માર્કેટિંગનો વ્યવસાય શરૂ કર્યો હોવો જોઈએ.

II. ઉપરોક્ત સામાન્ય નિયમનો એકમાત્ર અપવાદ નિયમ ૬ માં જોવા મળે છે.તેથી, મતદારોની યાદીમાં જેનું નામ દાખલ કરવામાં આવ્યું હોય તેવી વ્યક્તિ જો તે યાદીમાં તેનું નામ દાખલ કરવામાં આવ્યું હોય તે ક્ષમતા

જાળવી રાખવાનું બંધ કરી દે છે, તો આવી વ્યક્તિ મતદારોની સૂચિ સંબંધિત હોય તે ચૂંટણીમાં મત આપવા માટે લાયક રહેશે નહીં.

III. એ. પી. એમ. સી. ની ચૂંટણી માટે મતદારોની યાદીમાં સામેલ થવા માટે પાત્ર બનવા માટે, –

(i) સહકારી મંડળીએ નિયામક દ્વારા એપીએમસી (એટલે કે ચૂંટણીની જાહેરાતની તારીખ) ની ચૂંટણીની તારીખ નક્કી કરવામાં આવે તે તારીખ પહેલાં કૃષિ ધિરાણ વિતરણ માટે સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ નોંધણી મેળવી હોવી જોઈએ.

(ii) વ્યક્તિએ ચૂંટણીની જાહેરાતની તારીખ પહેલાં એપીએમસી પાસેથી વેપારી માટે સામાન્ય લાઇસન્સ મેળવ્યું હોવું જોઈએ.

(iii) સહકારી માર્કેટિંગ સોસાયટીએ ચૂંટણીની જાહેરાતની તારીખ પહેલાં સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ તેની નોંધણી અને એ. પી. એમ. સી. પાસેથી સામાન્ય લાઇસન્સ મેળવ્યું હોવું જોઈએ.

IV. સહકારી મંડળી અધિનિયમ હેઠળ સોસાયટીની નોંધણીની કાયદેસરતા અને માન્યતાને પડકાર માત્ર ગુજરાત સહકારી મંડળી અધિનિયમ, ૧૯૬૧ની કલમ ૧૫૩ અને ૧૫૫ હેઠળ મંચ દ્વારા જ

સ્વીકારી શકાય છે, નહીં કે એ. પી. એમ. સી. નિયમો, ૧૯૬૫ના નિયમ ૨૮ હેઠળ રચાયેલ ચૂંટણી પંચ દ્વારા.

V. એ. પી. એમ. સી. દ્વારા જારી કરાયેલ લાયસન્સની કાયદેસરતા અને માન્યતા સામે પડકાર માત્ર ગુજરાત એ. પી. એમ. સી. અધિનિયમ, ૧૯૬૩ની કલમ ૨૭ હેઠળ સંબંધિત મંચ દ્વારા જ સ્વીકારી શકાય છે.

VI. સહકારી મંડળીએ સંબંધિત તારીખ પહેલાં કૃષિ ધિરાણ વિતરણની પ્રવૃત્તિ શરૂ કરી છે કે કેમ, શું એ. પી. એમ. સી. પાસેથી સામાન્ય લાઇસન્સ ધરાવતા વેપારીએ સંબંધિત તારીખ પહેલાં વેપારનો વ્યવસાય શરૂ કર્યો છે કે શું એ. પી. એમ. સી. પાસેથી સામાન્ય લાઇસન્સ ધરાવતી સહકારી માર્કેટિંગ સોસાયટીએ સંબંધિત તારીખ પહેલાં તેનો માર્કેટિંગનો વ્યવસાય શરૂ કર્યો છે કે કેમ તે પ્રશ્ન એ હકીકતનો પ્રશ્ન છે કે જે અધિકૃત અધિકારીને એ. પી. એમ. સી. નિયમો, ૧૯૬૫ના નિયમો ૭ (૨) અને ૮ હેઠળ નિર્ણય લેવાનો અધિકારક્ષેત્ર ધરાવે છે અને નિયમ ૨૮ હેઠળ ચૂંટણી ટ્રિબ્યુનલ પાસે પણ આ પ્રશ્નોની તપાસ કરવાનો અધિકારક્ષેત્ર છે.”

૭૩ ગોધરા તાલુકા સહકારી ખારીદ વેચન સંઘ લિમિટેડ અને અન્ય વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય (૨૦૦૯ (૩) જી. એલ. એચ. ૩૮૦) કેસમાં જ્યારે

ચૂંટણી કાર્યક્રમ પહેલેથી જ ૨૪/૦૭/૨૦૦૯ના રોજ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે કોર્ટે એ હકીકતની નોંધ લીધી હતી કે અરજદારોના લાઈસન્સના નવીકરણ માટેની અરજીઓ ૧૩/૦૨/૨૦૦૯ના રોજ કરવામાં આવી હતી અને ચૂંટણી કાર્યક્રમની જાહેરાતના ઘણા સમય પહેલા જ એ. પી. એમ. સી. દ્વારા ૧૧/૦૪/૨૦૦૯ના રોજ વિચારણા માટે લેવામાં આવી હતી. જ્યારે એ. પી. એમ. સી. એ અરજીને નકારી કાઢી હતી, ત્યારે અપીલ આદેશ દ્વારા નિર્દેશકે એ. પી. એમ. સી. ને વર્ષ ૨૦૦૮-૦૯ અને ૨૦૦૯-૧૦ માટે વેપારીઓના લાઈસન્સનું નવીકરણ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો. તેથી, તે કેસની હકીકતો શ્રુતબંધુ એચ. પોપટના કેસ (ઉપરોક્ત) ની હકીકતોથી અલગ હતી અને ૧૩/૦૮/૨૦૦૯ ના વચગાળાના આદેશની દ્રષ્ટિએ અરજીને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી, જેમાં ૧૬/૦૮/૨૦૦૯ પર પ્રકાશિત થનારી કામચલાઉ મતદાર યાદીમાં અરજદારનું નામ સામેલ કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.

૭૪ આ અદાલતના ઉપરોક્ત તમામ ચુકાદાઓ પટેલ તલશાભાઈ પુરાભાઈ અને અન્યો વિરુદ્ધ અધિકૃત અધિકારી અને ઓડિટર ગ્રેડ-૧ અને અન્યોના ૨૦૧૧ના વિશેષ નાગરિક અરજી નંબર ૨૩૦૨ અને સંલગ્ન અરજીઓના કેસમાં આ અદાલતના ખંડપીઠે ધ્યાનમાં લીધા હતા. અમે સંબંધિત અવલોકનો ટાંકીએ છીએ:

“૧૦. હરીફ દલીલોનું વજન કરવાનું શરૂ કરતા પહેલા, નીચેના સુસંગત કાનૂની આદેશને ધ્યાનમાં રાખવો અને તેનો સંદર્ભ લેવો જરૂરી છે:

(એ) પી. રામચંદ્ર રાવ વિરુદ્ધ કર્ણાટક રાજ્ય [(૨૦૦૨) ૪ એસસીસી ૫૭૮] માં સુપ્રીમ કોર્ટની બંધારણીય ખંડપીઠે ચુકાદો આપ્યો હતો:

“૨૮. કોમન કોઝ (I), કોમન કોઝ (II) અને રાજ દેવ શર્મા (I) અને રાજ દેવ શર્મા (II) માં ઘડવામાં આવેલી મર્યાદાઓને જાળવી ન શકાય તેનું બીજું કારણ એ છે કે આ નિર્ણયો, બે કે ત્રણ ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠનાં નિર્ણયો હોવા છતાં, એ. આર. અંતુલે કેસમાં બંધારણીય ખંડપીઠનાં આદેશની હદ સુધી વિરુદ્ધ ચાલે છે અને તેથી, તે પૂર્વવર્તી સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન કરે છે તે હદ સુધી તેને સારો કાયદો ન કહી શકાય. કાયદાના નિયમમાં પરિવર્તિત થયેલા ઉદાહરણોનો સારી રીતે સ્થાપિત સિદ્ધાંત એ છે કે ઓછી શક્તિની બેન્ચ મોટી શક્તિની બેન્ચ દ્વારા વ્યક્ત કરવામાં આવેલા દૃષ્ટિકોણથી બંધાયેલી હોય છે અને તેમાંથી પ્રસ્થાન અથવા સંઘર્ષમાં અભિપ્રાય લઈ શકતી નથી.....

૨૯ નિષ્કર્ષમાં આપણે માનીએ છીએ:

(૧)

(૨)

(૩) એ. આર. અંતુલે કેસમાં નિર્ધારિત માર્ગદર્શિકા સંપૂર્ણ નથી પરંતુ માત્ર દૃષ્ટાંતરૂપ છે. તેનો હેતુ સખત અને ઝડપી નિયમો તરીકે કામ કરવાનો અથવા સ્ટ્રેઈટફોર્વર્ડ સૂત્રની જેમ લાગુ કરવાનો નથી. તેમની લાગુ પડવાની ક્ષમતા દરેક કેસની હકીકતની સ્થિતિ પર આધારિત હશે. તમામ પરિસ્થિતિઓની આગાહી કરવી મુશ્કેલ છે અને કોઈ સામાન્યીકરણ કરી શકાતું નથી.”

(બી) દિલ્હી બાર કાઉન્સિલની ચૂંટણીને પડકારવાની બાબતમાં, બાર કાઉન્સિલ ઓફ દિલ્હી અને અન્યો વિરુદ્ધ સુરજિત સિંહ [(૧૯૮૦) ૪ એસસીસી ૨૧૧] માં સર્વોચ્ચ અદાલતની ત્રણ ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠે અવલોકન કર્યું:

"૧૮.પૃષ્ઠ ૧૭૦૪, કલમ ૧ પર, ન્યાયમૂર્તિ કૃષ્ણ ઐયરે કોર્ટ વતી બોલતા કહ્યું:-

"તેમાંથી એક જે વર્તમાન કેસ માટે સુસંગત છે તે એ છે કે જ્યાં યોગ્ય અથવા સમાન રીતે અસરકારક ઉપાય હોય ત્યાં કોર્ટે તેના હાથ બંધ રાખવા જોઈએ. આ ખાસ કરીને ત્યારે થાય છે જ્યારે વિવાદ ચૂંટણી સાથે સંબંધિત હોય. હજુ પણ વધુ જ્યાં વૈધાનિક રીતે નિર્ધારિત ઉપાય છે જે લગભગ ફરજિયાત શરતોમાં વાંચે છે.

પરંતુ તેમણે ઉમેર્યું:- (એસસીસી ૪૮૬, ફકરો ૩.):

"જ્યારે આપણે આ કેસમાં એવું કહેવાની હદ સુધી જવાની જરૂર નથી કે જો કોઈ અપવાદરૂપ અથવા અસાધારણ સંજોગો હોય તો કોર્ટે હજુ પણ રિટ પિટિશનને ધ્યાનમાં લેવાનો ઈનકાર કરવો જોઈએ.

અંતે કે. કે. શ્રીવાસ્તવના કેસમાં વ્યક્ત કરવામાં આવેલો મત છે:-

"જ્યાં 'સમગ્ર ચૂંટણી' માટે પડકાર છે ત્યાં રિટ અધિકારક્ષેત્ર અમલમાં આવે છે તેવું વિચારવાનો કોઈ આધાર નથી. બીજી તરફ આ કેસના સંજોગો

આપણને ખાતરી આપે છે કે કલમ ૨૨૬ હેઠળ સત્તાના ઉપયોગને ખોટી ક્વાયત તરીકે વર્ણવી શકાય છે.

અમે એમ પણ ઉમેરી શકીએ છીએ કે ઉપર ઉલ્લેખિત કેસોમાં કેટલીક ઉચ્ચ અદાલતો દ્વારા વ્યક્ત કરવામાં આવેલો મત કે માત્ર એટલા માટે કે સમગ્ર ચૂંટણીને રિટ પિટિશન દ્વારા પડકારવામાં આવી છે, વૈકલ્પિક ઉપાય ઉપલબ્ધ હોવા છતાં, વ્યાપક રીતે કહીએ તો, અરજી તદ્દન સાચી ન હોઈ શકે અને ખાસ કરીને બંધારણની કલમ ૨૨૬ ના તાજેતરના સુધારા પછી. જો વૈકલ્પિક ઉપાય ચૂંટણીના પડકારને સંપૂર્ણપણે આવરી લે છે, તો તે ઉપાય અને તે ઉપાયનો જ આશરો લેવો જોઈએ, ભલે તેમાં તમામ સફળ ઉમેદવારોની ચૂંટણીનો પડકાર સામેલ હોય. પરંતુ જો સમગ્ર ચૂંટણીના પડકારનું સ્વરૂપ અને આધાર એવો હોય કે પડકારને આવરી લેવા માટે કાયદાની નજરમાં વૈકલ્પિક ઉપાય કોઈ ઉપાય ન હોય અથવા કોઈ પણ સંજોગોમાં, પૂરતો અને અસરકારક ઉપાય ન હોય, તો સમગ્ર ચૂંટણીને પડકારવા માટે રિટ પિટિશનનો ઉપાય હજી પણ ઉપલબ્ધ છે. વર્તમાન કેસમાં અમે ઉપર ધ્યાન દોર્યું છે કે ચૂંટણી ટ્રિબ્યુનલ દિલ્હી બાર કાઉન્સિલ ચૂંટણી નિયમોના નિયમ ૩ (૩) ની જોગવાઈને અધિકાર બહાર જાહેર કરવામાં અસમર્થ હોત અને તેથી નિયમ ૩૪ (૮) માં આપવામાં આવેલ વૈકલ્પિક ઉપાય કોઈ ઉપાય નહોતો. (રેખાંકિત રેખાઓ ઉમેરવામાં આવી છે)

(સી) ઓફિસિઅલ લિક્વિડેટર વિરુદ્ધ દયાનંદ અને અન્યો [(૨૦૦૮) ૧૦ એસ. સી. ૧] માં તાજેતરના નિર્ણયમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચેના સુસંગત અવલોકનો કર્યા છે:

“૮૪. બિહાર રાજ્ય વિરુદ્ધ કાલિકા કુએર [(૨૦૦૩) ૫ એસ. સી. ૧૪૮] કેસમાં, અદાલતે પ્રતિ ઈન્ક્યુરિયમના સિદ્ધાંત પર વિસ્તૃતપણે

વિચારણા કરી હતી અને જણાવ્યું હતું કે મોટી બેન્ચ દ્વારા અગાઉના ચુકાદાને પ્રતિ ઇન્ક્યુરિયમના સિદ્ધાંતનો ઉપયોગ કરીને અવગણી શકાય નહીં અને સંકલન અથવા નાની બેન્ચ માટે ખુલ્લો એકમાત્ર માર્ગ એ છે કે મોટી બેન્ચને સંદર્ભ આપવા માટે વિનંતી કરવી.

“૮૦. અમે એ નોંધવાથી વ્યથિત છીએ કે આ વિષય પર અનેક ઘોષણાઓ કરવામાં આવી હોવા છતાં, ન્યાયિક શિસ્તના પાયાના ઉલ્લંઘનને લગતા કેસોની સંખ્યામાં નોંધપાત્ર વધારો થયો છે. ઉચ્ચ અદાલતોના વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશો અને બેંચો તથ્યોમાં નાના તફાવતને આધાર તરીકે ટાંકીને સંકલન અને તેનાથી પણ મોટી બેંચો દ્વારા નિર્ધારિત ચુકાદા અને કાયદાને અનુસરવાનો અને સ્વીકારવાનો ઇનકાર કરે છે. તેથી, તે પુનરાવર્તન કરવું જરૂરી બની ગયું છે કે બંધારણીય નૈતિકતા અને શિસ્તના ઉલ્લંઘનનો અનાદર ન્યાયિક સંસ્થાની વિશ્વસનીયતા પર ગંભીર અસર કરે છે અને આકસ્મિક મુકદ્દમાને પ્રોત્સાહન આપે છે. એ ચાદ રાખવું જોઈએ કે આગાહી અને નિશ્ચિતતા એ છેલ્લા છ દાયકામાં આ દેશમાં વિકસિત ન્યાયિક ન્યાયશાસ્ત્રની એક મહત્વપૂર્ણ ઓળખ છે અને ઉચ્ચ ન્યાયપાલિકાના વિરોધાભાસી ચુકાદાઓની આવર્તનમાં વધારો પ્રણાલીને અગણિત નુકસાન પહોંચાડશે કારણ કે પાયાના સ્તરેની અદાલતો નક્કી કરી શકશે નહીં કે કયા ચુકાદામાં સાચો કાયદો મૂકવામાં આવ્યો છે અને કોને અનુસરવો જોઈએ.

“૮૧. આપણે એમ પણ કહી શકીએ કે આપણી બંધારણીય વ્યવસ્થામાં દરેક નાગરિકની ફરજ છે કે તે બંધારણનું પાલન કરે અને તેના આદર્શો અને સંસ્થાઓનું સન્માન કરે. જેમને વ્યવસ્થાના વહીવટ અને રાજ્યના વિવિધ

ઘટકોનું સંચાલન કરવાની જવાબદારી સોંપવામાં આવી છે અને જેઓ બંધારણ અનુસાર કામ કરવાની અને તેને જાળવી રાખવાની શપથ લે છે, તેમણે બંધારણીય આદર્શો પ્રત્યે સંપૂર્ણ પ્રતિબદ્ધતા દર્શાવીને એક દાખલો બેસાડવો પડશે. આ સિદ્ધાંતનું ન્યાયિક સમુદાયના સભ્યો દ્વારા વધુ સખતાઈ સાથે પાલન કરવું જરૂરી છે, જેમને મહત્વપૂર્ણ બંધારણીય અને કાનૂની મુદ્દાઓ પર ચુકાદો આપવાની અને સમગ્ર રીતે વ્યક્તિઓ અને સમાજના અધિકારોનું રક્ષણ કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે. ન્યાયિક પ્રણાલીની અસરકારક અને કાર્યક્ષમ કામગીરી માટે શિસ્ત અનિવાર્ય છે. જો અદાલતો અન્ય લોકોને બંધારણ અને કાયદાના શાસનની જોગવાઈઓ અનુસાર કામ કરવા માટે આદેશ આપે છે, તો કાયદો ઘડવા માટે જરૂરી લોકો દ્વારા બંધારણીય સિદ્ધાંતનું ઉલ્લંઘન કરવું શક્ય નથી.

“૮૨. ઉપર જે કહેવામાં આવ્યું છે તેના પ્રકાશમાં, અમે સ્પષ્ટ કરવાનું યોગ્ય માનીએ છીએ કે ચુપી સ્ટેટ ઇલેક્ટ્રિસિટી બોર્ડ વિરુદ્ધ પૂરન ચંદ્ર પાંડે (ઉપરોક્ત) માં બે ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠે કરેલી ટિપ્પણીઓ અને અવલોકનોને આજ્ઞાકારી ગણવા જોઈએ અને તેને ન તો ઉચ્ચ અદાલતો, ટ્રિબ્યુનલ્સ અને અન્ય ન્યાયિક દ્વારા બંધનકર્તા ગણવા જોઈએ અને ન તો બંધારણીય ખંડપીઠે નિર્ધારિત સિદ્ધાંતોને અવગણવા માટે તેમના પર આધાર રાખવો જોઈએ અથવા આધાર બનાવવો જોઈએ.”

(ડી) આ અદાલતની એક ખંડપીઠે (કોરમ: ન્યાયમૂર્તિ જી. એસ. સિંઘવી (તે સમયે તેમના સ્વામી તરીકે) અને ન્યાયમૂર્તિ પી. બી. મજમુદાર) એ ઠાકોર શાનાભાઈ

ગેદલભાઈ વિરુદ્ધ રાજ્ય ચૂંટણી પંચ [૨૦૦૫ (૩) જીએલએચ ૬૮૬] માં
બંધારણની કલમ ૨૪૩-૦ ના સંદર્ભમાં ચુકાદો આપ્યો છે:

“૩૧. ઉપરોક્ત ચર્ચાના આધારે, અમે માનીએ છીએ કે:

(૧) ચૂંટણીની બાબતોમાં અદાલતના હસ્તક્ષેપ સામે બંધારણની કલમ
૨૪૩-ઓ

માં સમાવિષ્ટ પ્રતિબંધ સંપૂર્ણ છે અને પંચાયતની ચૂંટણી પર સવાલ ઉઠાવતી
બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી રાજ્ય
વિધાનસભા દ્વારા ઘડવામાં આવેલા કાયદાની જોગવાઈઓ અનુસાર દાખલ
કરવામાં આવેલી ચૂંટણી અરજીમાં વિવાદના નિર્ધારણ સિવાય સ્વીકારી
શકાતી નથી.

(૨) બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ પંચાયતની ચૂંટણી માટે ગેરકાયદેસર
અથવા અયોગ્ય અસ્વીકાર અથવા નામાંકન પત્રની સ્વીકૃતિને પડકારતી
અરજી અશોક કુમારના કેસમાં (ઉપરોક્ત) સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદાના ફક્ત ૩૨
ના નિષ્કર્ષ નંબર ૩ નો ઉપયોગ કરીને સ્વીકારી શકાતી નથી કારણ કે આવી
બાબતોમાં હાઈકોર્ટ દ્વારા કોઈ પણ નિર્દેશ ચૂંટણી પ્રક્રિયામાં અવરોધ ઊભો
કરશે અને ચૂંટણીને અંતિમ સ્વરૂપ આપવામાં વિલંબ કરશે.

(૩) ચૂંટણી પ્રક્રિયા શરૂ થયા પછી પસાર કરાયેલા આદેશો અથવા લેવામાં
આવેલી કાર્યવાહીને પડકારતી બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ દાખલ કરવામાં

આવેલી અરજીને ચૂંટણી પ્રક્રિયા ઝડપી બનાવવા માટે નિર્દેશ માંગવામાં આવે તે સિવાય ધ્યાનમાં લઈ શકાતી નથી.

(૪) પંચાયતની ચૂંટણી માટે નામાંકનના ગેરકાયદેસર અથવા અયોગ્ય અસ્વીકારને પંચાયત અધિનિયમની કલમ ૩૧ હેઠળ ચૂંટણી અરજી દાખલ કરીને પડકારવામાં આવી શકે છે.

૧૦.૧ એપીએમસી સ્થાનિક સત્તામંડળના સામાજિક, આર્થિક અને રાજકીય રીતે મહત્વપૂર્ણ એકમો બની ગયા છે અને તેમાં ઉગ્ર રાજકીય હરીફાઈને કારણે તેની ચૂંટણીઓ મુકદ્દમાના સમૃદ્ધ સ્ત્રોત બની ગયા છે. આ અદાલત દ્વારા કાલુભાઈ રાણાભાઈ અકાદમી (ઉપરોક્ત) માં સમસ્યાની તીવ્રતા પરોક્ષ રીતે નીચેની શરતોમાં સૂચવવામાં આવી છે:

“૨૬. અમને જાણવા મળ્યું છે કે આ અદાલતે વારંવાર ઉપરોક્ત અવલોકનો કર્યા હોવા છતાં, સંખ્યાબંધ અરજીઓ સામે આવી રહી છે જેમાં ગુજરાત રાજ્યના કૃષિ માર્કેટિંગ અને ગ્રામીણ નાણાં નિયામક દ્વારા ચૂંટણીની તારીખ જાહેર કર્યા પછી ચૂંટણી પ્રક્રિયા શરૂ થયા પછી પણ વેપારીઓને સામાન્ય લાઈસન્સ આપવા અથવા સહકારી મંડળીઓને નોંધણી આપવા સામે પડકાર ફેંકવામાં આવ્યો છે. રાજ્યમાં ૧૮૨ કૃષિ પેદાશ બજાર સમિતિઓ છે અને દરેક બજાર સમિતિમાં દરેક શ્રેણીમાં આશરે સો કે તેથી વધુ મતદારો છે. જ્યાં સુધી કલમ (૧) અને કલમ (૩) હેઠળ આવતી સહકારી મંડળીઓની વાત છે, તો એવું નથી કે એક સહકારી મંડળીને એક મત મળે છે, પરંતુ તેની વ્યવસ્થાપન સમિતિના દરેક સભ્યને વ્યક્તિગત મત મળે છે, એટલે કે, એક સહકારી

મંડળીની વ્યવસ્થાપન સમિતિના ૧૧ થી ૧૫ સભ્યો મતદારોની યાદીમાં સામેલ થાય છે.એ. પી. એમ. સી., જુનાગઢની ચૂંટણીની બાબતમાં જ આપણે જોયું છે કે આઠ જેટલી સહકારી મંડળીઓની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોની પાત્રતા અથવા અન્યથા અંગે વિવાદો ઉભા થયા છે.”

૧૧. પૂર્વવર્તી નિયમો, તાકીદના નિર્ણયો અને ન્યાયિક શિસ્તના કડક નિયમો અનુસાર, અરજીઓની જાળવણીનો કાનૂની મુદ્દો દહેડા ગ્રુપ સેવા સહકારી મંડળી લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) માં આ અદાલતની પૂર્ણ બેન્ચ દ્વારા નિર્ધારિત સ્પષ્ટ દરખાસ્તો દ્વારા સંપૂર્ણપણે આવરી લેવામાં આવ્યો છે.જો કે ઉચ્ચ ન્યાયાલયમાં બંધારણની કલમ ૨૨૬ના આધારે નિર્ધારિત અદાલતની સત્તા અને વિવેકબુદ્ધિને કોઈ પણ ચુકાદા દ્વારા છીનવી શકાતી નથી, તેમ છતાં ખાસ કરીને એ. પી. એમ. સી. ની મતદાર યાદીમાં નામોને બાકાત રાખવા અથવા સામેલ કરવાના કિસ્સાઓમાં તેની કવાયત માટે સ્પષ્ટ માર્ગદર્શિકા આપવામાં આવી છે. પૂર્ણ પીઠ દ્વારા કોઈ અનિશ્ચિત શરતોમાં નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું છે કે મતદાર યાદીમાં નામોને બાકાત રાખવા અથવા સામેલ કરવાને બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ આ અદાલત દ્વારા દખલગીરીની બાંધધરી આપતા અસાધારણ સંજોગો તરીકે ગણી શકાય નહીં અને આવા પ્રશ્નોનો નિર્ણય નિયમોના નિયમ ૨૮ હેઠળ ચૂંટણી અરજીમાં લેવાનો છે.તે પણ સ્પષ્ટ રીતે નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું છે કે નિયમ ૨૮ હેઠળ સત્તાવાળાઓ પાસે ચૂંટણીને રદ કરવા, પુષ્ટિ કરવા અને તેમાં સુધારો કરવા અને નવી ચૂંટણી યોજવા માટે વ્યાપક સત્તાઓ છે અને તેથી નિયમ ૨૮ હેઠળનો ઉપાય એક અસરકારક ઉપાય છે.તેથી, આ અદાલત માટે કાયદાની ઉપરોક્ત દરખાસ્તોથી અલગ દ્રષ્ટિકોણ અપનાવવો વ્યવહારીક રીતે અશક્ય અને ખુદો નથી.”

૭૫ વર્તમાન કેસની હકીકતોને ધ્યાનમાં રાખીને અમારો મત છે કે અમે નિયમો, ૧૯૬૫ ના નિયમ ૨૮ માં પૂરા પાડવામાં આવેલ વૈકલ્પિક ઉપાયોના આધારે વર્તમાન અપીલને ધ્યાનમાં લેવાનો ઇનકાર ન કરવો જોઈએ.અમે **દહેડા ગ્રુપ સેવા સહકારી મંડલી લિમિટેડ (ઉપરોક્ત)** ના કેસમાં નિર્ધારિત પૂર્ણ પીઠના આદેશને અનુસરીએ છીએ, જેમાં પૂર્ણ ખંડપીઠે એવું માન્યું હતું કે વૈકલ્પિક ઉપાયની ઉપલબ્ધતા હોવા છતાં ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળની અરજી જાળવી શકાય છે, તેમ છતાં અસાધારણ અથવા વિશેષ સંજોગોના કિસ્સામાં સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે, જેમ કે જ્યાં આદેશ અધિકારક્ષેત્રની બહાર અથવા રદબાતલ હોય અને/અથવા અધિકારક્ષેત્ર વિના હોય.

૭૬ વર્તમાન મુકદ્દમામાં મુદ્દો માત્ર મતદાર યાદીમાં નામોને બાકાત રાખવા અથવા સામેલ કરવાનો નથી.વર્તમાન મુકદ્દમામાં સામેલ કેન્દ્રિય પ્રશ્ન "બજાર વિસ્તારમાં કૃષિ ધિરાણ આપતી પ્રાથમિક કૃષિ ધિરાણ સહકારી મંડળીઓ" શબ્દસમૂહના અર્થઘટનના સંદર્ભમાં છે.અધિનિયમ, ૧૯૬૩ની કલમ ૧૧માં સમાવિષ્ટ આ શબ્દસમૂહ પક્ષકારોના અધિકારો નક્કી કરતી વખતે મામલાના મૂળ સુધી જાય છે.

૭૭ આમ, જ્યાં કોઈ કાયદો કોઈ પદ અથવા સત્તા અથવા સંસ્થાની ચૂંટણીની જોગવાઈ કરે છે અને જો તે ચૂંટણીમાંથી ઉદ્ભવતા વિવાદના નિર્ધારણ માટે કોઈ મશીનરી અથવા મંચ પ્રદાન કરે છે, તો સામાન્ય રીતે, પીડિત વ્યક્તિએ કાયદા દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલા મંચ સમક્ષ પોતાનો ઉપાય કરવો જોઈએ. ચૂંટણી વિવાદને ધ્યાનમાં લેતી વખતે, એ ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે મત આપવાનો, ચૂંટણી લડવાનો અથવા વિવાદનો અધિકાર એ ન તો મૂળભૂત અથવા સામાન્ય કાયદો અધિકાર છે; તેના બદલે તે વૈધાનિક જોગવાઈઓ દ્વારા નિયંત્રિત વૈધાનિક અધિકાર છે. ચૂંટણી વિવાદના નિર્ધારણ માટે કાયદા દ્વારા નિયુક્ત તંત્રને પસાર કરીને બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ ઉચ્ચ ન્યાયાલયના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવાની મંજૂરી નથી. સામાન્ય રીતે, કાયદા દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલ ઉપાયનો તેમાં નિયુક્ત સત્તાધિકારી સમક્ષ પાલન કરવું આવશ્યક છે. પરંતુ એવા કિસ્સાઓ હોઈ શકે છે જેમ કે વૈકલ્પિક ઉપાયોને બાયપાસ કરવાને યોગ્ય ઠેરવવા માટે અપવાદરૂપ અથવા અસાધારણ સંજોગો અસ્તિત્વમાં હોઈ શકે છે.

૭૮ અપીલકર્તાઓને વૈકલ્પિક ઉપાય ઉપલબ્ધ થવાના મુદ્દા પર, રાધા કૃષ્ણ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ વિરુદ્ધ હિમાચલ પ્રદેશ રાજ્ય અને અન્ય (૨૦૨૧) ૬ એસ. સી. સી. ૭૭૧ માં નોંધાયેલા કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટનો તાજેતરનો ચુકાદો આ મુદ્દાને સ્પષ્ટ કરે છે. સુપ્રીમ કોર્ટના ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં, નીચેના અવલોકનો મહત્વપૂર્ણ છે:

૨૪. ઉચ્ચ અદાલતે બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ અરજીની જાળવણીક્ષમતા પર કાર્યવાહી કરી છે.સહાયક કમિશનર (સીટી) એલટીયુ, કાકીનાડા અને અન્યો વિરુદ્ધ ગ્લેક્સો સ્મિથ ક્લાઇન કનિઝ્યુમર હેલ્થ કેર લિમિટેડ [એ આઈ આર ૨૦૨૦ એસ.સી ૨૮૧૯] માં આ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખીને, ઉચ્ચ અદાલતે નોંધ્યું હતું કે તે બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળની અરજીને ધ્યાનમાં લઈ શકે છે, પરંતુ જ્યારે પીડિત વ્યક્તિ પાસે કાયદામાં અસરકારક વૈકલ્પિક ઉપાય ઉપલબ્ધ હોય ત્યારે તે આવું ન કરવું જોઈએ.જો કે, આ "વૈકલ્પિક ઉપાયનો નિયમ" ના કેટલાક અપવાદોમાં સમાવેશ થાય છે કે જ્યાં વૈધાનિક સત્તામંડળે કાયદાની જોગવાઈઓ અનુસાર કામ કર્યું નથી અથવા ન્યાયિક પ્રક્રિયાના મૂળભૂત સિદ્ધાંતોની અવગણના કરીને કામ કર્યું નથી; અથવા જોગવાઈઓનો ઉપયોગ કરવાનો આશરો લીધો છે, જે રદ કરવામાં આવે છે; અથવા જ્યાં કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન કરીને આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો છે.આ ફોર્મ્યુલેશન લાગુ કરતાં, ઉચ્ચ અદાલતે નોંધ્યું હતું કે અપીલકર્તા પાસે જીએસટી અધિનિયમ હેઠળ વૈકલ્પિક ઉપાય ઉપલબ્ધ છે અને તેથી, અરજી માન્ય નથી.

૨૫ આ પૃષ્ઠભૂમિમાં, આ અદાલત માટે "વૈકલ્પિક ઉપાયનો નિયમ" અને તેના ન્યાયિક ખુલાસા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવું જરૂરી બને છે. વ્હર્લપૂલ કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ ટ્રેડમાર્કના રજિસ્ટ્રાર, મુંબઈ [(૧૯૯૮) ૮ એસ. સી. સી. ૧] ("વ્હર્લપૂલ") માં, આ અદાલતની બે ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠે આ મુદ્દા પર કેસ કાયદાની સમીક્ષા કર્યા પછી નોંધ્યું હતું:

"૧૪. બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ વિશેષાધિકારો જારી કરવાની સત્તા સંપૂર્ણ પ્રકૃતિની છે અને તે બંધારણની અન્ય કોઈ જોગવાઈ દ્વારા મર્યાદિત નથી. આ શક્તિનો ઉપયોગ ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા બંધારણના ભાગ ૩ માં સમાવિષ્ટ કોઈપણ મૂળભૂત અધિકારોના અમલીકરણ માટે માત્ર હેબિયસ કોર્પસ, મેન્ડમસ, પ્રોહિબિશન, ક્વો વોરન્ટો અને સર્ટિઓરારીની પ્રકૃતિમાં રિટ જારી કરવા માટે જ નહીં પણ "અન્ય કોઈપણ હેતુ" માટે પણ કરી શકાય છે.

૧૫. બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ, ઉચ્ચ અદાલત, કેસની હકીકતોને ધ્યાનમાં રાખીને, રિટ પિટિશનને ધ્યાનમાં લેવાની કે ન લેવાની વિવેકબુદ્ધિ ધરાવે છે. પરંતુ ઉચ્ચ અદાલતે પોતાના પર

કેટલાક પ્રતિબંધો લાધા છે, જેમાંથી એક એ છે કે જો કોઈ અસરકારક અને અસરકારક ઉપાય ઉપલબ્ધ હોય, તો ઉચ્ચ અદાલત સામાન્ય રીતે તેના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરશે નહીં.પરંતુ આ અદાલત દ્વારા વૈકલ્પિક ઉપાયને ઓછામાં ઓછી ત્રણ આકસ્મિક પરિસ્થિતિઓમાં અવરોધક તરીકે કામ ન કરવા માટે સતત ઠરાવવામાં આવ્યો છે, એટલે કે, જ્યાં કોઈ પણ મૂળભૂત અધિકારોના અમલીકરણ માટે રિટ અરજી દાખલ કરવામાં આવી હોય અથવા જ્યાં કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતનું ઉલ્લંઘન થયું હોય અથવા જ્યાં આદેશ અથવા કાર્યવાહી સંપૂર્ણપણે અધિકારક્ષેત્ર વિના હોય અથવા કાયદાના અધિકારને પડકારવામાં આવે.આ મુદ્દા પર કેસ-કાયદાની ભરમાર છે પરંતુ ફોરેન્સિક વમળના આ વર્તુળને કાપી નાખવા માટે, અમે બંધારણીય કાયદાના ઉત્ક્રાંતિ યુગના કેટલાક જૂના નિર્ણયો પર આધાર રાખીશું કારણ કે તેઓ હજુ પણ આ ક્ષેત્રમાં છે.” (ભાર મૂકવામાં આવે છે)

૨૬ હરબંસલાલ સાહનિયા વિરુદ્ધ ઇન્ડિયન ઓઇલ કોર્પોરેશન લિમિટેડ [(૨૦૦૩) ૨ એસ. સી. સી. ૧૦૭] માં વ્હર્લપૂલ (ઉપરોક્ત) માં આ અદાલતના આદેશને અનુસરીને, આ અદાલતે નોંધ્યું હતું કે:

“૭. જ્યાં સુધી ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા લેવામાં આવેલો મત છે કે આર્બિટ્રેશન કલમનો આશરો લઈને ઉપાય અપીલકર્તાઓ માટે ઉપલબ્ધ હતો અને તેથી અપીલકર્તાઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી રિટ અરજી રદ કરવા માટે જવાબદાર છે, તે અવલોકન કરવા માટે પૂરતું છે કે વૈકલ્પિક ઉપાયની ઉપલબ્ધતા દ્વારા રિટ અધિકારક્ષેત્રને બાકાત રાખવાનો નિયમ એ વિવેકબુદ્ધિનો નિયમ છે અને મજબૂરીનો નિયમ નથી.યોગ્ય કિસ્સામાં, વૈકલ્પિક ઉપાયની ઉપલબ્ધતા હોવા છતાં, ઉચ્ચ ન્યાયાલય ઓછામાં ઓછી ત્રણ આકસ્મિક પરિસ્થિતિઓમાં તેના રિટ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરી શકે છે:((i) જ્યાં રિટ પિટિશન કોઈપણ મૂળભૂત અધિકારોના અમલીકરણની માંગ કરે છે; (ii) જ્યાં કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતો નિષ્ફળ જાય છે; અથવા (iii) જ્યાં આદેશો અથવા કાર્યવાહી સંપૂર્ણપણે અધિકારક્ષેત્ર વિના હોય અથવા કાયદાના અધિકારને પડકારવામાં આવે છે.(જુઓ:વ્હર્લપૂલ કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ ટ્રેડ માર્ક્સના રજિસ્ટ્રાર [(૧૯૯૮) ૮ એસ.સી.સી. ૧].વર્તમાન કેસ પ્રથમ બે આકસ્મિકતાઓને લાગુ પડે છે.વધુમાં, નોંધ્યું છે તેમ, અપીલકર્તાઓની ડીલરશીપ, જે તેમની રોટલી અને માખણ છે, તેને અપ્રસ્તુત અને અસ્તિત્વમાં ન હોય તેવા કારણોસર સમાપ્ત કરવામાં આવી હતી.આવા સંજોગોમાં,

અમને લાગે છે કે અપીલકર્તાઓને મધ્યસ્થીની કાર્યવાહી શરૂ કરવાની જરૂરિયાત તરફ દોરવાને બદલે હાઈકોર્ટ દ્વારા જ રાહત મળવી જોઈએ.” (ભાર મૂકવામાં આવે છે)

૨૭ કાયદાના જે સિદ્ધાંતો ઉભરી આવ્યા છે તે છે:

(i) બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ રિટ બહાર પાડવાની શક્તિનો ઉપયોગ માત્ર મૂળભૂત અધિકારોના અમલીકરણ માટે જ નહીં, પરંતુ અન્ય કોઈપણ હેતુ માટે પણ થઈ શકે છે.

(ii) ઉચ્ચ અદાલતને રિટ પિટિશનને ધ્યાનમાં ન લેવાની વિવેકબુદ્ધિ છે.ઉચ્ચ અદાલતની સત્તા પર મૂકવામાં આવેલા પ્રતિબંધોમાંથી એક એ છે કે જ્યાં પીડિત વ્યક્તિ માટે અસરકારક વૈકલ્પિક ઉપાય ઉપલબ્ધ હોય;

(iii) વૈકલ્પિક ઉપાયનો નિયમ અપવાદરૂપ બને છે જ્યારે (એ)બંધારણના ભાગ ૩ દ્વારા સંરક્ષિત મૂળભૂત અધિકારના અમલીકરણ માટે રિટ પિટિશન દાખલ કરવામાં આવી હોય; (બી) કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન થયું હોય; (સી) આદેશ અથવા કાર્યવાહી સંપૂર્ણપણે અધિકારક્ષેત્ર વગરની હોય; અથવા (ડી) કાયદાના અધિકારોને પડકારવામાં આવે તો

(iv) વૈકલ્પિક ઉપાય પોતે જ કોઈ યોગ્ય કેસમાં બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ ઉચ્ચ અદાલતને તેની સત્તાથી વંચિત કરતો નથી, જો કે સામાન્ય રીતે, જ્યારે કાયદા દ્વારા અસરકારક વૈકલ્પિક ઉપાય આપવામાં આવે ત્યારે રિટ પિટિશનને ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ નહીં;

(v) જ્યારે કોઈ કાયદા દ્વારા કોઈ અધિકાર બનાવવામાં આવે છે, જે પોતે અધિકાર અથવા જવાબદારીને લાગુ કરવા માટે ઉપાય અથવા પ્રક્રિયા સૂચવે છે, ત્યારે બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ વિવેકાધીન ઉપાયનો ઉપયોગ કરતા પહેલા તે ચોક્કસ વૈધાનિક ઉપાયનો આશરો લેવો આવશ્યક છે. વૈધાનિક ઉપાયોના સમાપ્તિનો આ નિયમ નીતિ, સગવડ અને વિવેકબુદ્ધિનો નિયમ છે; અને

(vi) એવા કિસ્સાઓમાં કે જ્યાં હકીકતના વિવાદિત પ્રશ્નો હોય, ઉચ્ચ ન્યાયાલય રિટ અરજીમાં અધિકારક્ષેત્રને નકારી કાઢવાનો નિર્ણય કરી શકે છે. જો કે, જો ઉચ્ચ અદાલત નિરપેક્ષપણે અભિપ્રાય ધરાવે છે કે વિવાદની પ્રકૃતિને તેના રિટ અધિકારક્ષેત્રની ક્વાયતની જરૂર છે, તો આવા ફ્રજિકોણમાં સહેલાઈથી દખલ કરવામાં આવશે નહીં.

૨૮ આ અદાલતે અન્ય નિર્ણયોમાં શેઠ ચંદ રતન વિરુદ્ધ પંડિત દુર્ગા પ્રસાદ [(૨૦૦૩) ૫ એસસીસી ૩૯૯], બાબુભાઈ મુલ્જીભાઈ પટેલ વિરુદ્ધ નંદલાલ ખોડીદાસ બારોટ [(૧૯૭૪) ૨ એસસીસી ૭૦૬] અને

રાજસ્થાન એસઈબી વિરુદ્ધ ભારત સંઘ [(૨૦૦૮) ૫ એસસીસી ૬૩૨]

માં આ સિદ્ધાંતોને સતત સમર્થન આપ્યું છે.”

૭૯ આમ, એવા કિસ્સામાં કે જ્યાં વૈધાનિક સત્તામંડળે કાયદાની જોગવાઈઓ અનુસાર કામ કર્યું નથી અથવા ન્યાયિક પ્રક્રિયાના મૂળભૂત સિદ્ધાંતોની અવગણના કરીને કામ કર્યું નથી, અથવા રદ કરવામાં આવેલી જોગવાઈઓનો ઉપયોગ કરવાનો આશરો લીધો છે, અથવા કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન કરીને કોઈ આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો છે, તો આવા સંજોગોમાં, રિટ કોર્ટે રિટ અરજીને ધ્યાનમાં લેવામાં અચકાવું જોઈએ નહીં, તે હકીકત હોવા છતાં કે પીડિત વ્યક્તિ પાસે કાયદામાં અસરકારક વૈકલ્પિક ઉપાય ઉપલબ્ધ છે. હાથ પરના કેસમાં, ઉપર ચર્ચા કર્યા મુજબ, અધિકૃત અધિકારીએ અધિનિયમ, ૧૯૬૩ની કલમ ૧૧ને સંપૂર્ણપણે ખોટી રીતે વાંચી છે અને સમગ્ર વિવાદિત આદેશ અધિનિયમ, ૧૯૬૩ની કલમ ૧૧ના આવા ખોટા અર્થઘટન પર આધારિત છે.

૮૦ અમે એક ખૂબ જ વિશિષ્ટ લક્ષણની પણ નોંધ લઈએ છીએ જે વિદ્વાન સિંગલ જજના વિવાદિત ચુકાદામાં પ્રતિબિંબિત થાય છે. અમે એ હકીકતની નોંધ લઈએ છીએ કે વિદ્વાન સિંગલ જજ પક્ષકારો દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા મુદ્દાઓના ગુણદોષમાં ગયા છે અને આવા તમામ મુદ્દાઓના સંદર્ભમાં ચોક્કસ તારણો પણ

નોંધ્યા છે.ગુણદોષ પર રિટ અરજીને ધ્યાનમાં લીધા પછી, વિદ્વાન સિંગલ જજ, પછીથી, નિયમો, ૧૯૬૫ ના નિયમ ૨૮ નો આશરો લઈ શક્યા ન હોત અને કહ્યું હતું કે અહીં અપીલકર્તાઓ માટે વૈકલ્પિક ઉપાય ઉપલબ્ધ છે.

૮૧ મામલાના એકંદર દષ્ટિકોણમાં, અમે અપીલકર્તાઓ (મૂળ રિટ અરજદારો) દ્વારા રજૂ કરાયેલા કેસથી સહમત છીએ.

૮૨ પરિણામે, બંને અપીલ સફળ થાય છે અને આથી મંજૂરી આપવામાં આવે છે.૨૫મી નવેમ્બર, ૨૦૧૯ના રોજ વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા વિવાદિત સ્વ-સમાન ચુકાદાને આથી રદ કરવામાં આવે છે.૨૦૧૯નો વિશેષ નાગરિક અરજી નંબર ૧૧૮૨૨ અને ૨૦૧૯નો વિશેષ નાગરિક અરજી નંબર ૧૧૮૨૪ આથી માન્ય છે.પ્રતિવાદી નંબર ૪-અધિકૃત અધિકારી દ્વારા ૪ જુલાઈ ૨૦૧૯ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલા વિવાદિત આદેશને આથી રદ કરવામાં આવે છે અને રદ કરવામાં આવે છે.આથી જાહેર કરવામાં આવે છે કે (૧) ખોડાડા વિવિધ કાર્યકર્તા સેવા સહકારી મંડળી લિમિટેડ, (૨) જૂની ભીલભાવલી સેવા સહકારી મંડળી લિમિટેડ અને (૩) જૂની ભીલભાવલી સેવા સહકારી મંડળી લિમિટેડને મતદાર યાદીમાં સામેલ કરી શકાતી ન હતી કારણ કે ચૂંટણીની જાહેરાતની તારીખે, ત્રણ મંડળીઓ બજાર વિસ્તારમાં કૃષિ ધિરાણ આપતી હોવાનું ન કહી શકાય.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, ત્રણ સોસાયટીઓ

એ. પી. એમ. સી.,નિઝર, જિલ્લાની ચૂંટણીમાં મતદાર યાદીમાં સામેલ થવા માટે કાયદાની કલમ ૧૧માં સૂચવ્યા મુજબ પાત્રતાના માપદંડોને પૂર્ણ કરી રહી ન હતી:તાપી.

૮૩ અમે એક વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા રજુ ઓગસ્ટ ૨૦૧૯ના રોજ પસાર કરાયેલા આદેશની નોંધ લઈએ છીએ, જે આ રીતે વાંચે છે:

“૧. સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૧૧૮૨૨/૨૦૧૯ અને સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૧૧૮૨૪/૨૦૧૯ ના અરજદારોએ ખેડૂત મતવિસ્તારની મતદાર યાદીમાં પ્રતિવાદી નંબર ૫-સોસાયટીના સભ્યોના નામ ચાલુ રાખવાના અધિકૃત અધિકારીના આદેશને પડકારતી અરજીઓ દાખલ કરી છે અને સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૧૧૮૨૬/૨૦૧૯ ના અરજદારોએ કૃષિ સહકારી માર્કેટિંગ સોસાયટી મતવિસ્તારની મતદાર યાદીમાં પ્રતિવાદી નંબર ૫-સોસાયટીના સભ્યોના નામ ચાલુ રાખવાના અધિકૃત અધિકારીના આદેશને પડકાર્યો છે.

૨. પક્ષકારો માટે વિદ્વાન વકીલો સાંભળ્યા.

૩. નિયમ, ૨૭/૦૮/૨૦૧૯ પર પરત કરી શકાય તેવું.વિદ્વાન એ. જી. પી. સુશ્રી જ્યોતિ ભટ્ટે પ્રતિવાદી નંબર ૧-૪ માટે નોટિસ ઓફ રૂલ માફ કરી દીધી છે અને વિદ્વાન વકીલ શ્રી અરિંદ જાનીએ ત્રણેય અરજીઓમાં પ્રતિવાદી નંબર ૫ માટે નોટિસ ઓફ રૂલ માફ કરી દીધી છે.

૪. કેસની હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે ચૂંટણી પ્રક્રિયા ચાલુ રહેશે, જો કે, તમામ અરજીઓમાં પ્રતિવાદી નંબર ૫-સોસાયટીના સભ્યોના મત સીલબંધ કવરમાં રાખવામાં આવશે, અને બાકીના મતની ગણતરી કરવામાં આવશે, અને ચૂંટણીનું પરિણામ કાયદા અનુસાર જાહેર કરવામાં આવશે. પરિણામ આ અદાલત સમક્ષ ૨૭/૦૮/૨૦૧૯ પર મૂકવામાં આવશે. તે સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે આવી ચૂંટણીનું પરિણામ વર્તમાન અરજીના પરિણામને આધિન રહેશે.

સીધી સેવાની મંજૂરી છે."

૮૪ આમ, વિદ્વાન સિંગલએ નિર્દેશ આપ્યો કે ચૂંટણી પ્રક્રિયા ચાલુ રહી શકે છે, જો કે, પ્રતિવાદી નંબર ૫-સોસાયટીના સભ્યોના મત, તમામ અરજીઓમાં, સીલબંધ કવરમાં રાખવામાં આવશે અને બાકીના મતની ગણતરી કરવામાં આવશે અને ચૂંટણીનું પરિણામ કાયદા અનુસાર જાહેર કરવામાં આવશે. વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે વધુમાં નિર્દેશ આપ્યો હતો કે પરિણામનું પરિણામ આદેશમાં જણાવ્યા મુજબ ચોક્કસ તારીખે અદાલત સમક્ષ મૂકવામાં આવશે અને ચૂંટણીનું પરિણામ રિટ અરજીઓના પરિણામને આધિન રહેશે.

૮૫ અપીલકર્તાઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી દીપેન દેસાઈ અને સોસાયટીઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી અર્ચિત પી. જાની દ્વારા અમને

જાણ કરવામાં આવી છે કે વર્તમાન મુકદ્દમાની પેન્ડિંગ્સને ધ્યાનમાં રાખીને ચૂંટણી અધિકારીએ પરિણામ જાહેર ન કરવું યોગ્ય માન્યું હતું.

૮૬ અપીલમાં, આ હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે નીચેનો આદેશ પસાર કર્યો હતો:

“નોંધ લો. શ્રી ઉત્કર્ષ શર્મા, વિજ્ઞાન એ. જી. પી. પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૪ વતી નોટિસની સેવા માફ કરે છે. વિજ્ઞાન વકીલ શ્રી અર્ચિત જાની પ્રતિવાદી નંબર ૫ વતી નોટિસની સેવા માફ કરે છે.

રજૂઆત દરમિયાન, પ્રતિવાદી નંબર ૫ માટે વિજ્ઞાન વકીલ શ્રી જાનીએ યોગ્ય સૂચનાઓ મેળવવા માટે સમય માંગ્યો હતો. તેમની વિનંતી પર, બાબતો ૯ ડિસેમ્બર ૨૦૧૯ ના રોજ રાખવામાં આવે છે.

૨૭ ઓગસ્ટ ૨૦૧૯ના આદેશ દ્વારા આપવામાં આવેલી વચગાળાની રાહત અને ૨૫મી નવેમ્બર ૨૦૧૯ના વિવાદિત ચુકાદામાં વધુ આદેશ દ્વારા વિજ્ઞાન સિંગલ જજ દ્વારા લંબાવવામાં આવેલી રાહત આગામી સુનાવણીની તારીખ સુધી ચાલુ રહેશે.

કાર્યાલયને આ આદેશની નકલ અન્ય બાબતોમાં મૂકવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે.”

૮૭ આમ, અપીલ અદાલતે ઉપર ઉલ્લેખિત વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા ૨૭ ઓગસ્ટ ૨૦૧૯ના રોજ આપવામાં આવેલી વચગાળાની રાહત લંબાવી હતી.

૮૮ આજની તારીખે જે ચિત્ર સામે આવ્યું છે તે એ છે કે ચૂંટણીનું પરિણામ હજુ જાહેર થવાનું બાકી છે.અમારું માનવું છે કે પરિણામ જાહેર કરવાનો આ ઉચ્ચ સમય છે.જેમ કે અમારો મત છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૫-સોસાયટી, બંને રિટ અરજીઓમાં, અધિનિયમ, ૧૯૬૩ની કલમ ૧૧ અનુસાર પાત્ર ન હતી, તેથી ઉપરોક્ત સોસાયટીઓની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોના મત ચૂંટણીની જાહેરાતના હેતુ માટે ગણાશે નહીં.અમે નિર્દેશ આપીએ છીએ કે ચૂંટણીનું પરિણામ હવે કાયદા અનુસાર જાહેર કરવામાં આવશે.

૮૯ પરિણામે, જોડાયેલી તમામ સિવિલ અરજીઓનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

(ન્યાયમૂર્તિ જે. બી. પારડીવાલા)

(ન્યાયમૂર્તિ વૈભવી ડી. નાણાવટી)

ચંદ્રેશ

વિષય : એ.પી.એમ.સી. ચૂંટણીની મતદાર યાદીમાં પ્રાથમિક કૃષિ ધિરાણ મંડળીના સમાવેશ અને 'કૃષિ ધિરાણ વિતરણ' ની કાયદાકીય યોગ્યતા અંગેની લેટર્સ પેટન્ટ અપીલનો નિકાલ.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.